

Mr. George

A VURO

A VURO

2523

1881
627

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΩΝ
ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ
ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΕΚΔΟΤΗΙ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ | ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩΝ
14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14 | 63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1881

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1877.

Ἄριθ. Πρωτ. 6827.

4463.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τῆς Στοιχειώδους Πολι-
τικῆς Γεωγραφίας, ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου κ. Α. Ι. Ἀν-
τωνιάδου συνταχθεῖσης πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν
Σχολείων καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Βλαστοῦ ἐν Ἀθήναις
ἐκδοθείσης, κρίσιν τῆς εἰς τοῦτο νομίμως κληρωθείσης
ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸν περὶ διδακτικῶν βι-
βλίων ΣΜΘ' νόμον, ἐγκρίνομεν ἵνα θεωρῆται τὸ εἰρημέ-
νον πόνημα ὡς διδακτικὸν βιβλίον ἐν τοῖς Ἑλλ. Σχο-
λείοις, καὶ ὀρίζομεν τιμὴν ἐκάστου ἀντιτύπου αὐτῆς
δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν, συμφώνως πρὸς τὴν περὶ
ταύτου γνώμην τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργός

Θ. Η. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

ΔΔΕΞ. Ι. ΒΛΑΧΟΣ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑ.

Ὁμολογούμενον εἶνε, ὅτι τῆς γεωγραφίας τὸ μάθημα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, σφόδρα παρ' ἡμῖν χωλαίνει. Μαθητὸντες οἱ μαθηταί, συνήθως ἐκ στήθους, ὅσα τὰ ἐν χρήσει ἐγχειρίδια ἔχουσι, σπανίως εἰς τὸν ἄτλαντα ρίπτοντες βλέμμα, ἀπολύονται τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου ἀγνοοῦντες ἐνίοτε καὶ αὐτὰς τὰς γνωστοτάτας τῶν ὁρέων καὶ πόλεων τοποθεσίας, τολμῶ δ' εἰπεῖν καὶ τὴν χρῆσιν αὐτὴν τοῦ ἄτλαντος.

Τὸ ἀνά χεῖρας ἐγχειρίδιον συνετάχθη, ὅπως διδαχθῆ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἄτλαντος. Ἐχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν νῦν Ἑλληνα μαθητὴν καὶ τὸν νῦν Ἑλληνα διδάσκαλον, προσεπαθήσαμεν ν' ἀπαλλάξωμεν τὸ βιβλίον παντὸς περιττοῦ καὶ μὴ ἔχοντος σχέσιν¹ πρὸς τὴν καθαρῶς πολιτικὴν γεωγραφίαν, νὰ καταστήσωμεν δ' εὐκόλον εἰς τοὺς διδασκάλους, διὰ τῆς ἐπαρκοῦς συντομίας, τὴν συχνὴν τῶν αὐτῶν πραγμάτων σχεδιογράφειν καὶ ἐπανάληψιν.

Μεγάλην δ' ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι μάλιστα ἡ Γεωγραφία πρακτικώτατα πρέπει νὰ διδάσκηται. Ὁ διδάσκαλος δηλ. ἀφοῦ δείξῃ εἰς τὸν μαθητὴν τὰ σύνορα, τὰς θαλάσσας, τοὺς κόλπους κλπ. μιᾶς ἡπείρου ἢ χώρας, πρέπει ἔπειτα νὰ παραγγέλλῃ νὰ φέρωσιν οἱ διδασκό-

(1) Εἰς τὴν 6'. ἔκδοσιν προσεθήκαμεν ὀλίγα τινὰ ἐκ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας ἐν ἀγκύλαις, ἅτινα ὁ διδάσκαλος παραπέμπει, ἂν θελῃ.

μενοι ἐπὶ λευκοῦ χάρτου τὸ σχεδιογράφημα τοῦ τόπου τούτου, εἰ δυνατὸν δὲ νὰ τὸ σχεδιαγραφῶσι πάλιν ἐπὶ τοῦ πίνακος ἀπὸ μνήμης, καὶ νὰ σημειώνωσι τὰς θέσεις ἐκάστης θαλάσσης καὶ ἐκάστου κόλπου· εἰς δὲ τὸ δεῦτερον μάθημα θέλει γείνη τὸ αὐτὸ περὶ τῶν ὀρέων καὶ πεδιάδων καὶ ποταμῶν· καὶ εἰς τὸ τρίτον περὶ τῶν πόλεων. Οὕτω δὲ θέλει ἐγχαραχθῆ ἀνεξάλειπτος εἰς τοῦ μαθητοῦ τὴν μνήμην ἡ γεωγραφικὴ θέσις παντὸς ὅ,τι περιλαμβάνει τῆς γεωγραφίας τὸ ἐγχειρίδιον.

Καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔχει κατ' ἀρχὰς ἱκανὴν τὴν δυσχέρειαν, ἐπὶ τέλους ὅμως οἱ διδάσκαλοι μετὰ χαρᾶς θέλουσι παρατηρήσῃ, ὅποσον θαυμασίους δρέπουσι καρποὺς καὶ πόσον ἀληθὲς εἶνε τὸ ῥητόν· «ὧτων ὀφθαλμοὶ πιστότεροι.»

Καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δὲ σχολείων αἱ Ἐφορτεῖαι, ἀν ἀληθῶς ἐπιθυμῶσι τῶν μαθητῶν τὴν πρόοδον εἰς τὴν γεωγραφίαν, ὀφείλουσι νὰ συστήσωσιν εἰς τε τὴν Σ. Κυβέρνησιν καὶ τὰς δημαρχίας, ὅτι οὐδεμιᾶς τάξεως τοῦ Σχολείου θάλαμος πρέπει νὰ ἔχη ὀλιγωτέρους τῶν τεσσάρων ἀτλάντων.

Εἰς τὴν δ' ταύτην ἔκδοσιν μετέβαλον τοὺς πληθυσμοὺς συμφώνως πρὸς τὰς νέας στατιστικὰς, ὑπέδειξα τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς τῆς Ἑλλ. χερσονήσου, μάλιστα τὰς τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἕκαστα μικρὰς τινὰς προσθήκας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1881.

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Κινήσεις τῆς γῆς· ἡμέρα· ἔτος.

[Ἡ γῆ εἶνε πλανήτης, ἤγουν σῶμα τοῦ Παντός, κινούμενον περὶ ἑαυτὸ καὶ περὶ τὸν ἥλιον, λαμβάνον δὲ παρ' αὐτοῦ φῶς καὶ θερμότητα. Στρέφεται δὲ περὶ ἑαυτὴν μὲν εἰς 24 ὥρας, περὶ δὲ τὸν ἥλιον εἰς ἓν ἔτος· καὶ ἡ μὲν πρώτη στροφή παράγει τὴν ἐπαλλαγὴν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός, ἡ δὲ δευτέρα τὴν διαδοχὴν τῶν ἐτῶν.

Ἄξων· πόλοι· ἰσημερινός.

Διάμετρος καλεῖται πᾶσα εὐθεῖα γραμμὴ, τὴν ὁποίαν φανταζόμεθα διερχομένην διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς, καὶ τελευτῶσαν εἰς δύο ἄκρα τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐκείνη δὲ ἡ διάμετρος, περὶ τὴν ὁποίαν στρέφεται ἡ γῆ κατὰ τὴν κίνησιν αὐτῆς περὶ ἑαυτήν, καλεῖται *ἄξων τῆς γῆς*· τὰ δὲ δύο ἄκρα αὐτοῦ *πόλοι* (βόρειος πόλος καὶ νότιος πόλος). Ἡ δὲ κυκλοτερὴς γραμμὴ, τὴν ὁποίαν φανταζόμεθα περίξ τῆς γῆς εἰς ἴσην ἀπανταχοῦ ἀπὸ τῶν δύο πόλων ἀπόστασιν, καλεῖται *ἰσημερινός*, διότι διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Ὁ δὲ ἰσημερινός διαιρεῖται εἰς 360 ἴσα μέρη, ἧτοι μοῖρας, καὶ πᾶσα μοῖρα εἰς 15 πάλιν ἴσα μέρη, τὰ

ὅποια ὀνομάζουσι γεωγραφικὰ μίλια. Ὅθεν σύμπας ὁ ἰσημερινὸς περιλαμβάνει 5,400 γεωγραφικὰ μίλια.

Σημ. Τετραγωνικὸν μίλιον (□ Μ.) λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποίου ἡ πλευρὰ εἶνε ἴση μὲν ἓν μίλιον. Τὸ γεωγραφικὸν μίλιον εἶνε διάστημα περίπου μιᾶς ὥρας ὁδοιπορικῆς καὶ ἡμισείας.

Μεσημβρινοί.

Οἱ κύκλοι, οἱ φερόμενοι διὰ τῶν δύο πόλων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, λέγονται *μεσημβρινοί*. Διαιροῦνται δ' ὡσαύτως εἰς 360 μοίρας. Ὁ δὲ μεσημβρινὸς ὁ διερχόμενος παρὰ τὴν νῆσον Φέρον (μίαν τῶν Καναρίων, πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς) ὀνομάζεται πρῶτος, διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον.

Δυνάμεθα νὰ φέρωμεν μεσημβρινὸν διὰ παντὸς τόπου ἐπὶ τῆς γῆς ἢ δ' ἀπόστασις τοῦ τόπου τούτου ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καλεῖται *γεωγραφικὸν μῆκος* τοῦ τόπου τούτου. Τοῦτο δὲ εἶνε ἢ ἀνατολικὸν ἢ δυτικόν, καθόσον ὁ τόπος κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἢ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου, καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἐνεκα δὲ τούτου οἱ μεσημβρινοὶ λέγονται καὶ *κύκλοι τοῦ μήκους*.

Παράλληλοι.

Οἱ *παράλληλοι κύκλοι* εἶνε κύκλοι ἀπέχοντες κατὰ πάντα τὰ σημεῖα ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. Δυνάμεθα δὲ νὰ φέρωμεν διὰ παντὸς τόπου ἐπὶ τῆς γῆς τοιοῦτον παράλληλον κύκλον ἢ δ' ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπόστασις καλεῖται *γεωγραφικὸν πλάτος* τοῦ τόπου, καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ.

Οἱ παράλληλοι κύκλοι, οἵτινες ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ περιήτου $23\frac{1}{2}$ μοίρας, καλοῦνται τροπικοὶ κύκλοι, οἱ δ' ἀπὸ τῶν πόλων, ὡσαύτως $23\frac{1}{2}$ μοίρας περιήτου ἀπέχοντες, πολικοὶ κύκλοι. Καὶ ὁ μὲν βόρειος τροπικὸς κύκλος, ἤγουν ὁ ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου κείμενος, καλεῖται *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου*, ὁ δὲ νότιος *Τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω*.

Ζῶναι.

Ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαίρεται εἰς πέντε ζῶνας, δύο κατεψυγμένας, δύο εὐκράτους καὶ μίαν διακεκαυμένην. Καὶ αἱ μὲν δύο κατεψυγμέναι ζῶναι κεῖνται μεταξὺ τῶν πόλων καὶ τῶν πλησίον αὐτῶν παραλλήλων κύκλων, αἱ δὲ δύο εὐκρατοὶ μεταξὺ τῶν πολικῶν καὶ τροπικῶν κύκλων, καὶ ἡ διακεκαυμένη μεταξὺ τῶν τροπικῶν].

Ξηρὰ· θάλασσα· πεδιάδες.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς σύγεται ἐκ ξηρᾶς ($\frac{1}{4}$) καὶ θαλάσσης ($\frac{3}{4}$). Καὶ μέγα μὲν καὶ συνεχόμενον μέρος γῆς καλεῖται ἡπειρος, τὰ δὲ περίξ τῶν ἡπείρων ὕδατα καλοῦνται *θάλασσαί*. Ξηρὰ δὲ περιστοιχιζομένη πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης καλεῖται *νῆσος*· *χερσόνησος* δὲ λέγεται ἢ *νῆσος*, ὅταν συνέχεται καθ' ἓν μέρος μετὰ τινος ἡπείρου.

Ἰσθμὸς δὲ καλεῖται στενὸν μέρος γῆς μεταξὺ δύο θαλάσσιων· τὸ δὲ περικλυζόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης μέρος τῆς γῆς λέγεται *παραλία*, *αἰγιαλός*, *ἀκτὴ*, *παραθαλάσσιον*.

Πεδιάς λέγεται χώρα ἐκτεταμένη ἔχουσα ἐπιφάνειαν ὀμαλήν. Καὶ ὅταν μὲν δὲν ὑψοῦται πλείοτερον τῶν 500 ποδῶν ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, λέγεται χαμηλὴ πεδιάς· ὅταν δὲ τὸ ὕψος¹ αὐτῆς εἶνε μεγαλύτερον, καλεῖται ὑψηλὴ πεδιάς ἢ ὀροπέδιον· ἐὰν δ' ἡ πεδιάς κεῖται μετὰ τὰς σειρῶν ὀρέων καὶ εἶνε στενὴ, λέγεται κοιλάς.

Ἄκρωτήρια καλοῦμεν τὰ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν θάλασσαν προχωροῦντα ὀρεινὰ μέρη τῆς ξηρᾶς· σκόπελον, βράχον ὀλίγον ἐξέχοντα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· καὶ ὕφαλον βράχον μόλις φθάνοντα μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ δι' αὐτὸ ἐπικίνδυνον εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Ἄσπερον δὲ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηράν, σχηματίζει ὄρους, λιμένας, κόλπους.

Ἄσπερον.

Ἡ γῆ εἶνε ἢ ὀμαλὴ ἢ ἀνώμαλος. Καὶ τὰ μικρὰ μὲν ὑψώματα καλοῦνται λόφοι καὶ βουνοί, τὰ δὲ μεγαλύτερα ὄρη, μέρη τῶν ὁποίων διακρίνονται αἱ ὑπώρειαι, οἱ πρόποδες, ἡ κλιτύς, ἡ βράχια, ἡ ὄφρυς, ἡ κορυφὴ καὶ ἡ ἀκρόρεια. Καὶ συνεχόμενα μὲν ὄρη ἀποτελοῦσι σειρὰν ὀρέων, ἔντομαὶ δὲ πλάγαι συσσωρευμένων ὀρέων καλοῦνται στεγὰ ἢ πύλαι. Ἄν δὲ τὰ ὄρη ἔχωσιν ὕψος μεγαλύτερον τῶν 5000 ποδῶν, ὀνομάζομεν αὐτὰ ὑψηλὰ ὄρη. Ἄσπερον δὲ τινὰ ῥίπτουσιν ἐνίοτε ἀπὸ ἀνοίγματος ἢ

(1) Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους καὶ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος εὐρίσκεται, ἂν ἀγάγωμεν κάθετον ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς φερομένης ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἢ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

κρατῆρος τετηγμένον διάπυρον πηλόν ἢ λάβαν. Ταῦτα καλοῦνται *ἡφαίστεια*, καὶ ἔχουσι συνήθως μορφήν κώνου. Ὅπου δὲ παρκτηροῦνται κωνοειδῆ ὄρη, εἶνε ταῦτα *ἡφαίστεια* ἐσθεςμένα.

Ποταμοί.

Ἐκ τῶν βροχῶν ἢ τῶν πηγῶν γεννῶνται οἱ *ρύακες*, ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως τούτων οἱ *χειμάρροι* καὶ οἱ *ποταμοί*. Καὶ καταρράχται μὲν λέγονται, ὅταν κρημνίζωνται ἀφ' ὑψηλοῦ μέρους· *παραπόταμον* δὲ εἶνε μικρότερος ποταμὸς χυνόμενος εἰς μεγαλύτερον. Τὸ δὲ μέρος ἔνθα οἱ *ρύακες*, *χειμάρροι* ἢ *ποταμοί*, ἐκκρέουσιν εἰς ἄλλο ὕδωρ, καλοῦμεν *ἐκβολὰς* ἢ *στόμιον*, καὶ τὸ μέρος ἔνθα μικρότερος ποταμὸς χύνεται εἰς μεγαλύτερον, καλεῖται *συμβολή*. *Δέλτα* δὲ καλοῦνται αἱ *ἐκβολαί*, ὅταν ἔχουσι τὴν μορφήν τοῦ στοιχείου τούτου διὰ δύο βραχιόνων. Ἐνα δὲ ποταμὸν μετὰ πάντων τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καλοῦσι *ὀσσημα ποταμῶν*.

Διακρίνομεν τὴν *δεξιὰν* καὶ τὴν *ἀριστεράν* ὄχθην τοῦ *ρύακος*, *ποταμοῦ* ἢ *χειμάρρου*. Καὶ *δεξιὰ* μὲν εἶνε ἡ κειμένη πρὸς τὴν *δεξιὰν* χεῖρα, ὅταν εὐρισκόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ βλέπωμεν πρὸς τὰς *ἐκβολὰς* αὐτοῦ, *ἀριστερά* δὲ ἡ κειμένη πρὸς τὰ *ἀριστερά*. Πρέπει δὲ νὰ διακρίνωμεν παντὸς ποταμοῦ πρὸ πάντων τὰ ἐξῆς τρία· α. τὰς *πηγὰς*, β. τὸν *ροῦν* ἢ *δρόμον* καὶ γ. τὰς *ἐκβολὰς*.

Διῶρηξ λέγεται τεχνητὴ αὐλαξ ἐνώσουσα δύο ποταμούς.

Λίμναι.

*Ἄλλαι συναγωγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς γλυκέος ὕδατος εἶνε αἱ *λίμναι*· αὗται δὲ ἔχουσιν εἴτε εἰσροήν καὶ ἐκροήν·

(ποτάμιοι λίμναι), εἴτε μόνον ἐκροήν (λίμναι πηγῶν)· ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσιν εἰσροήν (λίμναι ἐκβολῶν) καὶ ἄλλαι οὔτε εἰσροήν οὔτε ἐκροήν (λίμναι πεδίων ἐρήμων ἢ κείμεναι ὑψηλὰ ἐπ' ὄρεων). Διαιροῦνται δὲ προσέτι εἰς λίμνας γλυκῆς ὕδατος καὶ λίμνας ἀλμυροῦ ὕδατος, ὧν πλήρης εἶνε ἡ Ἀσία μάλιστα. Περιφημοτάτη πασῶν τῶν ἀλμυρῶν λιμνῶν εἶνε ἡ Νεκρὰ Θάλασσα. Ἐπάκτιοι δὲ λίμναι εἶνε λίμναι γλυκῆς ὕδατος συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης.

Ὠκεανοί.

Αἱ μέγισται θάλασσαί καλοῦνται καὶ ὠκεανοί· εἶνε δὲ οἱ ἑξῆς· 1. ὁ Μέγας ὠκεανός, μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Ἀσίας (συγκείμενος ἐκ τῆς Βορείου, Εἰρηρικῆς καὶ Νοτίου θαλάσσης)· 2. ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός· 3. ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός· 4. ὁ Νότιος παγωμένος ὠκεανός· 5. ὁ Βόρειος παγωμένος ὠκεανός. Ἡ δὲ ξηρὰ σύγκειται ἐκ πέντε μεγάλων μερῶν, ἧτοι τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ Νέας Ὀλλανδίας, καλουμένης μετὰ τῶν πέριξ νήσων Αὐστραλίας ἢ Ὠκεανίας.

Καὶ ἡ μὲν Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρική, καλοῦνται καὶ Παλαιὸς κόσμος (πρὸς Ἀν. κείμενος), αἱ δὲ λοιπαὶ Νέος (πρὸς Δ. κείμενος).

1. ΕΥΡΩΠΗ

[180,880 □ Μ. καὶ 313 ¹/₂ ἑκατομ. Κατοίκ.].

Ἄκρωτήρια.

Ἐπισημότετα ἄκρωτήρια εἰς τὰ ἄκρα τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς εἶνε· τὸ Βόρειον Ἀκρωτήριο πρὸς Β., τὸ ἄκρωτήριον Λαρόκα (εἰς τὴν Πορτογαλίαν) πρὸς δυσμὰς καὶ τὸ Ταίραρον τῆς Λακωνίας πρὸς νότον.¹

Ἦρη

Καὶ ὄρη μὲν τῶν πρὸς τὴν Ἀσίαν συνόρων εἶνε τὰ Οὐράλια καὶ ὁ Καύκασος· πρὸς μεσημβρίαν δὲ ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ σειρὰ τῶν Ἀλπεων (εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος ἔχει ὕψος 14,770^π), τῶν ὁποίων τὸ μὲν νότιον μέρος ἄγει πρὸς τὸ Ἀπέννινον εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν πρὸς τὸν Αἴμον (Βαλκάνια) εἰς τὴν Θράκην. Ἄλλα δὲ κεντρικὰ ὄρη περιθέουσι τὰς Ἀλπεὶς πρὸς δυσμὰς, βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς, ἔνθα ὑψηλότατα εἶνε τὰ Καρπάθια. Ἀποχωρισμένα δ' ἀνυψοῦνται πρὸς δυσμὰς μὲν τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας Πυρηναῖα καὶ τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, πρὸς βορρᾶν δὲ τὰ Σκανδιναυικά. Πρὸς δὲ τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης ὄρη συνορεύουσι βορείως καὶ ἀνατολικῶς χαμηλαὶ πεδιάδες, ἧγουν ἡ βόρειος Γερμανικὴ πρὸς δυσμὰς καὶ ἡ Σαρματικὴ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα.

(1) Σημειωτέον ὅτι ὅταν ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Γεωγραφικὸν Ἀτλαντα, ἡ μὲν Ἀνατολὴ εἶναι κατὰ τὴν δεξιὰν ἡμῶν χεῖρα, ἡ δὲ Δύσις κατὰ τὴν ἀριστεράν· βόρειον μέρος τὸ ἐπάνω καὶ νότιον τὸ κάτω.

Κόλποι καὶ θάλασσα.

Γέμει δὲ ἡ Εὐρώπη κόλπων, ὅποιοι εἶνε·

ᾧ μέρος μὲν τοῦ βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ·

1. ἡ *Λευκὴ θάλασσα*.

ᾧ μέρος δὲ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ·

2. ἡ *Βαλτικὴ θάλασσα* (μετὰ τοῦ *Βοθρικοῦ*, *Φιννικοῦ*
καὶ *Ριγαίου ἢ Λιβονίου κόλπου*).

3. ἡ *Βόρειος θάλασσα* (μετὰ τοῦ *Καττεγάτου*).

4. ἡ *Ἰρλανδικὴ θάλασσα*.

5. ὁ *Βισκαϊκὸς κόλπος*.

6. ἡ *Μεσόγειος θάλασσα*· ταύτης δὲ διάφορα πάλιν
μέρη εἶνε·

α'.) τὸ *Λιγυστικὸν πέλαγος*.

β'.) τὸ *Τυρρηρικὸν πέλαγος*.

γ'.) ἡ *Ἀδριατικὴ θάλασσα*.

δ'.) τὸ *Ἰόνιον πέλαγος*.

ε'.) τὸ *Αἰγαῖον πέλαγος*, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ πορθμοῦ
τοῦ *Ἑλλησπόντου* (*Δαρδανελλίων*) συνδέεται κατὰ
πρῶτον μετὰ τῆς *Προποντίδος* (*θαλάσσης τοῦ Μαρ-*
μαρᾶ)· ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ *Βοσπόρου* (*στενοῦ τῆς*
Κωνσταντινουπόλεως) μετὰ

ς'.) τοῦ *Εὐξείνου πόντου* (*Μαύρης θαλάσσης*), συμπερι-
λαμβανομένης τῆς *Ἀζοφικῆς θαλάσσης* (*Μαιώτιδος*
λίμνης).

Ποταμοί.

Μέγιστοι δὲ ποταμοὶ εἶναι· ὁ *Οὐράλης*, ὁ *Βόλγας*
(430 Μ. μακρὸς), ὁ *Δῶν* (*Τάναϊς*), ὁ *Δάναπρις*, ὁ *Δού-*
ναβις (*Ἴστρος*, 380 μ. μακρὸς), ὁ *Βιστούλας*, ὁ *Ὀδέ-*
ρας, ὁ *Ἀλβις*, ὁ *Ρῆνος*, ὁ *Αἴγυρ* καὶ ὁ *Ροδανός*.

Τοποθεσία.

Σύμπασα σχεδόν ἡ Εὐρώπη ἀνήκει εἰς τὴν βόρειον εὐκρατον ζώνην. Οὐ μόνον δὲ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν εἶνε ποικιλωτάτη καὶ πληθὺν ποταμῶν ἔχει, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ἄλλο τῆς γῆς μέρος ἔχει ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοσοῦτους βαθέως εἰσδύοντας κόλπους, τοσοῦτους πορθμῶν καὶ ἰσθμούς. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται καὶ ἡ θαυμασία αὐτῆς ἐπίδοσις εἰς τὸν πολιτισμὸν.

Πληθυσμός. Φυλαί.

Οἱ κάτοικοι ($313 \frac{1}{2}$ ἑκατ.) ἀνήκουσιν εἰς δύο φυλάς, ὧν ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Ἰνδοευρωπαϊκὴ ἢ Καυκασία ("Ἑλληνες, $5 \frac{1}{2}$ ἑκατ.¹ Ῥωμάνοι [Ἰσπανοί, Γάλλοι, Ἰταλοί] 97 ἑκατ., Γερμανοὶ 100 ἑκατ., Σλαῦοι 8 ἑκατ.). Εἰς δὲ τὴν ἄλλην, Μογγολικὴν φυλὴν, ἀνήκουσι μόνον οἱ Καλμουῦκκοι, κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν).

Θρησκεία.

12 μόνον ἑκατομ. τῶν Εὐρωπαίων δὲν εἶνε χριστιανοί. Καὶ 150 μὲν ἑκατομ. εἶνε καθολικοὶ (εἰς τὰ ΝΔ.), 76 δὲ διαμαρτυρόμενοι (περὶ τὸ κέντρον) καὶ 76 περίπου ὀρθόδοξοι (πρὸς Ἄν.).

Ἐπικράτειαι.

Διαιροῦσι δὲ τὴν Εὐρώπην εἰς τὰς ἐξῆς χώρας

Α. Νότιος Εὐρώπη.	}	1) Τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον (Τουρκία καὶ Ἑλλάς). 2) Τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον. 3) Τὴν Ἰβηρικὴν ἢ Πυρρηναϊκὴν χερσόνησον (Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία).

(1) Ἄν εἰς τοῦτους προστεθῶσι καὶ οἱ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ταῖς ἐκεῖ νήσοις, ἔχομεν 8 περίπου ἑκατομ. Ἑλλήνων.

Β'. Κεντρική Ευρώπη.	}	4) Τὴν Γαλλίαν.
		5) Τὴν Ἑλβετίαν.
		6) Τὴν Ὀλλανδίαν.
		7) Τὸ Βέλγιον.
		8) Τὴν Γερμανίαν.
Γ'. Βορειοδυτική Ευρώπη.	}	9) Τὴν Σκανδιναυϊκὴν χερσόνησον (Σουηδίαν καὶ Νορβεγίαν).
		10) Τὴν Δανημαρκίαν.
Δ'. Ἀνατολική Ευρώπη.	}	11) Τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν.
		12) Τὴν Ῥωσσίαν.

Ἐκ τῶν ἐπικρατειῶν τούτων ἡ Γερμανία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ἰταλία, Αὐστρία καὶ Ῥωσσία, λέγονται μεγάλαι δυνάμεις.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ.

1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἱστορία.

[Ἡ χερσόνησος ἡμῶν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ὑπῆρξεν ἄλλοτέ ποτε ἡ κοίτις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· οἱ δ' Ἕλληνας, καὶ μάλιστα αἱ Ἀθῆναι, ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Θῆβαι, ἐδίδαξαν καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας πάντας τοὺς λαοὺς τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ

παγκόσμιον τῶν *Μακεδόνων* κράτος, τὸ μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰνδικῆς ἀπεκτεῖναν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἄρχαντας τῆς Ἑλλάδος *Ῥωμαίους* (146 π. Χ.) κατεξουσίασαν οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν γραμμάτων. Διαιρεθείσης δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (395 μ. Χ.), ἔγεινε πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἡ *Κωνσταντινούπολις* (Βυζάντιον). Μάτην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν οἱ Φράγκοι τῆς Δύσεως ἀπεδιώξαν τὸν Ἕλληνα αὐτοκράτορα πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1204)· μετὰ 57 ἔτη ἐνεθρονίσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ *Μιχαὴλ Παλαιολόγος*. Ἄλλ' ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ἐπῆλθον ἐκ τῆς Ταρταρίας ἀπειλοῦσαι τῶν Ὀθωμανῶν *Τούρκων αἱ ὄρδαι*· τὸ δὲ 1361 ἔγεινεν ἐπὶ *Μουράτη* τοῦ *Α'*. πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ *Ἀδριανούπολις*, καὶ μετ' ὀλίγον (1389) ὑπετάγησαν ἡ *Μακεδονία*, ἡ *Ἀλβανία* καὶ ἡ *Σερβία*· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴ ἡ *Κωνσταντινούπολις* ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου *Μωάμεθ* τοῦ *Β'*. τῆ 29 Μαΐου 1453, ὅτε ἀπέθανε θάνατον ἡρωϊκὸν ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων τελευταῖος Ἕλλην αὐτοκράτωρ, *Κωνσταντῖνος ὁ Δραγάτσης*. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ *Εὐρώπη*, ἡ ἀβοηθήτους καταλιποῦσα τοὺς χριστιανούς Ἕλληνας, ἤρχισεν νὰ τρέμη τοὺς *Τούρκους*· τὸ δὲ 1529 *Σολιμᾶνος ὁ Β'*. προσέβη μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν *Οὐγγαρίαν*, *Μολδαυίαν*, *Βλαχίαν* καὶ *Κριμαίαν*. Ἀπὸ τοῦ θανάτου ὅμως αὐτοῦ (1566) ἄρχεται τῆς *Τουρκίας* ἡ παρακμὴ· ἡ *Ἀυστρία* ἀνέκτησε τὴν *Οὐγγαρίαν*, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς *Ῥωσσίας* *Πέτρος ὁ Μέγας* κατέκτησε τὴν *Κριμαίαν*, *Βασσαραβίαν* καὶ τὰ ἐπέκεινά

τοῦ Προϋθου μέρη τῆς Μολδαυίας· καὶ ἀπὸ τοῦ 1804 μέχρι τοῦ 1817 ἠγωνίσθησαν οἱ Σέρβοι μετ' ἐπιτυχίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Ἄλλὰ καιριωτάτην πληγὴν ἔλαβεν ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία διὰ τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπαναστάντες δηλονότι οἱ Ἕλληνες τὸ 1821, μέγας ἐνίκησαν νίκας κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡρωϊκῶς μαχόμενοι· οἱ δὲ ἥρωες Κολοκοτρώνης καὶ Νικηταρᾶς, Καραϊσκάκης καὶ Βότσαρης, Μιαούλης καὶ Κανάρης, αἰώνιαν ἀπέκτησαν δόξαν. Μάτην ὁ Σουλτάνος *Μαχμουῦτης* ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ὑποτελοῦς Μεχμέτ Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου (1824)· μετὰ τὴν περίφημον τῶν Μεσολογγιτῶν ἐξοδον (1826) ἐξηγέρθη ζωῆρὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῶν Εὐρωπαίων ἢ συμπάθεια, ὁ δὲ στόλος τῶν Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων ἔκαυσε, τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὴν Πύλον (1827). Μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει νίκην τῶν Ῥώσων (1829) ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὄθων. Γενομένης δὲ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, βασιλεύει τῶν Ἑλλήνων νῦν Γεώργιος ὁ Α', λαβὼν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ (1863) καὶ τὴν τέως ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦσαν Ἐπτάνησον.

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1877—8) ἀπώλεσεν ἡ Τουρκία σύμπαν τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς Ἑλλ. χερσονήσου ἢ παντελῶς (οἷον τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου, τὴν Ῥωμουϊαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαροβούνιον, ἐπαυξηθέντα καὶ τὰ τρία) ἢ ἄνευ ἐλπίδος βεβαίας κυριαρχίας (ἡ Βουλγαρία ἔγεινεν ἡγεμονία, ἡ Βοσνία καὶ Ἐρζεγοβίνη κατελήφθησαν

ὑπὸ τῆς Αὐστρίας). Ἐλπίζεται δὲ ὅτι καὶ ἄλλαι μεταρρυθμίσεις θέλουν γείνη τῇ συνεργίᾳ τῶν περὶ τὸν μεγαλόφρονα Γλάδστωνα Ἀγγλῶν φιλελευθέρων.

Σύνορα.

Πρὸς βορρᾶν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως. Καὶ πρὸς Α. μὲν βρέχει αὐτὴν ὁ Εὐξείνος πόντος καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἴόνιον πέλαγος καὶ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια.

Ἐξερχόμενοι τοῦ Ἑλλησπόντου εἰσπλέομεν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος (εἰς τοῦτο ἀνήκει τὸ Ἰκάριον, Κρητικὸν καὶ Μυρτώον)· τοῦτο δέ, περιβρέχον τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀκρωτηρίου Μαστουσίας μέχρι τοῦ Μαλέα, σχηματίζει κατὰ σειρὰν τοὺς ἑξῆς κόλπους·

- 1) τὸν Μέλανα κόλπον·
- 2) τὸν κόλπον τῆς Αἴρου·
- 3) τὸν Στρυμονικόν·
- 4) τὸν Σιγγιτικόν, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο Ἀθῶς·
- 5) τὸν Τορωναῖον (τῆς Κασσάνδρας)·
- 6) τὸν Θερμαϊκόν, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο Σηπιάς·
- 7) τὸν Παγασητικόν, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο Ποσειδίου·
- 8) τὸν Μαλιακόν·

9) τὸν *Εὐβοϊκόν*, μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἄν. Ἑλλάδος.

10) τὸν *Σαρωνικόν*, πρὸς Α. τοῦ ὁποίου ἐξέχει ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τὸ *Σούνιον*, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς Ἀργολίδος τὸ *Σκύλλαιον*.

11) τὸν *Ἀργολικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Μαλέας*, ἔνθα λήγει ἡ περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἄρχεται τὸ Ἴόνιον.

Τὸ δὲ Ἴόνιον πέλαγος, βρέχον νοτιοδυτικὰ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, σχηματίζει τοὺς ἐξῆς κόλπους·

1) τὸν *Λακωνικόν*, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Γαίταρον* (Ματαπᾶς)·

2) τὸν *Μεσσηνιακόν*, νοτιοδυτικὰ τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀκρίτας*·

3) τὸν κόλπον τῆς *Πύλου*, ὃν κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος *Σφακτηρία*·

4) τὸν κόλπον τῆς *Κυλαρισσίας*·

5) τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀραξος* (Πάπα)·

6) τὸν *Κορινθιακόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται ἐπὶ μὲν τῆς Πελοποννήσου τὸ *Ῥιον*, ἐπὶ δὲ τῆς Στερεᾶς τὸ *Ἀρτίρριον*·

7) τὸν *Κρῖσσαϊόν*, πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης·

8) τὸν *Ἀμβρακικόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ἀκτιον*. †

᾽Ορη.

Σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέρχεται ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη τῶν ὀρέων σειρὰ, ἥτις εἶνε συνέχεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἄλπεων. Ἡ σειρὰ δ' αὕτη τῶν ὀρέων ἄρχεται μὲν ὡς *Δαλ-*

ματικάι ἢ Διναρικάι *Αλπεις, προχωρεῖ δ' ἔπειτα ἀνυψουμένη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Σκάρδου (οὗτινος ὑψηλοτάτη κορυφή εἶνε ὁ *Ορβηλος (ἔχων ὕψος 7,000 π.)· καὶ διευθυνομένη πρὸς Ν. καλεῖται Πίνδος (7,070 π.), μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας.

Ὡς παραφυὰς δὲ τοῦ Σκάρδου ὑψοῦται πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ ὄρος τῆς *Ροδόπης (τανῦν Δεσποτοβοῦνι, 7,600 π.)· καταλήγον πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Θράκης, πρὸς Δ. δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὴν δ' ἐκ Δ. πρὸς Α. Διεύθυνσιν ἐξακολουθεῖ ὁ Αἴμος (Βελκάρια), ὄρος φθάνον μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης (εἰς τὰ *Ἐσχατα τοῦ Αἴμου τὸ πάλαι, τανῦν ἀκρωτήριον *Εμιρέχ).

Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Πίνδου ἄρχονται ποικιλώτερον διαμεριζόμενα τὰ μάλιστα γινωστά τῆς Ἑλλάδος ὄρη, ἥτοι ἡ *Ὄθρυς, διευθυνομένη πρὸς Α. καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ποσειδίου, χωρίζουσα δὲ τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· ἡ Οἶτη, διευθυνομένη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ σχηματίζουσα μετὰ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.

Ὁ κύριος ὅμως τῶν ὀρέων κλάδος φέρεται νοτιονατολικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουρίου, ἀποτελεῶν τὸν Τυμφρηστόν (Βελοῦχι τανῦν, 7610 π.), τὸν πολυκόρυφον Παργασόν (Λιάκουρα, 8,070 π.), τὸν Ἐλικῶνα (5,670 π.), τὸν Κιθαιρῶνα (4,630 π.), τὸν Πάρρηθα (4,640 π.), χωρίζοντα τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, τὸ Πετελικόν (2,640 π.), τὸν Ὑμηττόν (3,370 π.) καὶ τὸ Λαύριον.

Πλὴν δὲ τῆς ῥηθείσης ἤδη ὀρεινῆς διακλαδώσεως, πρὸς ἀνατολὰς μὲν ὑψοῦνται παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ὁ

Ἦλυμπος (9,750 π.) καὶ ἡ Ἦσσα (Κίτσατος 8,410 π.), μετὰξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς αὐτῆς κοιλάς τῶν *Τεμπῶν*, ἔτι δὲ τὸ *Πήλιον* (3,656 π.) πρὸς δυσμὰς δὲ εἰς μὲν τὴν Ἦπειρον τὰ *Κεραῦνια*, ὁ *Τόμαρος* (6,000 π.) καὶ ἡ σειρά τοῦ *Μακρυόρους*· εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα τὸ *Παρατωλικόν* (6,220 π.), ἡ σειρά τῶν Ἀκαρνανικῶν ὀρέων καὶ ὁ Ἀράκυνθος (Ζυγὸς τανῦν, 2,360 π.).

Ἦς νοτιοδυτικὴ δ' ἐξακολούθησις τοῦ Κιθαιρῶνος διέρχεται τὸν Ἰσθμὸν ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς κάτω Μεγαρίδος *Γεράνεια*, συνδέουσα τὴν Στερεάν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ὄρεινῆς Πελοποννήσου. Ταύτης δὲ τὸ κέντρον, ἦτοι τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας, περιστοιχίζεται ὑπ' ὀρέων. Τῶν πέριξ δὲ τούτων ὀρέων τὰ μὲν πρὸς Β. Ἐρύμανθος (7,300 π.), Ἦλενος καὶ Ἀροάνια (7,730 π.) ἀνυψοῦνται κατὰ τὴν *Κυλλήνην* (7,780 π.) ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Στερεᾷ Παρνασσῷ, εἰς τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος· τὰ δὲ πρὸς Ν. καὶ Α. Ἰθώμη, Πάρρων (6,040 π.), Ἀρτεμίσιον (5,800 π.) καὶ Παρθένιον (4,000 π.) ὑψοῦνται τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸν *Ταῦγετον* (7,800 π.). Οὗτος δέ, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Εὐρώτα κείμενος, φέρεται, ὅπως καὶ ὁ Πίνδος, ἐκ Β. πρὸς Ν., καὶ καταλήγει ὡς ἡ μάλιστα ὑψηλὴ σειρά τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Ταίραρον*, τὸ νοτιώτατον τῆς Εὐρώπης, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου πρὸς Α. κεῖται ὁ θελλῶδης *Μαλέας*, συνέχεια τοῦ Πάρωνος.

Λίμναι.

Λόγου ἄξιοι λίμναι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε' ἡ τῆς *Σκόδρας* (Λαβεᾶτις) καὶ ἡ Ἦχρως (Λυχνιδία) εἰς τὴν

Ἰαβανίαν, ἢ τῶν Ἰωαννίνων (Παρβῶτις) εἰς τὴν Ἡπειρον, ἢ τῆς Καστορίας (Ὀρεσιάς), ἢ Κερκινίτις καὶ ἡ Βόλβη εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἡ μεγάλη λίμνη Ῥασέλιμη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Εἰς δὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἡ Ὀζηρός, Λυσιμαχία καὶ Τριχωρίς ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, ἡ μεγάλη λίμνη Κωπαῖς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα χύνονται κάπως διὰ καταβοθρῶν εἰς τὸν Ὀπούρτιον πόρον, ἀντικρὺ τῆς Εὐβοίας), καὶ πρὸς Ἀνατ. αὐτῆς ἡ Ἰ.Μικη, συγκοινωνοῦσα δι' ὑπογείων καταβοθρῶν μετὰ τῆς Κωπαΐδος. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ Φερεός καὶ ἡ Στυμφαλὶς περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης καὶ ἡ Λέρινη ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες.

Πρὸς δυσμὰς μὲν χύνονται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ὁ Νάρων, πηγάζων ἐκ τῶν Βοσνικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν ὁμώνυμον (Ναρωνικὴν) πεδιάδα· ὁ Δρίλων, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ Λευκοῦ καὶ τοῦ Μέλαρος Δρίλωνος· καὶ ὁ μὲν Λευκός, πηγάζων ἐκ βραχίονος τοῦ Σκάρδου, βρέχει τὰς πεδιάδας τῆς Μικαρίας καὶ Πρισκοπέρας, ὁ δὲ Μέλας ῥέει ἐκ τῆς λίμνης Ὀχριδος (Λυχνιδίας), κειμένος πρὸς Β. τῆς πεδιάδος τῆς Πολιαρῆς· ὁ Ἄψος, πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τοῦ Βερατίου· καὶ ὁ Ἀῶος (Βογιούσα), πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ Πρεμιτίου, κατόπιν δὲ τὸ παράλιον πεδῖον τοῦ Αὐλῶνος.

Εἰς δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἐκβάλλουσιν·

Ὁ Καλάμας (Θάμισ), ῥέων εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἡπείρου.

οί γνωστοί ἐκ τῆς μυθολογίας *Κωκυτός* καὶ *Ἀχέρων* (παρὰ τὸ Σούλι)· καὶ ὁ *Ἀραχθός* (ποτάμι τῆς Ἄρτας), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαρρέων τὴν *Ἀμβρακικὴν πεδιάδα*, καταλήγων δὲ εἰς τὸν *Ἀμβρακικὸν κόλπον*.

Πρὸς Α. δέ, εἰς μὲν τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* χύνονται·

Ὁ *Πηγεῖος*, πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν *Θεσσαλικὴν πεδιάδα*, ἐκρέων δὲ διὰ τῶν *Τεμπῶν*, μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης· ὁ *Ἀξιός* (*Βαρδάρης*), πηγάζων ἐκ τοῦ *Σκάρδου*, καὶ διαβρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Καλιχαυδέλης*, τῆς *Σχοπίας* καὶ τὴν *Μακεδονικὴν*· ὁ *Λουδίας* (*Καρὰ ἄσμάκ*), πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΔ. κειμένου ὄρους *Βερμίου* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν *Ἀξιόν*, ὅχι μακρὰν τῆς *θαλάσσης*· ὁ *Ἐριγών* (*Καρασού*), χυνόμενος εἰς τὸν *Ἀξιόν* καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τῶν *Βιτωλίων* (*Πελαγονίας*) καὶ ὁ *Ἀλιάκμων* (*Ἰντζέ Καρασού*), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν πεδιάδα τοῦ *Γρεβενοῦ* καὶ τῆς *Ἀρασελίτσας*.

Εἰς δὲ τὸν *Στρυμονικὸν κόλπον*·

Ὁ *Στρυμών* (*Καρασού*), πηγάζων ἐκ τοῦ *Σχομίου*, κλάδου τοῦ *Σκάρδου*, βρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Ραδομίρης*, τῶν *Σερρῶν* καὶ τῆς *Δραβήσκου* (*Ἀγγίστης*), καὶ διαρρέων τὴν *Κερκινίτιν* (*Τάκιρον*) λίμνην.

Εἰς δὲ τὸν κόλπον τῆς *Αἴρου*· ὁ *Ἐβρος* (*Μαρίτσα*), πηγάζων ἐκ τῆς *Ῥοδόπης* καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Φιλιππουπόλεως* καὶ τὴν *Θρακικὴν*.

Εἰς δὲ τὸν *Εὐξείνιον πόντον* χύνεται διὰ τριῶν στομάτων, ὧν γνωστότατον τὸ τοῦ *Σουλινᾶ*, ὁ *Δούναβις* (*Ἰστρος*), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς *Εὐρώπης* δέχεται παραπόταμα εἰς μὲν τὴν *Σερβίαν* τὸν *Σαῦον*,

διαρρέοντα τὴν *Πανρορικὴν* πεδιάδα, καὶ τὸν *Μοραύαν*, εἰς δὲ τὴν *Βλαχίαν* τὸν *Ἀλούταν*, βρέχοντα τὴν *Δακικὴν* πεδιάδα, καὶ εἰς τὴν *Μολδαυτὴν* τὸν *Σερέτην* καὶ *Προῦθον*.

Τῆς δὲ καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε' πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς *Στερεᾶς* ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος *Ἀχελῷος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Πίνδου* διαβρέχει τὴν *Ἀκαρνανικὴν* πεδιάδα, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα δεξιόθεν μὲν τῆς λίμνης *Ὀζηροῦ*, ἀριστερόθεν δὲ τῆς *Λυσιμαχίας* καὶ *Τριχωνίδος*, ἐκβάλλει εἰς τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον*, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Ἀράξου*, καὶ ὁ *Εὐήνος* (*Φίδαρις*), πηγάζων ἐκ τοῦ *Τυμφρηστοῦ* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον* πλησίον τοῦ *Ἀχελῷου*.

Εἰς δὲ τὴν *Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα* ῥεεὶ ὁ *Σπερχειός*, πηγάζων μεταξὺ τῆς *Οἴτης* καὶ *᾽Οθρυος*, διαρρέων τὴν *Λαμιακὴν* πεδιάδα, καὶ χυνόμενος εἰς τὸν *Μαλιακὸν κόλπον*· καὶ ὁ *Κηφισός*, πηγάζων μεταξὺ τῆς *Οἴτης* καὶ τοῦ *Κόρακος*, διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς *Λεβαθείας* καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην *Κωπαΐδα*.

Ἐν δὲ τῇ *Πελοποννήσῳ*, εἰς μὲν τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον* ἐκβάλλει·

Ὁ *Κραῖθις* (ποτάμι τῆς *Ἀκράτας*), πηγάζων ἐκ τῶν *Ἀροανίων ὄρεων* καὶ δεχόμενος τὸν ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστὸν ποταμὸν τῆς *Στυγός*.

Εἰς δὲ τὸ *Ἰόνιον πέλαγος* ὁ *Πηγεός*, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους *Ὠλέρου*, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς *Πελοποννήσου* *Ἀλφειός* (*Ῥουφιᾶς*), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς *Μεγαλοπόλεως*.

Εἰς δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Πάμισος, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τετραγίου.

Καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας, πηγάζων ἐκεῖ περίπου ὅπου καὶ ὁ Ἀλφειός, ἐν τῇ πεδιάδι δηλ. τῆς Μεγαλοπόλεως.

Κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ λαμπρὰ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους εὐκρασία προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ τόπου θέσεως, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ τοῦ ἐνισχύοντος καὶ γονιμοποιούντος βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἂν καὶ ἐννοῆται ὅτι τὰ βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότερα. Ἰσχύει δὲ μάλιστα τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι Ἀττικῆς, ἐχούσης τὸ ὑγιεινότετον καὶ εὐκρατέστατον κλίμα, ἅμα δὲ τὴν διαυγεστάτην ἀτμόσφαιραν.

Προϊόντα.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος παράγει σίτον, ἔλαιον, τυρόν, μέλι (μάλιστα φημισμένον εἶνε τὸ Ὑμήτειον), κηρόν, βαμβάκιον, καπνὸν (ὧν γνωστότερος ὁ τῆς Καβάλλας, τῆς Λαμίας, τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ἀργους) καὶ εἰς τὰ νοτιώτερα πορτοκάλια καὶ λεϊμόνια· περὶ δὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον τὴν γνωστὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, καταναλισκομένην μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χαλκοῦ, νεκρὰ διατελοῦντα πάντα τανῶν, πλὴν τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Λαυρίου.

Ἡ νῦν πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος πολιτικῶς διαιρεῖται· Α'.) εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, Β'.) εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ῥωμουρίας, Γ'.) εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σερβίας, Δ'.)

εἰς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ *Μαυροβουρίου* καὶ *Ε'*.) εἰς τὸ βασιλείον τῆς *Ἑλλάδος*.

Α'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

[5,850 □ Μ. καὶ 8,700,000 Κ. περίπου].

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς τὰ ἐξῆς μέρη^ο
 1) τὴν *Θράκην*, 2) τὴν *Μακεδοσίαν*, 3) τὴν *Ἡπειρον* καὶ *Ἀλβανίαν*, 4) τὴν *Βοσσίαν* καὶ *Ἐρζεγοβίνην*, 5) τὴν *Βουλγαρίαν* καὶ 6) τὴν νῆσον *Κρήτην*.

1) **Θράκη**.¹

[450 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ., ἐν οἷς 650,000 Ἑλληνας].

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Αἶμος* πρὸς Β., ἡ *Ροδόπη* καὶ τὸ *Παγγαῖον* πρὸς Δ. καὶ τὸ *Ἴσθρον* πρὸς Ν. Ποταμοὶ δὲ ὁ *Νέστος* πρὸς Δ., ἐκβάλλων πρὸς τὸ μέρος τῆς *Θάσου*, καὶ ὁ *Ἔβρος* ἐκβάλλων πλησίον τῆς *Ἄβρου*. Πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι *Κωνσταντινούπολις*, τὸ πάλαι *Βυζάντιον*, πρωτεύουσα μετὰ 1,100,000 κατ., ἐν οἷς 400,000 Ὀθωμανῶν καὶ 300,000 Ἑλλήνων. Κτισμένη δ' ὡς ἡ *Ῥώμη* ἐπὶ 7 λόφων (ὅθεν λέγεται καὶ *ἐπτάλοφος*), κεῖται παρὰ τὴν *Θρακικὴν Βόσπορον* εἰς τὰ σύνορα τῆς *Εὐρώπης* καὶ *Ἀσίας*, καὶ χρησιμεύει ὡς κύριον κέντρον τῆς κατὰ γῆν ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο

(1) Ἡ *Θράκη* πολιτικῶς διαιρεῖται: α. εἰς τὴν *Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν* ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ *Ἔβρου* μέχρι τοῦ *Εὐξείνου πόντου*, διοικουμένην ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἔχουσαν *Χριστιανὸν διοικητὴν* τὸν *Ἀλέκο Πασσᾶν* μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Φιλιππούπολιν*, καὶ β) εἰς τὴν κατ' αὐτὸ *Θράκην* μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Κωνσταντινούπολιν*. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσικὴν καὶ Ἑλληνικὴν διαίρεσιν, γένοιτο δὲ τὸ κράτιστον.

τούτων τοῦ κόσμου μερῶν. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις εἶνε
 τριγωνικὴ χερσόνησος μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ *Μαρ-*
μαρᾶ ἢ *Προποντίδος* καὶ τοῦ βαθέος εἰς τὴν γῆν εἰς-
 δύνοντος *Κερατίου κόλπου*. Ἡ χερσόνησος δ' αὕτη προ-
 χωρεῖ ἐκ Δ. πρὸς Α. εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ τὴν ὀξείαν
 αὐτῆς ἄκραν καμπυλοῦνται ὀλίγον πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸν
 μεσημβρινὸν εἰσπλουν τοῦ Βοσπόρου. Ἐπὶ τῆς ἄκρας δὲ
 ταύτης κεῖνται τὰ ποτὲ *Βυζαντινὰ ἀνάκτορα*, καὶ κατὰ
 τὴν αὐτόσε εἰσοδὸν ἢ *Ἑψηλὴ πύλη*, ἡγουν τὸ ἀνάκτο-
 ρον τοῦ Μεγάλου Βεζύρου, καὶ ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰου-
 στινιανοῦ περὶ τὸ 550 *Ἀγία Σοφία*, τανῶν τζαμιόν. Οἱ
 δὲ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον οἰκοῦντες πλουσιώτατοι
 καὶ πρόκριτοι Ἕλληνες καλοῦνται ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς
 πόλεως *Φαναρίου Φαναριῶται*, καὶ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
 στον ἀπόγονοι τῶν ἐκ τῶν χρόνων τῆς Βυζαντινῆς αὐ-
 τοκρατορίας περισωζομένων προκρίτων οἰκογενειῶν· ἐξ
 αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο πρότερον οἱ ὀσποδάροι τῆς Μολ-
 δαυίας καὶ Βλαχίας. Ἐπὶ δὲ τῆς ΝΔ. γωνίας τῆς πό-
 λεως κεῖται τὸ ἀνάκτορον τῶν *Ἑπτὰ Πύργων*, καὶ ἐπέ-
 κεινα τοῦ Κερατίου κόλπου ὁ *Γαλατᾶς* καὶ τὸ *Πέραν* ἢ
Σταυροδρόμιον, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ
 ξένοι πρέσβεις, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληνες.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης λόγου ἄξιαι εἶνε·

α.) Εἰς τὰ στενὰ (μπογάζια).

Εἰσπλέοντες ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὸν Ἑλ-
 λήσποντον (Δαρδανέλλια) ἔχομεν ἐκ δεξιῶν μὲν (εἰς τὴν
 παραλίαν τῆς Ἀσίας) τὸ ἀκρωτήριο τῆς *Τροίας Σί-*
γριον, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἀκρωτήριο *Μαστουσία*· προ-
 χωροῦντες δ' ἔπειτα ἀπαντῶμεν ἔνθεν μὲν τὴν *Ἄβυ-*

δορ, ἐκεῖθεν δὲ τὴν *Σηοτόν*, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θέσις *Αἰγὸς ποταμοί*, ἔνθα ὁ Λύσανδρος κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον τὸ 404 π. Χ. Ἀνοιγομένου δὲ μετέπειτα πλειότερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχομεν δεξιόθεν μὲν τὴν *Λάμψακον* (Λαμψάκι), μετὰ 10,000 Ἑλλήνων, ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Καλλιπόλιν*, πόλιν ὀχυρὰν καὶ ἐμπορικὴν μετὰ 50,000 Κ. Οὕτω δὲ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαντῶμεν δεξιόθεν μὲν τὴν νῆσον *Προκόνησον*, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου τῆς *Κυζίκου* (Ἀρτάκης τανῦν), ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Γάνον* (Γανοχώρια)· περαιτέρω δὲ τὸ *Ῥαιδεστόν* (Ῥοδοστό), τὸ πάλαι *Βισάνθην*, μετὰ 20,000 Κ. καὶ ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ τὴν *Ἡράκλειαν* (Ἡρακλειά)· μετέπειτα δὲ τὴν *Πέρινθορ* καὶ *Σηλυμβρίαν* (Σηλυμπριά). Οὕτω δὲ εἰσπλέομεν κατόπιν εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον ἀφίνοντες δεξιόθεν τὰ νησίδια *Ἀρτιγόνην*, *Πρίγκιον* (ὅπου ἐξωρίζοντο οἱ Βυζαντινοὶ πρίγκιπες) καὶ *Χάλικην*, ἔχουσαν σχολὴν Ἑλληνικὴν. Αἱ δύο δὲ τελευταῖαι νῆσοι χρησιμεύουσιν ὡς τερπναὶ διατριβαὶ ἐν θέρει. Καταλείποντες δὲ ἀριστερὰ μὲν τὸ *Βυζάντιον*, δεξιὰ δὲ τὸ *Σκούταρι* (Χρυσόπολιν), κατοικοῦμενον ὑφ' 100,000, Τούρκων σχεδὸν πάντων, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, περιβόητον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν δύο ἀκτῶν φυσικὰς καλλονὰς· καὶ φθάσαντες εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ (τὸ πάλαι *Συμπληγάδας*), εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

6.) Παρὰ δὲ τὸν *Ἐβρον* κείνται·

Ἀδριανούπολις, μετὰ 150,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ μετὰ καλῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ πελωρίων τζαμίων. — *Φιλιππούπολις*, εἰς εὐφροωτάτην

πεδιάδα μετὰ 60,000 Κ., πόλις ἐμπορικὴ μετὰ σχολῆς Ἑλληνικῆς. — *Διδυμότειχον*, πόλις ἐμπορικὴ. — *Αἴνος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 9,000 Κ. — *Σέλιμος*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας μετὰ 20,000 Κ. — *Βουργᾶς* (Ἀπολλωνία τὸ πάλαι), παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον. — Ἄλλαι παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πόλεις εἶνε ἡ *Σωζόπολις* καὶ ἡ *Ἀρχιλάος*. — Κεῖνται δὲ παρὰ τὴν Θράκην, εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ αἱ ὄρειναι νῆσοι *Θάσος*, *Σαμοθράκη*, *Ἰμβρος* καὶ *Λήμνος* (8 □ Μ.), ἔχουσα περὶ τὰς 10,000 Κ., ἡφαίστειον καὶ ὄρη γυμνά μὲν ἀλλ' ὄχι ἄγονα.

2) Μακεδονία.

[2,000,000 Κ., ἐν οἷς 160,000 Ἑλληνες].

Σημ. Εἰς τοὺς Ἑλληνας συγκαταριθμοῦνται οἱ Ἑλληνόβλαχοι, Ἀλβανοὶ καὶ βουλγαρόφωνοι Ἑλληνες. Ἄλλα καὶ πάντες οἱ Σλαῦοι τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης ἔχουσι τὴν ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἑλληνικὰ τὰ ᾄθη.

✕ Αὕτη κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θράκης, χωριζομένη ἐκ ταύτης διὰ τῆς Ῥοδόπης, καὶ εἶνε μία τῶν ἀκραιοτάτων ἐπαρχιῶν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. ἔχει δὲ ἡ Μακεδονία ὄρη ὑψηλότατα, διασχιζόμενα πολλοῦ ὑπὸ ποταμῶν καὶ ἀποτελοῦντα κοιλάδας μεγαλοπρεπεστάτας. Καὶ τὰ μὲν ἀξιολογώτατα ὄρη εἶνε πρὸς Β. ὁ *Σκάρδος* μετὰ τοῦ *Ὀρβήλου*, πρὸς Α. τὸ *Παγγαῖον*, πρὸς Ν. ὁ *Ὀλυμπος*, καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Χαλκιδικῆς ὁ *Ἄθως* ποταμοὶ δὲ ὁ *Στρυμῶν*, ὁ *Ἀξιός* (Βαρδάρι), ὁ *Λουδίας*, (Καραασμὰκ) καὶ ὁ *Ἀλιάκμων* πρὸς Ν. Πόλεις δὲ ἀξιοσημειώτοι ἐνταῦθα εἶνε

Θεσσαλονίκη, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, κειμένη εἰς

τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, μετὰ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, Παρθεναγωγείου, Διδασκαλείου καὶ 100,000 κατοίκων, ὧν οἱ ἡμίσεις εἶνε Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι. — *Γιανιτσά*, μετὰ 15,000 Κ., ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λόγου ἄξια διότι πλησίον αὐτῆς σώζονται τὰ ἑρείπια τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας *Πέλλης*. — *Βοδενά*, εἰς λαμπρὰν τοποθεσίαν, ἔνθα ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Αἶγαι* καὶ ἡ Ἐδεσσα (μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων) ἔχει 12,000 Κ. — Πρὸς Ν. αὐτῆς ἡ *Νιόουσα*, περίφημος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνόν της καὶ τὴν μαρτυρικὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καταστροφὴν της. — *Βέροια*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. — *Κοζάνη*, νοτιῶς μετὰ 8,000 Κ. — *Σιάτιστα* πρὸς Δ. — *Γρεβενά*, πρὸς Ν. τῆς Σιατίστης παρὰ τὸν Ἀλιάκμονα, μετὰ 8,000 Κ. — *Καστορία* μετὰ 15,000 Κ., δυτικῶς παρὰ τὴν Ὀρεσιτιάδα λίμνην, φημιζομένην διὰ τοὺς ἰχθῦς αὐτῆς. — *Βιτώλια*, πρὸς Β. τῆς Καστορίας, δευτερεύουσα πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ, μετὰ 55,000 Κ. — *Περλεπές*, βορειότερα, λόγου ἄξιος διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτόθι πανήγυριν, μετὰ 8,000 Κ. — *Βελεσσά*, παρὰ τὸν Ἀξιόν, μετὰ 16,000 Κ. καὶ *Σκόπια* μετὰ 20,000 Κ., περίφημα διὰ τὰ μῆλά των. — Ὀχρὶς (Λυχνιδός), πρὸς Δ. ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης, μετὰ 16,000 Κ. — *Κοριτσά*, ΝΔ. μετὰ 15,000 Κ. — *Σέρραι*, μετὰ 35,000 Κ., πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα, περίφημος διὰ τὴν βιμβακόφυτον πεδιάδα. — *Δράμα*, πρὸς Α. παρὰ τὴν πεδιάδα τῶν παλαιῶν Φιλιππῶν, μετὰ 12,000 Κ. — *Νευροκόπον*, πρὸς Β. τῶν Σερρῶν μετὰ 13,000 Κ. — *Στρούμνιτσα*, ΒΔ.

τῆς Θεσσαλονίκης μετὰ 15,000 Κ.—*Μελένικον*, πρὸς Α., μετὰ 12,000 Κ.—*Καβάλλα*, μετὰ 18,000 Κ., ἀντικρὺ τῆς Θάσου, παράγουσα περίφημον καπνόν.

Ἄπασαι σχεδὸν αὗται αἱ πόλεις ἔχουσι πληθυσμὸν Ἑλληνικὸν καὶ σχολεῖα Ἑλληνικά· μόνον δὲ εἰς τὰ βορειότατα ἐπικρατοῦσιν οἱ Σλαῦοι. Εἰς δὲ τὰ νότια τῆς Μακεδονίας, χωριζομένη διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ μύχου τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Στρυμονικοῦ, ἐκτείνεται ἡ Χαλκιδικὴ χερσονήσος, διάσημος τὸ πάλαι διὰ τὰς αὐτόθι Ἑλληνικὰς ἀποικίας (Ἀμφίπολιν, Ποτίδαιαν) καὶ τὰ *Στάγειρα* (παρὰ τὴν Λυμπιάδα), πατρίδα τοῦ μεγάλου φιλοσόφου Ἀριστοτέλους. Ἐντεῦθεν δὲ πάλιν κόπτονται τρεῖς γλῶσσαι πρὸς Ν. διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Τορωατοῦ κόλπου, ὧν ἡ ἀνατολικωτέρα ἀποτελεῖ τὸ ἀκρωτήριο Ἀθων, τὴν σήμερον Ἁγιον Ὄρος, ἔνθα ὑπάρχουσιν 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων χριστιανῶν μετὰ 6,000 μοναχῶν. Γνωστὰ δὲ κωμοπόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου τὴν σήμερον εἶνε τὰ Βασιλικά, ἡ Γαλάτισσα (3,500 Κ.), ὁ Πολύγυρος, ἡ Ἱερισσὸς καὶ ἡ κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν καταστραφεῖσα Κασσάνδρα. Εἰς δὲ τὸν λεγόμενον Πρόβ.λακα (εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Ἄθω) σώζονται τὰ ἴχνη τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου.

3) Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία.

[Ἡ Ἡπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας ἤτοι Νέας Ἡπέρου [750 □ Μ.] ἔχει 2,100,000 Κ., ὧν 1,200,000 εἶνε χριστιανοὶ καὶ 400,000 Ἕλληνες].

Ἡ Ἡπειρος κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας, διεσχι-

σμένη ὑπὸ βράχων ἀποκρήμνων καὶ ὑδάτων μελανο-
 χρώων, μάλιστα εἰς τὰ παράλια· καὶ ὄρη μὲν ἄξια λό-
 γου ἔχει πρὸς Α. τὸν Πίνδον, περὶ τὸ κέντρον τὸν Τό-
 μαρον, πρὸς Ν. τὸ Μακρονόρος καὶ πρὸς Δ. τὰ Κεραύ-
 νια· πεδιάδας δὲ τὴν τῆς Ἀρτης καὶ τὴν τοῦ Φαναρίου,
 σιαρρομένην ὑπὸ τοῦ Ἀχέροντος· καὶ ποταμοὺς τὸν
 Ἄψον, Ἀῶον, Καλάμαρ, Κωκυτόν, Ἀχέροντα καὶ
 Ἀραχθορ, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸ Ἴόνιον
 πέλαγος.

Πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι αὐτόθι εἶνε· Ἰωάννινα, πα-
 τρις τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους Ζωσιμαδῶν καὶ
 Καπλανῶν. Ἐχει δ' ἡ πόλις αὕτη περίπου 30,000 Κ.
 καὶ Γυμνάσιον Ἑλληνικόν, κειμένη ἐπὶ ὀμωνύμου λί-
 μνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει νησίδιον, ἔχον μονα-
 στήριον καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πολυθρυλήτου
 Ἀλήπασσα. ΝΑ. δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἦτο τὸ πάλαι τὸ
 μαντεῖον τῆς Δωδώνης. — Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων
 κεῖνται τὰ 44 Ζαγοροχώρια, ἔχοντα περὶ τὰς 20,000
 Κ. καὶ ὀνομαστὰ διὰ τὴν εὐφυῖαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ
 γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. — Μέτσοβον, ἐπὶ τῆς πρὸς
 τὴν Θεσσαλίαν διὰ τοῦ Πίνδου διόδου, μετὰ 7,000 Κ.
 — Ἀργυρόκαστρον, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων μετὰ 10,000
 Κ., Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. — Περμετὴ ΒΑ. μετὰ 6,000
 Κ. — Δέλβινον, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 6,000 Κ. Βο-
 ρειότερα δέ, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, κατοικοῦσιν οἱ
 Χειμαριῶται. — Παραμυθία ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων καὶ
 ἄνωθεν τῆς πεδιάδος τοῦ Φαναρίου, πρωτεύουσα τῶν
 Ἀλβανῶν Τσάμιδων. — Πάργα (Τορύνη) ἐπὶ ποταμοῦ
 παραθαλασσίῳ ἀπέναντι τῶν Παζῶν. Ταύτην οἱ Ἄγ-

γλοι ἐπόλησαν ἄλλοτε ἀντὶ χρημάτων εἰς τὸν Ἀλή-
 πασσαν. — Εἰς δὲ τὰ ΝΑ. τῆς Πάργας κεῖται ἡ μυθώ-
 δης λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων, ῥέων
 πλησίον τοῦ Σουλίου, ΝΔ. τῆς Παραμυθίας. Εἶνε δὲ
 τὸ ὄρεινόν Σοῦλι πατὴρ τῶν Τζαβελλαίων καὶ Μπο-
 τσαραίων καὶ πλήρες δόξης διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον
 ἀνδρείαν καὶ φιλοπατρίαν, ἣν ἔδειξεν εἰς τοὺς αἵματηροὺς
 κατὰ τοῦ Ἀλήπασσα ἀγῶνας. — Πρέβεζα, φρούριον, πλη-
 σίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Νικόπολις, κτισθεῖσα
 ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτιῶ μάχην, εἰς τὴν
 εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, μετὰ σχολείου Ἑλλη-
 νικοῦ καὶ 8,000 Κ.

Τῆς Ἠπείρου οἱ κάτοικοι εἶνε Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοὶ
 καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ὀθωμανοὶ εἶνε καταγωγῆς Ἑλληνικῆς.
 Ἐνταῦθα ἐβασίλευσε τὸ πάλαι ὁ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους
 πολεμήσας μεγαλεπίβολος Πύρρος, εἰς δὲ τὴν ἐποχὴν
 τῶν ἀρματωλῶν ἐμαρτύρησαν οἱ Κατσαρτοναῖοι.

Πρὸς Β. τῆς Ἠπείρου κεῖται ἡ Ἀλβανία, ἥτοι Νέα
 Ἠπειρος, ἔχουσα ΒΑ. τὸ ὄρος Σκάρδον καὶ ποταμὸν
 τὸν Δρίλωνα. Ταύτης δὲ μάλιστα λόγου ἄξιαι πόλεις
 εἶνε Ἀθῶν, παράλιος μετὰ 6,000 Κ. — Βεράτιον, πό-
 λις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ἀψου ποταμοῦ μετὰ 10,000
 Κ. — Ἐλθασσάν, βορειότερα, πόλις μεσόγειος μετὰ
 12,000 Κ. καὶ σχολείου Ἑλληνικοῦ. — Δυρράχιον (Ἐ-
 πίδαμνος), πόλις ὀχυρά, εὐλίμενος καὶ ἡ μάλιστα ἐμπο-
 ρικὴ τῆς Ἀλβανίας ἔχει δὲ 12,000 Κ. καὶ σχολεῖον
 Ἑλληνικόν. — Σκόδρα, πρὸς Β. τοῦ Δρίλωνος, πρωτεύου-
 σα τῆς ἰδίως Ἀλβανίας, ἥτοι τῆς ἄνω, ἔχουσα 35,000
 Κ. καὶ χυτήρια Ἀλβανικῶν ὄπλων. — Περσερένη, πρὸς

Β., μετὰ 26,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ὄχυρά.—
Κρόϊα, ὄχι μακρὰν τοῦ Δυρραχίου, ἡ ἄλλοτε καθέδρα τοῦ
 Σκεντέρβеш.—*Ἀντίβαρι*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ παράλιος.
 — *Κοριτσά* ΝΑ. μετὰ 15,000 καὶ σχολείου Ἑλληνικοῦ.

Σημ. Πάντες σχεδὸν οἱ Ἄλβανοὶ εἶνε φιλέλληνες καὶ ἔχουσι περί-
 που τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἡθῆ

4) **Βοσνία.**

[1268 □ Μ. μετὰ 1,220,000 Κ.].

Ἡ *Βοσνία*, ἡ *Ἐρζεγοβίνη* καὶ τὸ *Νοβιπαζάρ* εἶνε
 κατειλημμένα καὶ διοικοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ὅρη
 δ' ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Δ. αἱ *Διναρικαὶ Ἀλπεις*, ποταμοὶ
 δὲ τὰ εἰς τὸν Σαῦον χυνόμενα παραπόταμα. Πόλεις δὲ
 εἰς μὲν τὴν Ἐρζεγοβίνην εἶνε ἡ *Μοστάρη* παρὰ τὸν *Νά-
 ρωρα*, ἔχουσα 16,000 Κ., καὶ τὸ ὄχυρὸν *Τρέβινον*, ἔδρα
 ἐπισκόπου δυτικοῦ· εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ ὄχυρὸν *Τραύ-
 νικον* (8,000 Κ.), καὶ εἰς τὸ *Νοβιπαζάρ* τὸ βιομήχανον
 καὶ ὄχυρὸν *Βοσνασεράϊον* ἢ *Σαράγεβο* μετὰ 50,000 Κ.
 Καὶ πρὸς βορρᾶν μὲν κεῖται ἡ *Βαρναλοῦκα*, μετὰ 20,000
 Κ., εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς Σερβίας τὸ *Σβόρνικον* μετὰ
 12,000 Κ.

5) **Βουλγαρία** (ἄλλοτε Κάτω Μοισία).

[1266 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ.,
 ἐν οἷς 150,000 Ἑλληνας].

Ἡ *Βουλγαρία* ἡγεμόνα ἔχει τὸν ἐκ τοῦ Βαττεμβερ-
 γείου οἴκου τῆς Ἑσσης *Ἀλέξανδρον* τὸν Α΄, κεῖται δὲ
 μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως· καὶ εἶνε
 μὲν ὠραία καὶ γόνιμος, ἀλλὰ γεωργεῖται κακῶς. Καὶ

καθέδρα μὲν τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἡ Σόφια ΝΔ. μετὰ 30 χιλ. Κ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἵμου· ἄλλαι δὲ πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Πλέβρα, περιβόητος διὰ τὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον (1877—8) πολιορκίαν Σούμλα, μετὰ 60,000 Κ., ἐπίσης εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἵμου καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ, σπουδαιοτάτη τῶν Τούρκων στρατιωτικῆ θέσις. — Τύρναβος (ἢ Βουλγαρικὴ), ἐπὶ βράχου κτισμένη, πρὸς Δ. τῆς Σούμλας, μετὰ 15,000 Κ. — Βάρνα (Ὅδυσσος τὸ πάλαι) εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, μετὰ 20,000 Κ., ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἱκανοὶ Ἕλληνες. Εἰς δὲ τὰ βόρεια σύνορα καὶ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως κεῖνται τὰ φρούρια Νικόπολις, Σίστοβορ, Σιμιστρια (30,000 Κ.) καὶ Ρουσοῦκιον ἔτι δὲ τὸ Βιδθίνιον πρὸς Δ., μετὰ 25,000 Κ.

6) Κρήτη.

[156 □ Μ. καὶ 350,000 Κ.].

Τὴν νῆσον ταύτην διασχίζει ἐκ Δ. πρὸς Α. σειρά ὄρεων, ὧν γνωστότερα εἶνε τὰ Λευκά (8100^π) πρὸς Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Τούρκων διατελέσαντες Σφακιανοί, ἢ Ἰδη (7,200^π), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας σώζονται ἔχνη τοῦ Λαβυρίνθου καὶ ἡ Δίκτη (Λασιθί) πρὸς Α. (4,850^π). Καὶ πεδιάς μὲν αὐτόθι λόγου ἄξια εἶνε ἡ τῆς Μεσσαράς (7 Μ) πρὸς Α., ποταμὸς δὲ μᾶλλον γνωστὸς ὁ Ἰάρδαρος (Πλατανιάς), ὅχι μακρὰν τῶν Χανίων, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ Μεγέλαος. Διαιρεῖται δὲ εἰς πέντε διοικήσεις· τὴν γενικὴν διοίκησιν Χαρίων πρὸς Δ., τὴν τῶν Σφακιῶν, τὴν τῆς Ριθυμνίας, τὴν τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὴν

τοῦ *Λαοσιθίου* πρὸς Α., καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει τὰ *Χανία* (Κυδωνία), φρούριον Ἑνετικὸν καὶ καθέδρα τοῦ διοικητοῦ μετὰ 12,000 Κ. — *Ῥέθυμνον* (Ῥιθυμνία) πρὸς Α. τῶν Χανίων, ἐπίσης ὀχυρὰ πόλις μετὰ 6,000 Κ. — *Ἡράκλειον* (Μεγάλο Κάστρο) πρὸς Α., τὸ ὀχυρώτατον τῆς νήσου φρούριον, καθέδρα τοῦ Μητροπολίτου μετὰ 20,000 Κ. 25 ἔτη ἐπολιόρκουν τὸ φρούριον τοῦτο οἱ Τοῦρκοι, ἕως οὗ τὸ ἐκυρίευσαν τὸ 1669. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Κνωσσός*.

Λιμένας δὲ σπουδαίους ἡ νῆσος ἔχει τὸν τῆς *Σούδας* πλησίον τῶν Χανίων καὶ τὸν τῆς *Σπίνας Λόγγας* πρὸς ἀνατολάς.

Ἡ Κρήτη παράγει λαμπρὰ πορτογάλια, κάστανά, ἔλαιον πολὺ, τυρὸν καὶ βαλανίδια.

Τῶν δὲ κατοίκων τὰ $\frac{1}{3}$ εἶνε Ἕλληνες Χριστιανοί· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γνωρίζουσιν, ὄντες καταγωγῆς Ἑκκληνικῆς. Ἐχει δὲ ἡ Κρήτη ταυτὺν διοίκησιν αὐτόνομον, βουλὴν ἰδίαν, οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἀνεξάρτητον καὶ διοικητὴν χριστιανὸν (τὸν Φωτιάδην).

Μετὰ τὰς ὑποτελεῖς ταύτας χώρας ἔπονται αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι τῆς Ἑλλ. χερσονήσου, ἧτοι·

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

ἧτοι αἱ ἠνωμέναι παραδουνάβειοι ἡγεμονίαι, Βλαχία καὶ Μολδαβία, μετὰ τῆς Δοβρουτσας.

[2,300 □ Μ. μετὰ 5 $\frac{1}{3}$ ἑκατομ. Κ., ἐν οἷς 100,000 περίπου Ἕλλήνων, ἐμπορευομένων ἐνταῦθα].

Ἡ Ῥωμουνία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας διὰ τῶν

Τραπεζοβαρικῶν Ἀλπεων συνταγματικὸς δὲ βασιλεὺς αὐτῆς εἶνε τὴν σήμερον ὁ πρίγκιψ τοῦ Ὁχενζόλλερν *Κάρολος*.

α.) Βλαχία.

[1330 □ M.].

Διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα διαιρεῖται ἡ Βλαχία εἰς μικρὰν (δυτικὴν) καὶ μεγάλην (ἀνατολικήν). Πόλεις δὲ λόγου ἄξια ἐνταῦθα εἶνε *Βουκουρέστιον*, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως μετὰ 190,000 Κ. καὶ πανεπιστημίον. — *Γιούργεβορ*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέχον ὀλίγας ὥρας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἶονεὶ ἐπίνειον αὐτοῦ, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 12,000 Κ. — *Κραγιόβα*, πρὸς Δ. εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν, ἔχουσα 20,000 Κ., ἀλικὰς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. — *Πλοῖεστη*, πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 25,000 Κ. — *Βούζιορ*, ἐπὶ ὀμωνύμου ποταμοῦ, μετὰ 9,000 Κ. — *Βρατλα*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 40,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες ἔμποροι. Κύρια δ' ἐμπορεύματα εἶνε τὰ σιτηρά. — *Ριμνίτση*, παρὰ τὸν Ἀλούταρ, ἔχουσα ἀλατωρυχεῖα. — *Καλαφάτι*, ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὸν Δούναβιν πρὸς Δ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ Βουκουρέστιον συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Ρουστουκίου, τῆς Σούμλας καὶ Βάρνας.

β.) Μολδαυία.

[871 □ M.].

Ἡ Μολδαυία διαρρέεται μὲν ὑπὸ τοῦ Σερέτου, χωρίζεται δὲ διὰ τοῦ Προύθου ἀπὸ τῆς Ῥωσσικῆς Βασσα-

ραβίας. Ἐξάγει δ' ἡ χώρα ἵππους καὶ βόας· καὶ εἶνε μὲν ἡ γῆ πολὺ γόνιμος, γεωργεῖται ὅμως κακῶς. Πόλεις δὲ λόγου ἄξια αὐτόθι εἶνε· Ἰάσιοι, πρωτεύουσα τῆς Μολδαυίας, κειμένη πλησίον τοῦ Προύθου, μετὰ 90,000 Κ., ὧν τὸ ἕμισυ εἶνε Ἑβραῖοι.—Γαλάζιοι, πρὸς Ν. μετὰ 60,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες, παρὰ τὸν Δουναβὶν καὶ μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Προύθου καὶ Σερέτου· εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου, ἐξάγουσα ξυλικήν, ἄλας, ἔριον καὶ πετρέλαιον.—Ἰσμαήλιοι, εἰς τὸ βόρειον στόμα (τῆς Κιλίας) τοῦ Δουναβέως, μετὰ 26,000 Κ.—Ῥωμανόρ, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαβίου καὶ Σερέτου.—Ὀκρα, ἔχουσα μεταλλεῖα καὶ ἀλατωρυχεῖα.—Φοζάρη, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας, μετὰ 20,000 Κ.

γ'.) Δοβρούτσα.

[100 □ Μ. 200,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τοῦ Δουναβέως καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης· πόλεις δ' ἔχει τὴν *Τούλτσαν*, λιμένα τοῦ Δουναβέως καὶ τὴν *Μαγγαλιαν* παρὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν.

Σημ. Οἱ Ῥωμοῦνοι δριμυλοῦσι γλῶσσαν καταγομένην ἐκ τῆς Λατινικῆς, εἶνε δὲ φιλέλληνες καὶ ἔχουσι στρατὸν λόγου ἄξιον.

Γ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ.

[900 □ Μ. μετὰ 1,600,000 Κ.].

Πόλεις ἡ Σερβία λόγου ἄξιας ἔχει· τὸ δχυρὸν *Βελιγράδιον* ἐπὶ τοῦ Δουναβέως καὶ *Σαβίου*, μετὰ 30,000 Κ., καθέδραν τοῦ ἡγεμόνος. Καταβαίνοντες δὲ τὸν Δού-

ναβιν ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίσης ὀχυρὰν *Σεμενδριάα* μετὰ 12,000 Κ. καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν *Κραγουγεβάτσην* μετὰ 5,000 Κ., χυτηρίου κανονίων καὶ ὀπλοθήκης. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν Μοραύαν χυνομένου *Νυσσάβα* ΝΑ. τῆς *Σεμενδρίας* μετὰ 4,000 Κ. καὶ ἡ *Ὀσχίτσα* ΝΔ. μετὰ 7,000 Κ.

Ἡ Τουρκία ἐλάμβανε παρὰ τῆς Σερβίας μόνον φόρον τινὰ (περὶ τὰς 500,000 φράγκων)· τὸ δὲ 1867 κατέλιπε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βελιγραδίου. Νῦν δὲ λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ῥώσων πρὸς τοὺς Τούρκους (1878) ἔγεινεν ἀνεξάρτητος. Ἡγεμὼν τῆς Σερβίας εἶνε ὁ φιλέλληνα Μιλάνος Ὁβρένοβιτς.

Δ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.

[170 □ Μ. μετὰ 300,000 Κ.].

Τὸ *Μαυροβούνιον* (Μοντενέγρο) κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, διῆκον μέχρι τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν.

Οἱ Μαυροβουνῶται εἶνε λαὸς πολεμικός, Σλαυικῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξος τὴν θρησκείαν. Ἄρχει δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος ὁ φιλελλητικώτατος *Νικόλαος* (Πέτροβιτς Νιέγκος) ζῶν λιτώτατα, διορίζων δὲ καὶ παύων προφορικῶς τοὺς ὑπουργούς, συμβούλους τῆς ἐπικρατείας καὶ ὑπαλλήλους. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις εἶνε ἡ *Κεττίγρη*, 2,000^π ὑψηλὰ κειμένη, ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, μόλις ἔχουσα 700 Κ. ἡ *Μιεγούσση*, τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ κυβερνῶντος ἡγεμόνος, καὶ τὰ εὐλίμενα

Ἑλληνικὸν Δουλοῦρον, κατ' ἀπόφασιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων δοθὲν εἰς τὸ Μαυροβούνιον τὸ 1881.

Φυλαί. Θρησκεία. Πολίτευμα.

Τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, περίπου 19 ἑκατομ., ἀποτελοῦσι:

1) Ἕλληνες χριστιανοί, περὶ τὰ 2,800,000 κατοικοῦντες μάλιστα τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ τὰς νήσους. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπιστήμονες, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

2) Σλαῦοι χριστιανοί, ἐκτὸς κατοίκων τινῶν τῆς Βοσνίας, οἵτινες εἶνε Μωαμεθανοί. Διαιροῦνται δὲ εἰς Δυτικούς (κατοικοῦντας τὴν Σερβίαν, Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Παλαιὰν Σερβίαν, καὶ ὄντας περίπου 2 ἑκατομ.) καὶ Ἀνατολικούς (Βουλγάρους περὶ τὰ 2,300,000).

3) Ρωμοῦνοι (5,200,000), πρὸς Β. τοῦ Δουνάβεως.

4) Ἀλβανοί (1,700,000), ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν.

5) Ὄθωμανοί (4,150,000), πιστεύοντες εἰς τὸν Μωάμεθ.

6) Ἀρμένιοι (περίπου 500,000) κατοικοῦντες εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις.

7) Ἰουδαῖοι (περίπου 150,000), πρὸ πάντων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰς παραδουναβείους ἡγεμονίας.

8) Τσίγγανοι (220,000) κυρίως εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Θράκην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος (Χαμιτ τανῦν) ἐνώνει ἐν ἑαυτῷ ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης τὴν ὑπερτάτην κοσμικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν· τὰ δὲ μέγιστα ἄξιώματα

εἶνε τὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅστις εἶνε κορυφαῖος τῆς κυβερνήσεως, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πάντας τοὺς ὑπουργούς, καὶ τὸ τοῦ Σέχ Οὐλ Ἰσλάμου, τοῦ πρώτου τῶν Οὐλεμάδων, ἥτοι τῶν δικαστῶν ἅμα καὶ ἱερέων.

Καὶ ἡ μὲν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβαίνει πιθανῶς μετὰ τὸν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1878) εἰς 200 χιλιάδας ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 100 ἀτμοκινήτων (ἐν οἷς 15 θωρηκτὰ) καὶ 50 ἰστιοφόρων μετὰ 2,000 πυροβόλων.

Ε'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1,250 □ Μ. καὶ 2,000,000].¹

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς πρὸς Β. σύνορα ἔχει ἀκανόνιστα τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καὶ δειράδας τῶν Καμβουνίων (Χατσίων) ὄρεων καὶ τοῦ Πίνδου, πρὸς Α. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. τὸν ποταμὸν Ἄραχθον (τῆς Ἄρτας) καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Καὶ φυσικῶς μὲν συνίσταται ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Ἀράχθου μέρους τῆς Ἡπείρου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἴονίου πελάγους· πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 13 νομοὺς, ὧν τέσσαρες μὲν (προσωρινῶς καλούμενοι διαμερίσματα) ἀνήκουσιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον, τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς) καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (Δυτικὴ Ἑλλὰς)· πέντε δὲ

(1) Μῆκ. Α. 16° 8'—23° 52'. Πλάτ. Β. 36° 6'—39° 50' (ἕρα Ἄτλαντα καὶ Εἰσαγωγὴν).

εἰς τὴν Πελοπόννησον· τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, τῆς Μεσσηνίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκαδίας· δύο δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον· ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Κυκλάδων· καὶ τρεῖς εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

Οἱ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὐταὶ πάλιν εἰς δήμους. Καὶ τὰ μὲν διαμερίσματα τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου διοικοῦνται προσωρινῶς ὑπὸ βασιλικῶν ἐπιτρόπων, τοὺς δὲ νομοὺς διευθύνουν νομάρχαι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Β. Κυβερνήσεως, καὶ τὰς ἐπαρχίας ἐπαρχοὶ, ὡσαύτως ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως· οἱ δήμαρχοι ὅμως ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ οἱ βουλευταὶ οἱ ψηφίζοντες τὰς δαπάνας τοῦ βασιλείου καὶ θέτοντες τοὺς νόμους.

Α'. Θεσσαλία καὶ Ἠπειρος.

[300 □ Μ. περίπου· 300,000 Κ. περίπου].

Ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ ἐλευθέρα Ἠπειρος περιέχει 4 διαμερίσματα·

1) τὸ τῆς Λαρίσσης (Πελασγιώτιδος), μετὰ 70,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε ὁ Ὀλύμπος πρὸς Β. καὶ ἡ Ὄσσα πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ Πηνειὸς, πεδιάς ἡ τῆς Λαρίσσης, λίμνη ἡ Ἀσχορὶς (Νεζερὸς) καὶ πόλεις λόγου ἄξια·

Λάρισσα, πόλις τῶν παναρχαίων Πελασγῶν, μετ' ἀκροπόλεως καὶ στρατιωτικῶν χαρακωμάτων, τανῦν ἔδρα μητροπολίτου. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ καὶ εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικία τῶν πλουσιωτάτων τῆς Θεσσαλίας Ὀθωμανῶν μπένδων. Ἔχει δὲ νῦν ἐφρετεῖον, πρωτοδικεῖον καὶ 25,000 Κ., τῶν πλεί-

στων Ὀθωμανῶν. — *Τύρναβος*, πρὸς Β. τῆς Λαρίσσης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ *Ξυδιᾶ*, πόλις νεωτέρα, μετ' ἐμπορίου μετὰξῆς καὶ νημάτων. ἔχει Ἑλλην. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον λαμπρὸν, καὶ 8,000 Κ. — *Ἀγυλά*, μετ' ἐμπορίου μετὰξῆς, βάμβακος καὶ οἴνου, ἔτι δὲ Ἑλλ. σχολεῖου, παρθεναγωγείου καὶ 3,000 Κ. περίπου. — *Ἀμπελάκια*, ἐπὶ τῆς Ὀσσης ὑπεράνω τῶν *Τεμπῶν*, καὶ *Ραψάρη* ὠσαύτως, ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ Ὀλύμπου, κωμοπόλεις περίφημοι διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν των. — *Φέρσαλα* (Φάρσαλος), πρὸς τὸν Ἐνιπέα ποταμὸν, μετ' ἀκροπόλεως, ἔδρα ἐπισκόπου, περίφημος διὰ τὴν μετὰξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος μάχην (48 π. Χ.). Πρὸς Α. αὐτῆς ὑψοῦνται οἱ λόφοι *Κυρὸς Κεφαλαί*, ἔνθα ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τὸ 197 π. Χ.

2) *Τῶν Τρικκάλων* (Ἑστιαιώτιδος), μετὰ 80,000 Κ. περίπου, ἐξ ὧν ὀλίγοι Τοῦρκοι.

Ἐνταῦθα ὄρη εἶνε ὁ *Κόζακας*, παραφυὰς τοῦ Πίνδου πρὸς Δ., τὰ *Καμβούγια* πρὸς Β., πεδιάς ἢ τῶν *Τρικκάλων*, ποταμὸς ὁ Πηνειὸς, λίμνη ἢ *Ξυρίας* (Νταουκλή), καὶ πόλεις.

Τὰ *Τρίκκαλα* (Τρίκκη) ἐπὶ τοῦ Ληθαίου ποταμοῦ, μετὰ φρουρίου εἰς ὑπωρείας λόφου, ἐμπορίου πρὸ πάντων σιτηρῶν, Ἑλληνικοῦ σχολεῖου, ἱερατικῆς σχολῆς καὶ παρθεναγωγείου, ἔχει δὲ περὶ τὰς 14,000 Κ. — *Καλαμπάκα*, κωμόπολις γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1854 νικηφόρον τῶν Ἑλλήνων μάχην. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντικὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων, ἔνθα ἀναβαίνουνσι διὰ κοφινίων ἀνελκυσ-

μένων διὰ σχοινίων. — *Μαλακάσι*, ἡ βορειοτάτη κώμη τοῦ Ἑλλ. βασιλείου ἐπὶ τῆς Α. πλευρᾶς τοῦ Πίνδου, ἔνθα ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ὁ Πηνειός. — *Ζάρκος*, πρὸς Α. τῶν Τρικκάλων, κωμόπολις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου (Γαρδικίου).

3) Τῆς *Καρδίτσης* (Θεσσαλιώτιδος), μετὰ 50,000 περίπου Κ.

Ἐνταῦθα, ὄρη μὲν εἶνε τὰ *Θεσσαλικά Ἀγραφα* ἐπὶ τοῦ Πίνδου, πεδιάς δὲ ἡ τῆς *Καρδίτσης*, ποταμὸς δὲ μόνυμος καὶ πόλεις·

Καρδίτσα, μετὰ 5,000 Κ., παρθεναγωγείου καὶ ἐμπορίου καπνοῦ, βάμβακος καὶ σιτηρῶν. — *Παλαμαῖς*, κωμόπολις γεωργική.

4) Τοῦ *Βώλου* (Μαγνησίας), μετὰ 60,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος εἶνε τὸ *Πήλιον*, ποταμὸς δὲ ὁ Ἄραυρος, λίμνη ἡ *Βοιβηῖς* (Κάρλα) καὶ πόλεις·

Βῶλος, πόλις ἐμπορική, ἐπίνειον τῆς ὅλης Θεσσαλίας εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου μετὰ Ἑλλ. σχολείου καὶ παρθεναγωγείου. Εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου (τοῦ Δημητριάδος), μέλλει νὰ συνδεθῇ ὅσον οὐπω μετὰ τῆς Λαρίσσης διὰ σιδηροδρόμου, καὶ ἔχει ὡς 6,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Δημητριάδος (πρὸς Α.) καὶ ἀπέναντι (πρὸς Ν.) τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν. — *Ἀλμυρός*, κωμόπολις πρὸς Ν. μετὰ ἐμπορίου καπνῶν, βάμβακος καὶ γεννημάτων. — *Φεραὶ* (Βελλεστίνων) πατρίς τοῦ μεγαλοφρονεστάτου τῶν Ἑλλήνων *Ῥήγα* τοῦ Φεραίου. — *Μακρυνίτσα* καὶ *Πορταριά*, κωμοπόλεις περίφημοι ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἡ μὲν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 μάχην, ἡ δὲ διὰ τὴν φυσικὴν κολλογὴν καὶ τὰ ἄφθονα καὶ ψυχρὰ ὕδατα. Αὐτοῦ πλησίον

ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἰωλκός, ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πάλαι ὁ Ἰάσωρ μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. — Ζαγορά, ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Πηλίου καὶ Μηλιαὶ περίφημος ἄλλοτε διὰ τὰ σχολειά της.

Τῆς Θεσσαλίας μέρος εἶνε καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος Ἀλασσῶνα (Ὀλοουσσῶν) πρὸς Β. τοῦ Τυρνάβου μετὰ 2,000 Κ. καὶ ἡ παράλιος Κατερίνη, ὅχι μακρὰν τοῦ Ὀλύμπου, ὅθεν ἐξάγεται ξυλεία. — Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπῆρξεν ὁ περιφημότετος ἀρματωλὸς Παπαθύμιος Βλαχάβας, σπουδαίαν διεγείρας περὶ τὸ 1805 ἐπανάστασιν.

5) Τῆς Ἄρτας (Ἀθαμανίας) μετὰ 35,000 περίπου Κ. Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε τὰ Τζουμέρκα ΒΔ. καὶ ὁ Πίνδος πρὸς Λ., ποταμὸς δὲ Ἄραχθος, καὶ πόλεις Ἄρτα (Ἀμβρακία) 4 ὥρας μακρὰν τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἔδρα μητροπόλιτου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀράχθου, ἔχει πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους, περιφήμους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονῶνας καὶ 5,000 περίπου Κ. — Καλαρρῦται, κωμόπολις εἰς τὰ βορειότατα, πατὴρ τοῦ πολιτικοῦ Κωλέτου.

Β'. Στερεὰ Ἑλλάς.

[369 □ Μ. 456,000 Κ.]

α). Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

[116 □ Μ., 187,000 Κ.]

Ὁ Νομὸς οὗτος περιέχει 5 ἐπαρχίας, ἦτοι:

1) Τῆς Ἀττικῆς μετὰ 117,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ὁ Ὑμηττός (Τρελλός) πρὸς Α., τὸ Πεντελικόν, περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ἡ Πάρηος (Ὁζᾶς) πεδιάδες, δὲ ἡ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Ἐλευσίος ποταμοὶ δὲ ὁ Κηφισσὸς καὶ Ἴλισσός· καὶ πόλεις λόγου ἄξιαι αἱ ἑξῆς·

Ἀθῆναι¹ μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν ποταμῶν Κηφισσοῦ καὶ Ἴλισσοῦ, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου. Τὰ ἐν αὐτῇ περιφανῆ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα, οἷον ἡ Ἀκρόπολις μετὰ τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν Προπυλαίων καὶ τοῦ Ἐρεχθείου, τὸ Θησεῖον, ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ Ὠδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους κλπ. ἔτι δὲ τὰ νέα οἰκοδομήματα, οἷον τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Συναία Ἀκαδημία, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν, τὸ Βαρβάκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθενάγωγεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον μετὰ τῶν κομψῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, τῶν ὠραίων πλατειῶν καὶ ὁδῶν, φωτιζομένων τὴν νύκτα δι' ἀερίοφωτος, καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας τὴν κομψοτάτην πόλιν τῆς Ἀνατολῆς. Πληθυσμὸν δ' ἔχει ὑπὲρ τὰς 80 χιλ. Κ. Ἔρχονται δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς νέοι φοιτῶντες εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι ἐκπαιδευτήρια. — Πειραιεύς, ἐπίνειον τῶν Ἀθηνῶν, συνδεδόμενος μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε δὲ ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα παντοῖα καταστήματα, οἷον κλωστήρια, χυτήρια σιδή-

(1) Γεωγρ. Πλ. 37° 58', 1" Γεωγρ. Μῆκ. 20°, 23', 30".

ρου, καθεκλοποιεῖα κτλ., λαμπρὸν Χρηματιστήριον, Γυμνάσιον, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἄλλα. Εἶνε δὲ καλῶς ῥυμοτομημένη καὶ ἔχει 22,000 Κ. — Ἀμαρούσιοι καὶ Κηφισσία, ὠραῖαι κατὰ τὸ θέρος διατριβαί. — Μαραθῶν μεθ' ὀμωνύμου πεδιάδος, ἔνθα τὸ 490 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ περιβόητος μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων κατὰ τῶν Περσῶν. — Ἀχαρναί (Μενίδι) πρὸς Β. μετὰ 3,000 Κ. — Τατόϊ (Δεικέλεια) ὠραῖον τοῦ βασιλέως χωρίον.

2) Τῆς Αἰγίνης, μετὰ 8,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος Αἴγινα [2 □ Μ.], περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ναυτιλίαν αὐτῆς. Σώζονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου λιμένος καὶ ἱκανῶς διατετηρημένος ὁ ναὸς τοῦ *Παρελληνίου Διός*. Παράγει δὲ ἐκλεκτὸν οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν ὀμῶνυμον μετὰ 3,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται καὶ τὸ ῥητινοφόρον νησίδιον Ἀγκίστριον, μετὰ 520 Κ.

3) Τῆς Μεγαρίδος, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὰ Κέρατα πρὸς Α., ἔνθα πιθανῶς καθήμενος ὁ Ξέρξης ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἐθεᾶτο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἡ Γεράνεια πρὸς Δ., ὁ Κιθαιρῶν πρὸς Β. καὶ ἡ Κακὴ Σκάλα (Σκειρωνίδες πέτραι) πρὸς Ν. πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι: Μέγαρα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα προκόπτει ἱκανῶς ἡ δενδροφυτεία καὶ κτηνοτροφία, μετὰ 5,500 Κ. — Ἐλευσίς, ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος πρὸς Α. τῶν Κεράτων, κόμη παράλιος μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίρια μυστήρια. — Σαλαμίς, νῆσος πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει

480 π. Χ. συμβᾶσαν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, μετὰ 4,600 Κ., ὧν οἱ πλείστοι ἀλιεῖς καὶ ὄλοτόμοι.

4) Τῶν *Θηβῶν*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κιθαιρῶν* (Ἐλκτα) πρὸς Ν. καὶ ὁ Ἐλικῶν πρὸς Δ., πεδιάδες ἡ *Θηβαϊκὴ* καὶ *Πλαταϊκὴ* ποταμοὶ δὲ ὁ *Ἰσμηνός*, χυνόμενος εἰς τὴν πρὸς Β. λίμνην *Υλίκην*, καὶ ὁ *Ἀσωπός*, χυνόμενος πρὸς Ν. τοῦ Εὐρίπου· καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Θῆβαι*, παρὰ τὸν Ἰσμηνόν, πατρὶς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν στρατηγῶν Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου τὸ πάλαι, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 6,000 Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον.—*Θεσπιαὶ* πρὸς Δ., μικρὰ κώμη γνωστὴ τὸ πάλαι, καθότι 700 Θεσπιεῖς συναπέθανον μετὰ τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις.—*Λεῦκτρα*, ΝΑ. τῶν Θεσπιῶν, ἔνθα ὁ Σπαρτιάτης Κλεόμβροτος ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων, στρατηγούμενων ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου τὸ 371 π. Χ.—*Πλαταιαὶ* (Κόκλα), ΝΑ. τῶν Λεῦκτρων παρὰ τὸν Κιθαιρῶνα. Ἐνταῦθα τὸ 479 ὁ Περσικὸς καὶ Ἀριστείδης κατενίκησαν τὸν Μαρδόνιον.—*Σχηματᾶρι*, χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποῦ ἐκεῖτο ἡ *Τάραγρα*, πρὸς Α. τῶν Θηβῶν καὶ παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμόν, ἔνθα τὸ 456 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιάται τοὺς Ἀθηναίους.—*Αὔλις*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ὁπόθεν οἱ Ἕλληνες ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Τροίαν.

5) Τῆς *Λεβαθείας*, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶναι ὁ Ἐλικῶν πρὸς Ν. καὶ ὁ *Παρνασός* πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ *Λεβαδική*, ποταμὸς

ὁ Κηφισσὸς καὶ λίμνη ἡ μεγάλη Κωπαῖς [9 □ M.] πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Λεβάδεια, περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν Κωπαῖδα μετὰ 5,000 K., ἀσχολουμένων περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν βαμβακοφυτείαν καὶ νηματοουργίαν.— Χαιρώνεια (Κάπραινα) πρὸς Β. τῆς Λεβαθείας, κόμη τανῦν, τὸ δὲ πάλαι διάσημος ὡς πατρίς τοῦ Πλούταρχου καὶ διὰ τὴν αὐτόθι συγκροτηθεῖσαν μάχην τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θεβαίων, τὸ 338 π. X.— Ἀράχωβα εἰς τὰς πρὸς Ν. ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, ἔνθα ὁ Καραϊσκάκης, κατατροπώσας τοὺς Τούρκους, ἔστησε πυραμίδα κεφαλῶν ἐχθρικών. Παράγει οἴνους ἀξιολόγους, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 3,000 K.— Δαύλια (Δαυλὶς), πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,000 K.— Δίστομον, ΝΔ. τῆς Χαιρωνείας, ἔνθα τὸ 1827 πεντακόσιοι Σουλιῶται κατέστρεψαν 2,500 Τούρκους.— Σκριποῦ, παρὰ τὴν Κωπαῖδα, ὁ παλαιὸς Ὀρχομενὸς τῶν Μινυῶν.

6). Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

[11,167 □ M., 129,000 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς Φθιώτιδος, μετὰ 53,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξία λόγου εἶνε· ἡ Ὀθρυς πρὸς Β., ἡ Οἶτη πρὸς Ν. καὶ ὁ Τυμφρηστὸς πρὸς Δ., πεδιάς ἡ Λαμιακή, ποταμὸς ὁ Σπερχεῖος καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· Λαμία, παρὰ τὸν Σπερχεῖον ποταμὸν, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ· ἔχει δὲ Ἀκρόπολιν (Ἀκρολαμία), λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτοῦς

ὁδοὺς μέχρι Στυλίδος καὶ Ὑπάτης καὶ περὶ τὰς 7,000 Κ. παράγει δὲ καπνὸν ἐκλεκτόν.— Ὑπάτη, μετὰ 2,000 Κ., ὄρεινὸν χωρίον πρὸς Δ. τῆς Λαμίας. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρά τῆς Ὑπάτης.— *Στυλὶς* πρὸς Α., ἐπίνειον τῆς Λαμίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἔχον νηματοποιεῖον καὶ 2,000 Κ.— *Γαρδίκι*, πρὸς Α. τῆς Στυλίδος, μικρὸν χωρίον πλησίον τῆς ἀρχαίας *Κρεμαστῆς Λαρίσσης*, τῆς ὁποίας σώζονται τὰ τεῖχη.— *Σούρπη*, μετὰ 1,500 Κ., πρὸς τὸ μέρος τοῦ Παγασσητικοῦ κόλπου, παράγουσα καπνὸν ἐκλεκτόν.— *Νέα Μερζέλα ΒΑ.*, παράλιον καὶ ναυτικὸν χωρίον μετὰ 1,000 Κ.

2) Τῆς *Λοκρίδος*, μετὰ 24,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Παργασσὸς ΝΔ.*, *Καλλίδρομον* πρὸς Δ. καὶ ἡ *Κρημὶς* πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Ἀταλάντη* (Ὀπούς), πρωτεύουσα, παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον· παράγει σίτον ἀξιόλογον καὶ ἔχει 2,250 Κ.— *Νέα Πέλλα*, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀταλάντης, συνοικία τῶν Μακεδόνων, ἔχουσα 950 Κ.— *Δαδίον* πρὸς Δ., κωμόπολις γεωργικὴ μετὰ 3,000 Κ.— *Θερμοπύλαι*, μεταξὺ τοῦ ὄρους Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης, περιδοξὸς θέσις, ἔνθα τὸ πάλαι ὁ Λεωνίδαο ἐπέσεν ἐνδόξως μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 700 Θεσπιέων· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν συνελήφθη ὁ *Διάκος* παρὰ τὴν *Ἀλαμάναν* (γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ) καὶ ἐσουβλίσθη ἔπειτα ζωντανὸς εἰς τὴν *Λαμίαν*.— *Ἐλάτεια* (Λοῦτα), νῦν μὲν κώμη, τὸ δὲ πάλαι πόλις καὶ διάστημα ὡς στρατιωτικὴ θέσις καὶ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος.— *Λιθανάται*, περίφημοι ὡς πατρίς τοῦ Ἀνδρουτσοῦ καὶ Ὀδυσσεῶς.

3) Τῆς *Παργασίδος*, μετὰ 29,000 Κ.

(ΓΕΩΓΡ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

4

Ἐνταῦθα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Παρνασὸς* πρὸς Ἀ. καὶ ἡ *Γκιώνα* πρὸς Δ., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι· Ἄμφισσα (Σάλωνα), πρωτεύουσα πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν τὸ πάλαι· τανῦν δὲ ἔχει λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ 5,000 Κ. — *Τοπόλια*, ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,500 Κ. — *Χρισσὸ* (Κρίσσα), ἐλαιόφυτος κώμη, ἔνθα τὸ *Κρυσσαῖον πεδῖον* ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ πάλαι εἰς τὸν ἱερὸν (Φωκικὸν) πόλεμον. ἔχει δὲ νῦν 2,500 Κ. — *Ἰτέα*, ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, πιθανῶς τὸ παλαιὸν *Χάλαιον*. — *Κάστρι*, χωρίον ἔνθα ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τῶν *Δελφῶν*. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ἡ *Κασταλία* πηγὴ, ἱερὰ εἰς τὰς Μούσας. — *Γραβιὰ* ΒΑ., παρὰ τὸ παλαιὸν *Κυτίριον*, ἔνθα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῦτος τῷ 1821, κλεισθεὶς εἰς ἓν χάνιον μετὰ 84 συντρόφων, ἐπολέμησε πρὸς τὰς χιλιάδας τοῦ Ὁμέρ Βριώνη ἐπὶ μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐξῆλθε ξιφήρης, ἀπολέσας ἓνα μόνον τῶν συμπολεμιστῶν. — *Μαυρολιθάρι*, μετὰ 1,500 Κ. — Ἀργόριανη, μετὰ 1,000 Κ. — *Γαλαξείδιον* (Οἰάνθεια), παράλιος πόλις εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον, ἔχουσα τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ 4,500 Κ.

4) Τῆς *Δωρίδος*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κόρδαξ* (Βαρδούσια) καὶ ποταμὸς ὁ *Γλαιθος* (Μόρνος), ἐκβάλλων πλησίον τῆς Ναυπάκτου· κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· *Αιδωρίκιον* ΝΔ., πρωτεύουσα μετὰ 3,000 Κ., ποιμένων τῶν πλείστων. — *Βιτρινίτσα*, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς *Τολοφῶνος*, μετὰ 1,000 Κ. — Ἀρτοτίρα πρὸς Β., ὄχι μακρὰν τῆς Οἴτης, ἡ μεγαλύτερα κώμη μετὰ 3,000 Κ., τῶν πλείστων γεωργῶν.

γ'). Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

[138,24 □ M., 140,000 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τοῦ Μεσολογγίου, μετὰ 22,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ὁ Ἀράκυνθος (Ζυγὸς) πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Αἰτωλική, ποταμὸς δὲ Εὐήρος (Φιδαρὶς), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ναυπακτίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· Μεσολόγγιον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, περίφημον διὰ τὸν αὐτόθι τάφον τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκου Μπότσαρη, καὶ τὴν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1826 γενομένην ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἔχει δὲ γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 8,000 K.—Κλεισοβα καὶ Βασιλάδι, νησίδια κείμενα εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογγίου, περίφημα διὰ τὰς κατὰ τὸ 1826 ἐνδόξους τῶν Ἑλλήνων μάχας.—Αἰτωλικόν, νησίδιον συνδεόμενον μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ λαμπρᾶς, ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων ἐρειδομένης λιθίνης γεφύρας. Οἱ κάτοικοι (ὕπερ τὰς 4,000) ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν.—Νεολῶρι, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ.

2) Τῆς Ναυπακτίας, μετὰ 26,000 K.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ Ναυπακτικὴ, ποταμὸς δὲ ἄξιος λόγου ὁ ποταμὸς τῶν συνόρων τῆς ἐπαρχίας τοῦ Μεσολογγίου Εὐήρος, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· Ναύπακτος, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεσολογγίου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. ἔχει δὲ 5,300 K., φρούριον καὶ λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Πλησίον αὐτῆς οἱ Ἐνετοὶ καὶ Ἰσπαναί, συναγωνιστὰς ἔχοντες πολλοὺς

Ἑλληνας, ἐξηφάνισαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον τὸ 1571.
Πλάταρος, παρὰ τὸν Εὐήνον, μετὰ 2,000 Κ.

3) Τῆς *Τριχωρίας*, μετὰ 18,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Παραϊτωλικόν* (Ἀραποκέφαλον), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρυτανίας, ποταμὸς δὲ ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον) καὶ λίμνη ἡ *Τριχωρίς*· πόλις δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ πρωτεύουσα Ἀγρίνιον (Βραχῶρι), πρὸς Α. τοῦ Ἀχελῷου, παράγον ἐξαίρετον καπνὸν καὶ ἔχον 7,000 Κ. Νοτιοανατολικῶς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον *Θέρμον*, μετὰ θερμῶν ὑδάτων, ἔνθα συνήρχετο ἡ συνέλευσις τῶν Αἰτωλῶν.

4) Τῆς *Εὐρυτανίας*, μετὰ 35,000.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Τρυμφρηστός* (Βελοῦχι) πρὸς Α. καὶ τὰ Ἀγραφα (Κλάδοι τοῦ Πίνδου) πρὸς Β., κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι τὸ *Καρπερήσιον* (Οἰχαλία), πρωτεύουσα καὶ περίφημον διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ συμβάντα θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη τὸ 1823. ἔχει δὲ περὶ τοὺς 8,000 Κ., γεωργοὺς καὶ ποιμένας. — *Φουρνᾶ*, παρὰ τὰ προτοῦ σύνορα, μετὰ 2,000 Κ. — *Κρίκελλον* πρὸς Ν., μετὰ 1,000 Κ. — Ἀμπλιανη, ἔτι νοτιώτερα, χωρίον μὲ φοβερὰς θέσεις, περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

5) Τοῦ *Βάλτου*, ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 16,000 Κ. τανῦν.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ Ἀχαρρανική (τῆς Λεπενούσης), κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι *Κραβασαράς* (Λιμναία), πρωτεύουσα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν λίμνην Ἀμβρακίαν. Ἐξάγει βελανίδιον καὶ ἔχει 2,000 Κ. Πρὸς Β. αὐτῆς κείνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀμ-

φιλοχικοῦ Ἄργου.—*Λεπειοῦ*, πρὸς Ν., παρὰ τὴν παλαιὰν *Στράτον* καὶ τὴν λίμνην Ὀζηρόν, μετὰ 1,500 Κ.

6) *Βορίτσης* καὶ *Ξερομέρου*, ὡσαύτως ἑδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Βόριτσα* (Ἀνακτόριον), πρωτεύουσα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἐχει δὲ φρούριον, κλίμα τερπνὸν μὲν ἀλλὰ νοσῶδες καὶ 2,000 Κ.—Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἔκειτο πάλαι τὸ Ἄκτιον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐνίκησεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν.—*Κατούνα*, μετὰ 1,000 Κ.—Ἄστακός πρὸς Ν., παράλιος τόπος ἐξαγωγῆς.

Γ'. Πελοπόννησος.

[395 □ Μ. 743,000 Κ.].

α'. Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας

[91,25 □ Μ. 136,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι.

1) Τῆς *Ναυπλίας*, μετὰ 16,000 Κ.

Αὕτη ὄρος μὲν ἔχει τὸ Ἀραχναῖον (Ἄγ. Ἡλίας) πρὸς Α., ποταμὸν δὲ τὸν Ἰαχον καὶ πόλεις ἀξίας λόγου· τὸ *Ναύπλιον*, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μετ' ὀχυρωτάτων Ἐνετικῶν φρουρίων, ὀπλοστασίου καὶ περὶπου 7,000 Κ. Εἶνε δὲ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, καὶ ὑπῆρξε πρὶν μητρόπολις τοῦ ὅλου βασιλείου.—Τὴν *Πρόνοιαν*, προάστειον μετὰ 2,000 Κ.—Τὴν *Τίρυνθα*, ἔνθα σώζονται *Κυκλώπεια* τείχη.—Τὸ *Αἰγουρίον* πρὸς Α. μετὰ 1,000 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέραιον τὸ

θέατρον τῆς ἀρχαίας Ἐπιδαύρου. — Τὴν Νέαν Ἐπίδανρον, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, μετὰ 2,000 Κ.

2) Τῆς Ἀργολίδος, μετὰ 25,000 Κ.

Αὕτη ὄρη μὲν ἀξιοσημειώτα ἔχει τὸ Ἀρτεμίσιον (Μαλεβόν) καὶ Παρθένιον, πρὸς Δ., πεδιάδα δὲ τὴν Ἀργολικὴν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης (Ζάρακα) πηγάζοντα καὶ εἰς τὴν Λέρινην λίμνην ἐκβάλλοντα Ἐρασῖνον (Κεφαλάρι) πρὸς Α. καὶ τὸν Ἰραχον' καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους· τὸ Ἄργος μετὰ 10,000 Κ. Κεῖται δὲ τοῦτο $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, καὶ ἀκρόπολιν ἔχει τὴν 900 π. ὑψηλὴν Λάρισσιν. — Χαρβάτι, πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ εἶρηπια τῶν Μυκητῶν.

3) Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε Σπέτσαι, ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου (Πιτυοῦσα [$2\frac{1}{3}$ □ Μ.]), ἐχούσης περὶ τὰς 9,000 Κ., γνωσταὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν· τανῦν δὲ εἶνε διάσημοι διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν των. — Κρανίδιον, ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν, ἔχον 7,000 Κ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. — Ἐρμιόνη (Καστρί), ἀπέναντι τῆς Ἰθῶρας, μετὰ 1,000 Κ., καὶ ὑδάτων ἰαματικῶν.

4) Ἰθῶρας καὶ Τροιζηνίας, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε Ἰθῶρα, ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου [3 □ Μ.], τὸ πάλαι Ἰθῶρέα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 9,000 Κ. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου (Τσελεβίνοι), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου· εἶνε δὲ νῆσος βραχῶδης, περιώνυμος ὅμως διὰ τὸ σπουδαιότατον κατὰ τὴν ἑλληνικὴν

ἐπανάστασιν ναυτικόν. Τὴν σήμερον δὲ πλουτεῖ διὰ τῆς ἀλειείας τῶν σπόγγων. — *Τροιζήν* (Δαμαλάς), ἐπὶ τῆς στερεᾶς ἔχουσα 1,200 Κ. — *Μέθαρα*, χερσόνησος ἔχουσα ἱαματικά θειοῦχα λουτρά εἰς τὴν λεγομένην Βρωμολίμνην. — *Πόρος* (Καλαυρία), νῆσος περίφημος τὸ πάλαι, διότι εἰς τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτινος σήμερον μόνον ἴχνη σώζονται, ἔπιεν ὁ Δημοσθένης τὸ κώνειον. Ἔχει δὲ πυκνοὺς λειμονῶνας καὶ ἦτο πρὶν βασιλικὸς ναύσταθμος (μετενεχθεὶς εἶδη εἰς *Σαλαμίνα*).¹

5) Τῆς *Κορινθίας*, μετὰ 48,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Κυλλήνη* (Ζίρια) πρὸς Δ. καὶ τὰ *Δερβενάκια* παρὰ τὸν *Φ.λιούρτα*, ἐνθα κατεστράφη τὸ 1822 ὁ Δράμαλης, πεδιάς ἡ Κορινθιακὴ, καὶ λίμναι ἡ *Στυμφαλις* καὶ ἡ *Φενεὸς* (Φονεᾶς) πρὸς Δ., ποταμὸς δὲ Ἄσωπος, χυνόμενος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Νέα Κόρινθος*, παρὰ τὸ *Λουτράκι* (*Λέχαιον*) ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κτισθεῖσα κατὰ σχέδιον κανονικὸν μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, ὅστις κατέστρεψε τὴν παλαιὰν *Κόρινθον*, κειμένην ὑπὸ τὴν ὀχυρωτάτην τὸ πάλαι ἀκρόπολιν Ἄκροκόρινθον. — *Καλαμάκι* (*Κεγχρῆαι*), ἐπίνειον τῆς Νέας Κόρινθου, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. — *Περαχώρι*, μετὰ 2,000 Κ., παρὰ τὸ Ἡρμῖον ἀκρωτήριον. — *Σοφικόν*, παρὰ τὴν παλαιὰν *Σολύγειαν*, μετὰ 1,800 Κ. — *Βασιλικά*, χωρίον παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Σικυῶνα*. — *Τρίκαλα*, μετὰ 2,000 Κ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ Τροιζήν, τὰ Μέθαρα καὶ ὁ Πόρος, ἀποτελοῦσι τὴν Τροιζηνίαν.

σταφίδος. — Ἅγιος Γεώργιος (Φλιούς) μετὰ 2,000 Κ., παράγων ὠραῖον μαῦρον οἶνον.

6) Τῶν *Κυθήρων*, μετὰ 13,000 Κ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὄρεινῆς νήσου *Κυθήρων* [5 1/2 □ Μ.], μετὰ ὀμωνόμου πόλεως, κειμένης παρὰ τὴν ἀρ-
χαίαν, ἐνθα σώζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης
(*Κυθερείας*), καὶ τῶν μεταξὺ Κυθήρων καὶ Κρήτης κει-
μένων *Ἀρτικυθήρων* (Τσεριγόττο). Καὶ παράγει μὲν ὁ
τόπος μέλι, οἶνον, ἔλαιον καὶ ὀπωρικά διὰ τὴν φιλοπο-
νίαν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκές τοῦ
τόπου πολλοὶ Κυθήριοι μεταναστεύουσιν, εἰς τὴν Σμύρ-
νην μάλιστα.

Ε'). **Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος.**

[94,31 □ Μ. 181,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν.

1) Τῶν *Πατρῶν*, μετὰ 57,000 Κ.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια ὄρη εἶνε τὸ *Παραχαϊκόν* (Βο-
διάς) πρὸς Β. καὶ ὁ *Ἐρύμανθος* πρὸς Ν., ὅθεν ῥέει ὁ
ποταμὸς *Πεῖρος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν
ἄλλος δὲ ποταμὸς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ *Γλαῦκος* (Λεῦ-
κά) πλησίον τῶν Πατρῶν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας εἶνε αἱ *Πάτραι*, πόλις
ἐμπορική, ὅθεν ἐξάγεται ἡ πλείστη Κορινθιακὴ σταφίς,
μετὰ 35,000 Κ. ἔχει δὲ θέατρον, ἐφετεῖον, 2 γυμνά-
σια, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ εὐρείας ὁδοὺς καὶ πλατείας.

2) Τῆς *Αἰγιαλείας*, μετὰ 17,000 Κ.

Αὕτη πεδιάδα μὲν ἔχει τὴν τοῦ *Αἰγίου*, ποταμὸν δὲ
ἀξιοσημείωτον τὸν *Σελινοῦντα* καὶ πρωτεύουσαν τὸ

Αίγιον (Βοστίτσα), ἐξάγον τὴν ἀρίστην Κορινθιακὴν σταφίδα καὶ ἔχον περίπου 8,000 Κ. Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Αἰγίου κεῖται ἡ *μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν*, μετὰ 100 περίπου μοναχῶν.

3) Τῶν *Καλαβρῦτων*, μετὰ 41,000 Κ.

Εἰς τὴν ὄρεινὴν ταύτην χώραν ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ *Ἀοράνια* (Χελμός) ΝΑ. καὶ ὁ *Ἐρῦμανθος* ΝΔ., δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν ποταμοὶ δὲ ἡ *Στυξ* (ἐκ τῶν Ἀροανίων πηγάζουσα) καὶ ὁ *Κραθίς* (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας)· κῶμαι δὲ λόγου ἄξιαί·

Καλάβρυτα (Κύναιθα) μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον αὐτῶν κεῖται ἡ *μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου* μετὰ 150 περίπου μοναχῶν, ἔνθα εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων, ἃς ἰστόρησεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, καὶ ἡ τῆς *Ἀγίας Λαύρας*, ἔνθα ὁ ἐπίσκοπος Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως τῇ 25 Μαρτίου 1821. — *Σωποτὸν* πρὸς Ν, μετὰ 1,500 περίπου Κ. — *Αειβάρτσι*, εἰς τὰς ὑπὸρείας τοῦ ὄρους *Ἐρυμάνθου*, μετὰ 1,500 Κ. — *Λυκουρία*, παρὰ τὸν ποταμὸν *Λάδωνα* μετὰ 1,000 περίπου Κ.

4) Τῆς *Ἡλείας*, μετὰ 66,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ἡ *Φολὴ* πρὸς Α., πεδιάς ἡ τῆς *Ἡλίδος*, ποταμὸς ὁ *Πηγεῖος* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Πύργος, πρωτεύουσα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ περὶ τοὺς 8,000 Κ. — *Κατάκωλον* (παρὰ τὸ ἀκρωτήριον *Ἰχθύρ*), ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ

δί' ὁδοῦ ἀμαξιτοῦ. — *Γαστούνη*, παρὰ τὸν Πηνειὸν εἰς πεδιάδα εὐφορωτάτην, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1,500 Κ. Ἐδῶ πλησίον κατῴκουσι οἱ περιβόητοι *Λαλαῖοι* Τοῦρκοι. — *Λεχαινὰ* μετὰ 2,000 Κ. — *Γ.λαρέντζα*, ἐπίνειον τῶν *Λεχαιῶν*.

Ἐνταῦθα (εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἄλφειὸν *Ὀλυμπίαν*) ἐτελοῦντο τὸ πάλαι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.

γ'). Νομὸς τῆς Μεσσηνίας.

[62,52 □ Μ., 156,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει πέντε ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῶν *Καλαμῶν* (τὸ πάλαι *Φαρῶν*), μετὰ 30,000 Κατοίκων.

Ἐνταῦθα ἐκτείνει βραχίονας ὁ *Ταυγέτος*, ῥέει δὲ ὁ ποταμὸς *Νέδων*· πόλεις δ' ἀξιοσημεῖωται εἶνε· *Καλάμαι*, ἀπέχουσα 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐκ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, μετὰ 8,000 Κ., πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ πόλις ἐμπορική, ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον καὶ μεταξοκλωστήρια· ἐξάγει δὲ ἄφθονα σῦκα, σταφίδας, ἔλαιον καὶ πορτογάλια. — *Σίτσοβα*, μετὰ 1,500 Κ., πόλις τῆς ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Ταυγέτου κειμένης *Ἀλαγορίας*.

2) Τῆς *Μεσσηνίας*, μετὰ 36,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε τὰ *Νόμια* πρὸς Β. καὶ ἡ *Ἰθώμη* πρὸς Ν., ἔνθα σώζονται λείψανα ἀρχαίου τείχους, πεδιάς δὲ ἡ *Μεσσηνιακή*, ποταμὸς ὁ *Πάμισος*, καὶ πόλεις λόγου ἄξια·

Νησίον, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, μετὰ περίπου 6,000 Κ. — *Μαυρομμάτι*, κώμη κτισμένη εἰς

τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου συνοικισθείσης παλαιᾶς Μεσσήνης. — *Πολιανή*, γνωστὴ διὰ τὰς συγκροτηθείσας αὐτόθι πρὸς τὸν Ἰβραήμην μάχας.

3) Τῆς *Πυλίας*, μετὰ 26,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· *Πύλος* (Νεόκαστρον), πρωτεύουσα, μετὰ 2,000 περίπου Κ. Κεῖται δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου *Σφακτηρίας*, ἔχει φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, καὶ εἶνε διάσημος, διότι αὐτοῦ τὸ 1827 ἐκῆν ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσσω. — *Μεθώρη* πρὸς Ν., ἔχουσα φρούριον Ἑνετικὸν καὶ περίπου 2,000 Κ. — *Κορώνη* πρὸς Α., ὡσαύτως φρούριον μετὰ 2,500 Κ. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖνται αἱ *Οἰνοῦσαι* νῆσοι (*Σαπιέντσα* καὶ *Καθρέρα*). — *Πεταλίδι*, πρὸς Β. τῆς Κορώνης. Ἐνταῦθα εἶνε συνωκισμένοι Λάκωνες. — *Μαριάκι*, περίφημον διότι αὐτόθι ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὁ ἥρωας Παππαφλέσας.

4) Τῆς *Τριφυλίας*, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ποταμὸς λόγου ἄξιος εἶνε ἡ *Νέδα* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Κυπαρισσία, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 4,000 Κ. — *Φιλιατρά*, πρὸς Ν. τῆς προηγουμένης, πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 5,000 Κ. — *Γαργαλιάνοι*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 3,000 Κ.

5) Τῆς *Ὀλυμπίας*, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύχαιον* πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ *Ἀλφειὸς* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Ἀνδρίτσαϊρα, πρωτεύουσα μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον

ταύτης σώζεται ναός τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Ἄγου.Ινίτσα*, μετὰ 1,800 Κ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ.

δ.) Νομὸς τῆς Λακωνίας.

[81,78 □ Μ., 121,000 Κ.].

Αὕτη περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Λακεδαίμονος*, μετὰ 53,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Πάρων* πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ὁ *Ταῦγετος* πρὸς Δ., πεδιάς δὲ ἡ *Λακωνικὴ* ἢ ποταμοὶ ὁ *Εὐρώτας* καὶ ὁ γυνόμενος εἰς αὐτὸν *Οἰροῦς* (*Κελεφίνα*) πρὸς Β., καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Σπάρτη, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Εὐρώτα*, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Σπάρτης* κειμένη. ἔχει δὲ γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, μεταξοκλωστήρια, κανονικὰς ὁδοὺς καὶ περίπου 3,500 Κ.—*Μιστράς*, μετὰ 1,500 Κ.—*Καστανιά* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ *Ταῦγέτου*, μετὰ 2,000 Κ.—*Γεωργίτσα*, παρὰ τὴν *Καστανιάν* μετὰ 2,000 Κ. περίπου.—*Ἀράχωβα* (*Καρυαί*).—*Παλιογυμνάς*, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Σελλασία*.—*Βαρβίτσα*, πατρὶς τοῦ περιφήμου κλέφτου *Ζαχαριᾶ*.—*Βαμβακοῦ*, μετὰ 2,000 Κ.—*Σκλαβοχώριον*, τὸ πάλαι *Ἀμύκλαι*, περίφημον διὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Λεβέτσουβα* (πάλαι *Κροκέαι*), μετὰ 1,500 Κ.—*Ἐλος* παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου, ὡς λέγεται, οἱ δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν ὠνομάσθησαν *Ἐλλωτες*.

2) Τοῦ *Οἰτύλου* (*Δυτικῆς Μάνης*), μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε. *Ἀρεόπολις*, μετὰ 1,500 Κ.—*Οἰτυλος*, μετὰ 1,500 Κ. περίπου.—*Κίτη*, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον *Θυρίδας* (*Γρόσσο*).

3) Τοῦ *Γουθείου* (Ἀνατολικῆς Μάνης), μετὰ 16,000 Κ.

Ἐνταῦθα κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Γόθειον*, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, μεθ' ἧς εἶνε τανῦν ἠνωμένη δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. Ἔχει 2,500 Κ.—*Πολυάρατος*, ἔνθα ἀπεκρούσθη ὁ Ἰβραήμης, θελήσας νὰ ποιήσῃ ἀπόβασιν. — *Πιάνιτσα*, μετὰ 1,000 Κ. πρὸς Δ.

4) Τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς ταύτην, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Μαλέα* ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε ὁ *Σάραξ* (Κουλουχέρα), κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Μολάοι, πρωτεύουσα μετὰ 1,500 Κ. — *Μορεμβασία* (Ἐπίδαυρος Λιμηρά), κειμένη ἐπὶ νησιδίου ὠχυρωμένου καὶ ἠνωμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ γεφύρας· ἔχει δὲ 1,000 Κ. — *Βοιαὶ* (Βάτικα), παρὰ τὸν Μαλέαν, μετὰ 1,000 Κ.

ε.) Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας.

[79,62 □ Μ., 149,000 Κ.],

Ὁ νομὸς οὗτος ἔχει 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Μαρτινείας*, μετὰ 52,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὸ *Μαίναλον* πρὸς Β., πεδιάδες δὲ ἡ τῆς *Μαρτινείας* καὶ *Τεγέας* καὶ ἡ τοῦ Ὀρχομεοῦ, ποταμὸς δὲ Ἄλφειός, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Τρίπολις, ὑπὸ τὸ Μαίναλον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μετὰ 10,000 Κ. Ἔχει δὲ γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τῶν μύλων τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἄργους καὶ ἰκανὴν ἐγγώριον βιομηχανίαν. Πλησίον ταύτης ἔκειντο αἱ παλαιαὶ πόλεις *Μαρτίγεια* καὶ *Τεγέα*.

— *Αεβίδι*, πρὸς Β. μετὰ 2,000 Κ. — *Βαλτέτσι*, ΝΔ. τῆς Τριπόλεως, χωρίον ὄρεινόν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλλη- νες ἐνίκησαν κατὰ πρῶτον τοὺς Τούρκους τὸ 1821.

2) Τῆς *Γορτυρίας*, μετὰ 46,000.

Ἡ χώρα αὕτη εἶνε ὄλη ὄρεινή, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἠλείας διὰ τοῦ Ἐρυμάνθου, καὶ διαρροεμένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν *Γορτυρίου* πρὸς Ν. καὶ *Λάδωρος* πρὸς Β. Πό- λεις δὲ λόγου ἀξίας ἔχει·

Τὴν *Δημισάραν*, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 3,000 Κ. εἶνε δ' αὕτη πατρίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερ- μανοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέν- τος κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. — *Καρύταινα*, μετὰ φρουρίου καὶ 1,500 Κ., ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Γορ- τυρίου καὶ Ἀλφειοῦ. — *Στεμνίτσα*, παρὰ τὸν Γορτύνιον, μετὰ 3,500 περίπου Κ. — *Ζάτουρα*, μετὰ 1,500 Κ. περί- που. — *Βοτῖρα* ΒΑ., μετὰ 1,500 Κ. — *Λαγκάδια* (*Τευ- θίς*) ΒΔ., μετὰ 4,000 Κ. — *Βαλτεσιρῖκον*, μετὰ 2,000 Κ.

3) Τῆς *Μεγαλοπόλεως*, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἀξίον εἶνε τὸ *Λύκαιον* (*Δια- φόρτι*), πεδιάς δὲ ἡ τῆς *Μεγαλοπόλεως*, ποταμὸς δ' Ἀλ- φειός, ὅστις δέχεται τὴν Ἐλλισόρτα καὶ *Καρτῶρα* (*Ξερίλα*)· πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωται·

Μεγαλόπολις (τανῦν *Σινάνον*), πατρίς τοῦ *Φιλοποί- μενος* καὶ *Πολυβίου*, συνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινών- δου μετὰ τὴν ἐν *Λεύκτροις* μάχην (371 π. Χ.). εἶνε δὲ τανῦν κόμη μετὰ 1,500 Κ. — *Λεορτάριον*, παρὰ τὸν *Καρτῶρα*, μετὰ 800 Κ.

4) Τῆς *Κυρουρίας* (*Τσακωνίας*), μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ὁμιλοῦσι τὴν λεγομένην *Τσακωνικὴν* διάτ

λέκτον· καὶ ὄρος μὲν ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε δ' χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Λακεδαιμόνος *Πάρνων* (Μαλεβός), πεδιάς δὲ ἡ τοῦ *Ἄστρους* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Λεωρίδιον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ περίπου 4,500 Κ. καὶ πεδιάδος ἐφόρου. — *Ἄστρος*, πρὸς Β. ὄχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Τάρου* ποταμοῦ, κόμη παράλιος εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος *Θυρέας*. — *Ἅγιος Ἰωάννης*, ΝΔ. τοῦ Ἄστρους. — *Ἅγιος Πέτρος* ΝΔ., μετὰ 4,000 Κ., κωμόπολις κειμένη εἰς γοητευτικωτάτην τοποθεσίαν πλήρη δένδρων. — *Καστρί*, πρὸς Β. τοῦ Ἅγ. Πέτρου, μετὰ 5,000 Κ. περίπου. — *Δολιανὰ* καὶ *Βέρβεια*, κῶμαι γνωσταὶ διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν νικηφόρους κατὰ τῶν Τούρκων μάχας.

Δ'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

[134 □ Μ., 226,000 Κ.].

α). Ὁ Νομὸς τῆς Εὐβοίας.

[79,95 □ Μ., 94,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ τῶν *Βορείων Σποράδων* καὶ τῆς νήσου *Εὐβοίας* (69 □ Μ., 84,000 Κ.), ἐκτεινομένης ἀπὸ τῶν πρὸς Β. ἀκρωτηρίων, *Ἀρτεμισίου* καὶ *Κυραίου*, μέχρι τῶν πρὸς Ν., *Καθηρέως* καὶ *Γεραιστοῦ*. Περιλαμβάνει δὲ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τρεῖς, τῆς *Χαλκίδος*, τῆς *Καρυστίας* καὶ τοῦ *Ξηροχωρίου*, κεῖνται ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ἡ δὲ τετάρτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν *Βορείων Σποράδων*. Καὶ λοιπὸν ἔχομεν·

1) τὴν ἐπαρχίαν *Χαλκίδος*, μετὰ 33,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Δίρφυς* (Δέλφι) καὶ τὸ *Καρδηῆλι*, πόλεις δὲ ἄξια λόγου.

Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἄμπωτιν καὶ παλαιοροϊαν πορθμοῦ τοῦ *Εὐρίπου*, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ ἐκ σιδήρου γέφυρα, συνδέουσα τὴν Εὐβοϊαν μετὰ τῆς *Στερεᾶς Ἑλλάδος*. Ἔχει δὲ φρούριον Ἐνετικόν, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τὰς 7,000 Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. — *Αἰμνη* (Αἰγαί), πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, κώμη ναυτικὴ καὶ γεωργικὴ, παράγουσα ὠραῖον οἶνον καὶ ἔχουσα 2,000 Κ. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς κεῖται τὸ θυελλῶδες ὄρος *Καρδηῆλι*. — *Ἐρέτρια* (τανῦν Νέα Ψαρά), ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, τανῦν συνοικιζομένη ὑπὸ Ψαριανῶν, καὶ ἔχουσα 500 Κ.

2) τοῦ *Ξηροχωρίου* (Ἐστιαιώτιδος), μετὰ 12,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Τελέθριον* (Καλτσάδες) ΒΔ., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Ξηροχώριον, κωμὸπολις κατάφυτος, μετὰ 2,500 Κ. — *Ὠρεοί*, ἐπίνειον τοῦ *Ξηροχωρίου*. — *Αἰδηψός*, ΝΔ. τοῦ *Ξηροχωρίου*, κώμη περίφημος διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀρχαιόθεν γνωστὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ, ἔνθα ἐπορεύθη πρὸς ἴασιν καὶ ὁ περιβόητος Ῥωμαῖος Σύλλας.

3) Τῆς *Καρυστίας*, μετὰ 39,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ἡ *Ὀχη* (Ἁγ. Ἡλίας), πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Κύμη, πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 4,000 Κ. Ἀπέχει δὲ τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ ἔχει μεταλλεῖον γαιανθράκων. — *Κάρυστος*, πρὸς Ν. μετὰ 1,500 Κ. καὶ φρουρίου ἰσχυροῦ. — *Ἀλιθέριον* (Ταμύναι), ὄχι μακρὰν τῆς Ἐρετρίας, μετὰ 800 Κ. —

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Σκυῶρος [3 □ M.], ΒΑ. τῆς Κύμης, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης περὶ τὰς 3,500 Κ., καὶ ἄλλα τινὰ νησίδια.

Σημ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐβοίας εἶνε ἀσήμενοι, καθὼ χυνόμενοι μετὰ βραχὺν βροῦν εἰς τὴν θάλασσαν.

4) τῆς ἐπαρχίας Σκοπέλου, μετὰ 10,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ νῆσοι Σκόπελος (Πεπάρηθος), μετὰ 6,000 Κ. καὶ ὁμωνύμου κωμοπόλεως, πρωττυούσης ἐπαρχίας. Ἐξάγει δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἄφθονα ἀπίδια, κεράσια καὶ οἶνον. — Σκίαθος, μετὰ 3,200 Κ. καὶ λιμένος ἀρκετὰ καλοῦ. Εἰς ταύτην πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατέφευγον οἱ ἀρματωλοὶ τῆς Θεσσαλίας. — Ἀλόνησος, μετὰ 400 Κ.

β'.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων.¹

[49,86 □ M., 132,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 7 ἐπαρχίας, ἧτοι'

1) Τῆς Σύρου, μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σύρος [2 □ M. καὶ 21,000 Κ.], ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε Ἐρμούπολις, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Κυκλάδων μετὰ 16,500 Κ. Συνωκίσθη δ' αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Χίων, Σμυρναίων καὶ Ψαριανῶν, καὶ εἶνε τὴν σήμερον ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Ἑλλάδος πόλις, ἔχουσα συγκοινωνίαν ἀτμοπλοϊκὴν μεθ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, ναυπηγεῖον, πλεῖστα ἐκπαιδευτήρια, ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ὀρφανοτρο-

(1) Οὕτω καλοῦνται κυρίως αἱ κύκλω τῆς Διήλου νῆσοι· αἱ δ' ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου νῆσοι ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Νότιοι Σποράδες.

φεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπρούς ναούς, θέατρον καὶ παντοῖα βιομηχανικὰ καταστήματα. — Ἐνω Σύρος, ἡνωμένη μετὰ τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ ἔχουσα 4,500 Κ., καθολικοὺς τοὺς πλείστους. — Μύκοτος [1 □ Μ.], ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον, 4,600 Κ. καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. — Δῆλος [$1\frac{1}{3}$ □ Μ.], νῆσος ἀκατοίκητος τανῦν καὶ χρησιμεύουσα ὡς λοιμοκαθαρτήριον· διάσπημος ὅμως τὸ πάλαι ὡς γενέθλιος τόπος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν τὰ Δήλια καὶ ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων. — Γύαρος (Γιοῦρα) [1 □ Μ.], τόπος ἐξορίας ἐπὶ Ῥωμαίων.

2) Τῆς Κέω, μετὰ 10,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι· Κέως [3 □ Μ., 4,000 Κ.], ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, μεθ' ὁμωνύμου κωμοπόλεως, ἐχούσης 2,800 Κ. — Κύθρος (Θερμιά, $2\frac{1}{2}$ □ Μ., 2,000 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου κώμης καὶ θερμῶν λουτρῶν, λαμπρῶς εὐτρεπισμένων. — Σέριφος (1 □ Μ., 1,800 Κ.) μεθ' ὁμωνύμου κώμης, περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς.

3) Τῆς Ἄνδρου, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Ἄνδρος ($4\frac{1}{2}$ □ Μ.), ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ ναυτικοῦ ἀξιολόγου. Ἄλλαι κῶμαι αὐτόθι εἶνε· Γαύριον, μετὰ 400 Κ. καὶ λιμένος μεγάλου. — Κόρθιον (Ἐνω Κάστρον τανῦν), κώμη παράλιος.

4) Τῆς Τήρου, μετὰ 13,000 Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Καθολικοί.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Τήρος μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης 2,500 Κ. καὶ τὸν διάσημον Ναῦν

τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἄλλη κώμη τῆς νήσου εἶνε ὁ Πύργος μετὰ 1,900 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου εἶνε λατομεῖα λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμάρου.

5) Τῆς Νάξου, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ νῆσος Νάξος [6 □ Μ., 12,500 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης ἀκρόπολιν καὶ 2,000 Κ., ἐν οἷς 300 Καθολικοί. Εἶνε δ' ἡ Νάξος ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, παράγουσα πορτοκάλια, λεμόνια, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν καὶ τὸ ὀρυκτὸν σμυρίδα. ἔχει δὲ καὶ ὄρος λόγου ἄξιον τὸ Δρῖος (Φανάρι), ὑψηλὸν 3,230^π. — Πάρος [4 □ Μ., 7,000 Κ.], περίφημος τὸ πάσαι διὰ τὰ μάρμαρά της. Κωμόπολις ἐνταῦθα εἶνε ἡ Παροικία, ἔχουσα 2,000 Κ. — Ἀρτίπαρος (Ὠλίανος, $\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 150 Κ.), γνωστὴ διὰ τὸ μέγα καὶ γέμον ὠραιοτάτων σταλακτικῶν σπήλαιον αὐτῆς.

6) Τῆς Μήλου, μετὰ 13,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Μῆλος [2 □ Μ., 4,500 Κ.] μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης λαμπρὸν λιμένα. Εἶνε δὲ ἡ Μῆλος ἡφαιστογενής, ἀποπνέουσα θεϊοδεις ἀτμούς, ἔχουσα θερμὰς πηγὰς, μυλίτας λίθους καὶ θεῖον, καὶ γέμουσα λειψάνων ἀρχαίων. — Σίφρος ($1\frac{1}{2}$ □ Μ., 6,000 Κ.), μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἔχουσα ἱκανὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. — Κίμωλος [1 □ Μ., 1,500 Κ.], ὅθεν ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ. — Φολέγανδρος [1 □ Μ.], μετὰ 1,000 Κ. — Σίκιρος [1 □ Μ.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης.

7) Τῆς Θήρας, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Θῆρα [Σαντορίνη $3\frac{1}{2}$

□ Μ., 1,500 Κ], ἔνθα ἐνεργεῖ ἠφαιστειὸν παραγαγὼν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλαιὰν *Καϋμένην*, τὴν μικρὰν *Καϋμένην*, τὴν μέγαν *Καϋμένην* καὶ τὸ 1866 τὸν *Γεώργιον* καὶ τὴν *Ἀφρόεσσα* μετὰ κρατῆρος ἠφαιστείου. Ἔχει δὲ κόμην δμῶνυμον καὶ ὀλίγον ναυτικόν. — *Θηρασία*, ἔχουσα 4 χωρία καὶ 600 Κ — *Ἀμοργός* [2 1/2 □ Μ. καὶ 2,500 Κ.], ἔχουσα μεγαλητέραν κόμην τὴν *Χώραν* μετὰ 2,000 Κ.—*Ἴος* [Νεὶ, 1 □ Μ., 2,000 Κ.], μεθ' δμῶνυμου κόμης, νῆσος ὀπωσοῦν εὐλίμενος.—*Ἀράφη* [1/2 □ Μ., 700 Κ.], νῆσος ἀλίμενος.

Ε'. Νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους.

[51 □ Μ., 231,000 Κ.].

α'.) **Νομὸς Κερκύρας.**

Οὗτος περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς πρῶται, ἥτοι 1) τῆς *Κερκύρας*, μετὰ 27,000 Κ. 2) τῆς *Μέσης* μετὰ 24,000 Κ. καὶ 3) τοῦ *Ὄρους* μετὰ 27,000 Κ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν νῆσον

Κέρκυραν [12 □ Μ. καὶ 73,000 Κ.], νῆσον παράγουσαν ἀφθονώτατον ἔλαιον.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε· *Κέρκυρα*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, γυμνάσιον, ἐφετεῖον, βιβλιοθήκην, σωφρονιστήριον τῶν κακούργων, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ 17,000 Κ. μετὰ δὲ τῶν προαστείων *Μαρτουκίου*, *Γαρίτσος*, *Ἀγ. Ρόχου* καὶ *Ἀνεμομούλου* 25,000. Τὰ ὀχυρώματα ὁμῶς τῆς Κερκύρας φρούρια κατηδαφίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων

πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος.—*Γαστοῦρι*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Μέσσης* μετὰ 1,100 Κ.—*Σκριπερόν*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ὄρους μετὰ 1,700 Κ. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι εἶνε·

4) Ἡ τῶν *Παξῶν*, μετὰ 5,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Παξοὶ* ($1\frac{1}{4}$ □ Μ., 4,000 Κ.), κειμένη ἀντικρὺ τῆς Πάργας τῆς Ἠπείρου. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ὁ *Γάϊος*, ἔχων ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ 500 Κ.

5) Τῆς *Λευκάδος*, μετὰ 23,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Λευκάς* [8 □ Μ., 21,000 Κ.], Ἁγία Μαύρα καλουμένη τανὺν ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Ἁγίας Μαύρας. Αὕτη ἀπετέλει τὸ πάλαι χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, ἕως οὗ διώρυξαν τὸν Ἴσθμὸν οἱ Κορίνθιοι· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρματολῶν ἐχρησίμειεν ὡς καταφύγιον τῶν καταδιωκομένων εἰς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρον. Ἔχει δὲ πρωτεύουσαν ὀμώνυμον μετὰ 5,000 Κ. Ἄλλαι κῶμαι τῆς νήσου γνωσταὶ εἶνε ἡ *Καρυά* μετὰ 1,800 Κ. καὶ οἱ *Σφακιῶται* μετὰ 2,000 Κ. Ἄλλη δὲ νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶνε ἡ *Τάφος* μετὰ 550 Κ.

6.) Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας.

[20 □ Μ., 80,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς, ἥτοι τῆς *Κραναιάς* μετὰ 32,000 Κ., τῆς *Σάμης* μετὰ 17,000 Κ. καὶ τῆς *Πάλλης* μετὰ 19,000 Κ., κείνται εἰς τὴν νῆσον

Κεφαλληνίαν [16 □ Μ., 96,000 Κ.].

Εἰς ταύτην πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἀργοστόλιον (Κράνιοι), πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ 8,500 Κ. — *Ἅγιος Γεώργιος*. — *Ληξοῦρι* πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάλλης, μετὰ 9,000 Κ. — *Δειλιανάτα*, εἰς τὰς ὑπὸ ὄρειας τοῦ ὄρους *Αἴλου*, μετὰ 2,200 Κ. — *Αἰγιαλὸς* πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Σάμης*. — *Ἄσσος*, πρὸς Β., φρούριον ὀχυρὸν μετὰ λιμένος. Πλησίον ταύτης εἶνε ἡ μονὴ τοῦ *Ἁγίου Γερασίμου* μετὰ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου.

4) Τῆς *Ἰθάκης*, μετὰ 12,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ πατρίς τοῦ ὀμητικοῦ Ὀδυσσέως νῆσος *Ἰθάκη* [4 □ Μ., περίπου 9,500 Κ.]. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Νήριον*, πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Τὸ *Βαθύ*, ἔχον 5,000 Κ. — *Περαχώριον*, μετὰ 1,500 Κ. — *Ἐξοχή* πρὸς Β., μετὰ 2,000 Κ. — *Ἀραγή* πρὸς Δ., μετὰ 1,000 Κ.

γ.) Νομὸς τῆς *Ζακύνθου*.

[7 □ Μ., 45,000 Κ.].

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάγεται μόνον ἡ νῆσος *Ζάκυνθος* [7 □ Μ.] καὶ τινὰ νησιδία ἀκατοίκητα· δὲν διαιρεῖται δὲ εἰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μόνον εἰς 10 δήμους. Εἶνε δὲ ἡ *Ζάκυνθος* κατάφυτος καὶ λαμπρῶς καλλιεργημένη. Πρωτεύουσα δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὀμώνυμος *Ζάκυνθος* ἔχουσα ναοὺς ἀξιολόγους, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, λέσχας, νοσοκομεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγ. Διονυσίου, κατοίκους δὲ περὶ τὰς 20,000. Ἀξιοσημείωτοι δὲ κῶμαι εἰς τὴν νῆσον εἶνε·

Πηγαδάκι, μετὰ 1,000 Κ. — *Κερί*, ἀκρωτήριο πρὸς Ν., πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα *νάφθης φρέατα*.

Πληθυσμός. Θρησκεία. Στρατός.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 2,000,000, σύγκειται ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἀλβανῶν, καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν. Πρεσβεύουσι δ' οἱ Ἕλληνας τὸ Ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα, ἐκτὸς τῶν ἐν Θεσσαλία καὶ Χαλκίδι Μωαμεθανῶν, ἰκανῶν Ἑβραίων ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ μάλιστα, καὶ ὀλίγων δυτικῶν κατοικούντων τὰς νήσους Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν. Εἶνε δ' ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ζωηρὸς, λιτὸς καὶ σκληραγωγημένος, καὶ κυρίαν ἀσχολίαν ἔχει τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, μάλιστα δὲ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Μόλις δ' ἐσχάτως εἰσήχθη καὶ ἡ βιομηχανία, κυρίως ἐν Πειραιεὶ καὶ Σύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 βασιλεύει συνταγματικῶς Γεώργιος ὁ Α', ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας. Καὶ στρατὸν μὲν τῆς ξηρᾶς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ τὰς 25,000 ἀνδρῶν καὶ ἐν καιρῷ πολέμου περὶ τὰς 200,000 (*ἐφεδρεία, ἐπιστρατεία*) στόλον δὲ 35 πολεμικὰ πλοῖα, ἐν οἷς 2 θωρηκτά.¹ Τὸ ἰδιωτικὸν ὅμως ναυτικὸν σύγκειται ἐκ τετρακισχιλίων περίπου πλοίων, ἐχόντων ναῦτας τοὺς δεξιωτάτους ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰς τρεῖς ἀτμοπλοϊκὰς ἐταιρίας τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοῖαν μετὰ 9 ἀτμοπλοίων, τὴν *Παρειλήγιον* μετὰ 5, καὶ τὴν τοῦ *Γουδῆ* μετὰ 3. Ἐννοεῖται

(1) Ταῦν ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ παραγγεῖλῃ καὶ ἄλλα 6.

δμως ὅτι ταχέως θέλει ἀύξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων τούτων.

2. Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

[5,381 □ Μ., 28,200,000 Κ.].

Ἱστορία.

[Ἔνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὑπῆρξεν ἡ χερσόνησος αὕτη τὰ μέγιστα σπουδαία εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἐγένετο δὲ τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου τῶν Ῥωμαίων Κράτους, ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ Φιλολογία καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον καὶ σήμερον ἔτι μεγάλην εἰς τὸν κόσμον ἔχουσι δύναμιν. Τὴν ὑπόληψιν δὲ ταύτην οὐδὲ τότε ἀπώλεσεν ἡ Ῥώμη, ὅτε τὸ 476 μ. Χ. ἔγεινε λεία τῶν Γερμανικῶν φύλων τὸ παλαιὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐπὶ Ῥωμύλου Αὐγουστύλου. Τὸ δὲ 774 Κάρολος ὁ Μέγας, ὑποστηρίζων τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης, ὑπέταξε τοὺς ἐναντίους αὐτοῦ Λογγοβάρδους, καὶ ἐστέφθη ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ, τὸ 800 μ. Χ. Ἐγεινε δ' ἡ Ῥώμη θρησκευτικὴ πρωτεύουσα τῶν καθολικῶν, καὶ ἰδρύσασα ἐκκλησιαστικὸν κράτος περιῆλθεν εἰς ἔριν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς αὐτοκράτορας, ὅτε μάλιστα ἔγειναν οὗτοι κύριοι τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Κατὰ δὲ τὴν διαμάχην ταύτην ἀπέκτησαν δημοκρατικὴν αὐτονομίαν καὶ σπανίαν εὐημερίαν αἱ πόλεις τῆς ἄνω Ἰταλίας, μάλιστα δὲ τὸ Μεδιόλανον καὶ ἡ Φλωρεντία, καὶ αἱ ναυτικαὶ Βενετία, Γέρονα (ἡ Ὑπερήφανος) καὶ Πίσα. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Μεσαιῶνος ἀνέτειλαν εἰς τὴν Ἰταλίαν νέοι χρόνοι, εὐρεθείσης τῆς κατὰ θάλασσαν ὁδοῦ πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας

καὶ ἀνακαλυφθείσης τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Γενοάτου Κολόμβου. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον ἔλαβεν ἄλλην διεύθυνσιν, αἱ δὲ πλούσιαι πόλεις διχονοῦσαι καὶ φθονοῦσαι ἀλλήλας, ἐπὶ πολὺν χρόνον κατέλιπον εἰς τοὺς ξένους τὰ ἐκ τούτου ἀποφερόμενα κέρδη· μετὰ πολυειδεῖς δὲ ἀγῶνας περιῆλθον ἢ μὲν Λομβαρδία καὶ Τοσκάνα εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς Ἀψβουργεῖους, ἢ δὲ Νεάπολις καὶ Πάρμα εἰς τοὺς Γάλλους Βουρβῶνους. Ναπολέων δὲ ὁ Α΄. τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς Ἰταλίας κατέστησε βασίλειον, τὴν δὲ Ῥώμην πόλιν Γαλλικὴν, καὶ τὴν Νεάπολιν ἔδωκεν εἰς τοὺς πλησιεστάτους αὐτοῦ συγγενεῖς. Πεσόντος ὅμως αὐτοῦ, ἐγκαθιδρύθησαν πάλιν οἱ μὲν Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἄνω, οἱ δὲ Βουρβῶνοι εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἕως οὗ κατὰ τὰ ἔτη 1859—1870 οἱ Ἰταλοὶ, ἀκολουθήσαντες τὴν πολιτικὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς Καβούρ, ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Βικτωρος Ἐμμανουήλ, ὅπως πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐπόθει τὸ ἔθνος αὐτῶν].

*Ορη. Πεδιάδες καὶ ποταμοί.

Ἡ Ἰταλία εἶνε γλῶσσα γῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μετὰ σειρᾶς ὑψηλῶν ὀρέων, ἐκ τῆς Γερμανίας προερχομένης, ἥτοι τῶν Ἀλπεων, τῶν ὁποίων ἢ μεσημβρινῇ ἐξακολουθήσεις, τὸ Ἀπεννίνον (τὸ μέγιστον ὕψος 9,250^m), διέρχεται σύμπασαν τὴν χερσόνησον.

Ὁ δὲ μέγιστος ποταμὸς Πάδος [88 Μ. μακρὸς], εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσιν αἱ λίμναι Μείζων (lacus Verbanus), τοῦ Κόμου καὶ τῆς Γάρδας, διαρρέει τὴν χαμηλὴν τῆς Λομβαρδίας πεδιάδα, πηγάζων ἐκ τῶν Δυτικῶν Ἀλπεων καὶ χυνόμενος πρὸς τὰ νότια τοῦ κόλ-

που τῆς Ἑνετίας εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Ἄργος καὶ Τίβερης εἶνε οἱ σημαντικώτατοι τῶν πρὸς Δ. τόπων ποταμοί, πηγάζοντες ἀμφοτέρωθεν ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου, καὶ χυνόμενοι, ὁ μὲν εἰς τὸ Λιγυρτικὸν πέλαγος, ὁ δὲ νοτιώτερα εἰς τὸ Τυρρηρικόν.

Πεδιάδες δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐκτὸς τῆς ῥηθείσης ἤδη Λομβαρδικῆς, λόγου ἄξια εἶνε· ἡ Ἑτρουσκικὴ (τῆς Τοσκάνης), ἡ Ῥωμαϊκὴ καὶ πρὸς Δ. μὲν τοῦ Ἀπεννίνου ἡ Καμπανικὴ (τῆς Νεαπόλεως), πρὸς Ἄν. δ' αὐτοῦ ἡ Ἀπουλική.

Εἰς τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον συγκαταριθμοῦνται·

Α'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Διὰ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Καβούρ καὶ τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1859, 1860, 1866 καὶ 1870 συμβάντων, αἱ διαφοροὶ τῆς Χερσονήσου ἐπικράτειαί (ἡ Λομβαρδία, τὰ Δουκάτα τῆς Πάρμας καὶ Μοδέρνης, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης, τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν κράτος μετὰ τῆς Ῥώμης) ἠνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰταλίας (πρῶην Σαρδηνίας), οὗτινος πρῶτος βασιλεὺς ἦτο ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουήλ. Τανῦν βασιλεύει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Οὐμβέρτος.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξια εἰς μὲν τὴν Βόρειαν Ἰταλίαν εἶνε·

Τουρῖνον, πρὸς τὸ μέρος τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸν Πάδον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 114,000 Κ., ἡ ποτὲ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας, μεγαλοπρεπῶς ῥυμοτομημένη.—Γένοα, ἡ πατρις τοῦ Χριστοφό-

ρου Κολόμβου, ΝΑ. τοῦ Τουρίνου, πόλις εὐλίμενος μετὰ 130,000 Κ.—*Μεδιόλανον* (Μιλάνον), πρὸς Β. τῆς Γενούης μετὰ 200,000 Κ., ζωηροῦ ἐμπορίου καὶ περιφήμου ναοῦ.—*Ἀλεξάνδρεια*, φρούριον παρὰ τὸν ποταμὸν Τάναρον. Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ κώμη *Μαρέγγον*, ἔνθα Ναπολέων ὁ Α΄ ἐνίκησε τοὺς Αὐστριακοὺς τὸ 1800.—*Βερῶνα* ΝΑ., φρούριον μετὰ 66,000 Κ.—*Μάρτουα* πρὸς Ν., φρούριον ἐπὶ νήσου τοῦ ποταμοῦ Μιγκίου, μετὰ 27,000 Κ.—*Βενετία*, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἡ πόλις τῶν λιμνοθαλασσῶν, μετὰ λαμπροτάτων ἀρχαίων ναῶν καὶ παλατίων καὶ 130,000 Κ.

Εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Σαρδηνία* [Σαρδῶ, [422 □ Μ., 668,000 Κ.] μετὰ πρωτευούσης τοῦ *Καλιμαρίου* [33,000 Κ. καὶ ναύσταθμος] καὶ ἡ *Καπρέρα* (ἔδρα τοῦ Γαριβάλδη) πρὸς Β. τῆς Σαρδηνίας.

Εἰς δὲ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Πάδου κεντρικὴν Ἰταλίαν

Πλακεντία, παρὰ τὸν Πάδον, μετὰ 35,000 Κ.—*Πάρμα*, πρὸς τὰ ΝΑ., μετὰ 45,000 Κ.—*Μοδένα*, πρὸς τὰ ΝΑ., μετὰ 75,000 Κ.—*Βορωία*, πρὸς τὰ ΝΑ., μετὰ 116,000 Κ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πανεπιστημίου τῆς Εὐρώπης.—*Καρράρα*, ΝΑ., ἔχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, μετὰ λατομείων μαρμάρου.—*Φλωρεντία*, παρὰ τὸν Ἄρνον ποταμὸν, μετὰ 167,000 Κ., πρὸ τῆς Ῥώμης καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔτι δὲ καὶ νῦν τὸ κέντρον τῆς Ἰταλικῆς παιδείας μετὰ λαμπρῶν καλλιτεχνικῶν μουσείων καὶ τῶν τάφων τοῦ Δάντη, Μακκιαβέλλα, Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου.—*Λιβόρνος*, παραθαλάσσιος ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 98,000 Κ.—*Πισα* πρὸς Β., παρὰ τὸν Ἄρνον, μετὰ 50,000 Κ.—*Σιένα*, ΝΑ., μετὰ

23,000 Κ [κατὰ τὸν μεσαίωνα 150,000].— Φερράρα, πρὸς Α. τῆς Πάρμας, μετὰ 75,000 Κ.—Ραβέννα, πρὸς Α. τῆς Βονωνίας, πόλις παράλιος.—'Αγκώρ, ΝΑ., παράλιον φρούριον.—'Ρώμη, ἡ παρὰ τὸν Τίβεριν περίφημος πόλις, ἀπὸ τοῦ 1871 πρωτεύουσα τοῦ ἔθλου βασιλείου, ἐνταυτῷ δὲ καὶ καθέδρα τοῦ Πάπα (Λέοντος τοῦ ΙΓ'). Ἐκεῖτο δὲ τὸ μὲν πάλαι σχεδὸν μόνον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως, περιλαμβάνουσα 7 μόνον λόφους· νῦν δὲ κεῖται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν, 11 λόφους περιλαμβάνουσα, καὶ κοσμουμένη ἐντεῦθεν μὲν τοῦ Τιβέρεως ὑπὸ τοῦ πύργου τοῦ Ἀγγέλου, τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Βατικανοῦ, ἀνηκόντων εἰς τὴν Λεόντιον πόλιν, ἐπέκεινα δι' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Λατερανοῦ καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου Κολοσσαίου.

Εἰς δὲ τὴν Νότιον Ἰταλίαν·

Νεάπολις, μετὰ 450,000 Κ. ὑφούται δ' αὕτη ἀμφιθεατρικῶς ὑπεράνω τοῦ ὀμωνύμου κόλπου, ὄχι μακρὰν τοῦ ἠφαιστείου Βεσουβίου, ἔχοντος ὕψος 3,510^π. Πλησίον ταύτης κεῖται ἡ τὸ 79 π. Χ. καταχωσισθεῖσα, νῦν δ' ἀνασκαπτομένη Πομπηῆα.—Φογγία, ΒΑ. καὶ Βάριον ΝΑ. τῆς Φογγίας.—Βρεντήσιον ΝΑ., ὅθεν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Κέρκυραν.

Ἡ δὲ νῆσος Σικελία [531 □ Μ. 2,125.000 Κ.], πόλις μὲν γνωστοτάτας ἔχει τὸ Παλέρμον μετὰ 230,000 Κ., τὴν Μεσσήνην [120,000 Κ.] καὶ τὴν Κατάνην μεθ' ὀμωνύμου πεδιάδος καὶ 90,000 Κ., ὅρος δὲ ἠφαιστειον τὴν Ἀτταν, φθάνουσαν μέχρι 10,280^π.

Β'. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ.

[1 □ Μ., 8,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Ῥώμης, καὶ εἶνε ἡ μικροτάτη τῆς Εὐρώπης ἐπικράτεια.

Γ'. Η ΝΗΣΟΣ ΜΑΛΤΑ ἢ ΜΕΛΙΤΗ,

μετὰ τῶν πέριξ νησιδίων.

[6 ³/₄ □ Μ., 150,000 Κ.].

Αὕτη πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Λαβαλέτταρ* μεθ' ἑνὸς τῶν ὀχυρωτάτων τῆς Εὐρώπης φρουρίων καὶ 60,000 Κ. Ἀνήκει δὲ ἡ Μάλτα εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ κεῖται πρὸς Ν. τῆς Σικελίας, παράγουσα βαμβάκιον καὶ τὰ ὠραιότατα πορτογάλια τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

Πολίτευμα. Θρησκεία. Στρατός. Κλίμα.

Πολίτευμα μὲν ἡ Ἰταλία ἔχει συνταγματικόν,¹ θρησκείαν δὲ τοῦ κράτους τὴν δυτικὴν καθολικὴν, ἧς κεφαλὴ εἶνε ὁ Πάπας. Ὁ δὲ πληθυσμὸς εἶνε ὑπὲρ τὰ 28 ἑκατομ. ἀνθρώπων, ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῆς βιομηχανίας. Καὶ ὁ μὲν στρατός σύγκειται ἐκ 500,000 ἀνδρῶν περίπου, ὁ δὲ στόλος ἐξ 74 πλοίων, ἐν οἷς 21 θωρηκτὰ μετὰ 644 πυροβόλων.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ὀπωσοῦν ψυχρόν, εἰς τὰ νότια ὅμως λίαν εὐκραές καὶ θερπνόν. Ἡ δὲ παιδεία, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀνατεθειμέ-

(1) Εἰς τὸ Συνταγματικόν πολίτευμα ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὰς βουλὰς.

μένη εἰς τὸν κλῆρον, καὶ διὰ τοῦτο ἔμενε στάσιμος, μὲν-
 λης τῶρα ἀρχίζει νὰ προσδεύῃ. Ἀγαπᾷ δὲ μάλιστα ὁ
 Ἰταλικὸς λαὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὠραίας τέχνας.

3. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ὄρη.

Ὄρη ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἐκ
 τῆς Γαλλίας *Πυρηναῖα* (ὧν ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή *Μα-
 λαδέττα* ἔχει ὕψος 10,722^π). συνέχεια δὲ τούτων πρὸς
 Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας. Καὶ ἐκ τῶν ΒΔ. μὲν πρὸς
 τὰ ΝΑ. φέρονται τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ
 πλεῖστοι ποταμοί· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ὑψοῦται ἡ *Σιέρρα Νε-
 βάδα*, καὶ ταύτης πρὸς Β. ἡ *Σιέρρα Μορένα*, βορειότε-
 ρον δὲ τὰ ὄρη τῆς *Καστιλίας*. Εἰς ταῦτα προσθετέα καὶ
 ἡ *Σιέρρα Ἐστρέλλι* εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Πεδιάδες.

Πρὸς βορρᾶν μὲν τοῦ ποταμοῦ Τάγου ἐκτείνεται ἡ
 ὑψηλὴ πεδιάς τῆς *Παλαιᾶς Καστιλίας*, πρὸς νότον δὲ
 αὐτοῦ ἡ τῆς *Νέας Καστιλίας*. Νοτίως δὲ τῆς *Σιέρρας
 Μορένης* ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκιβίρ ἡ εὐφορος πε-
 διάς τῆς Ἀνδαλουσίας. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. κεῖνται αἱ πεδιά-
 δες τῆς Ἀραγωνίας καὶ Καταλωνίας, αἵτινες βρέχονται
 ὑπὸ τοῦ Ἐβρου.

Ποταμοί.

Ποταμοὶ ἐνταῦθα λόγου ἄξιοι εἶνε ὁ Ἐβρος (Ἰβηρ),
 πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς
 τὴν Μεσόγειον· ὁ Δούριος, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν
 ὄρεων καὶ χυνόμενος διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαν-
 τικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Ὀπόρτον· ὁ Τάγος, πρὸς

Ν. τοῦ προρρηθέντος, πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ἰθηρικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν *Λισσαβῶνα*· ὁ *Γουαδιάντας*, ὡσαύτως πηγάζων ἐκ τῶν Ἰθηρικῶν καὶ ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῶν *Γαδείρων*· ὁ *Γουαδαλκιβίρ* (Βαῖτις), πηγάζων ἐκ τῆς Σιέρρας Μορένης καὶ χυνόμενος εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Εἰς δὲ τὰ πρὸς Β. σύνορα τῆς Πορτογαλίας· ὁ *Μίνιος*, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανόν. Εἰς τὴν Ἰθηρικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

Α'. ΙΣΠΑΝΙΑ.

[9,200 □ Μ., 16,620,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Εἰς μὲν τὴν ἐν τῷ κέντρῳ *Νέας Καστίλλας*·

Μαδρίτη, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, μετὰ 370,000 Κ.—*Τόλεδο*, παρὰ τὸν Τάγον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 20,000 Κ.—*Αλκάλια* πρὸς Β. τῆς Μαδρίτης.

Εἰς δὲ τὴν ΒΔ. τῆς Νέας Καστίλλας *Λεόνη*·

Βωλλαδόλιδο μετὰ 45,000 Κ. καὶ ΝΑ. αὐτῆς *Σαλαμάγκα* μετὰ πανεπιστημίου.

Εἰς δὲ τὴν ΒΔ. *Γαλιχίαν*·

Ὁ Ἅγιος Ἰακώβος, ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ν. κειμένην *Ἀρδαλουσίαν*·

Σεβίλλα, παρὰ τὸν Γουαδαλκιβίρ, μετὰ 120,000 Κ.—*Κορδόβη*, πρὸς Β. τῆς Σεβίλλης, μετὰ 60,000 Κ.—*Γάδειρα* (Κάδιξ), παρὰ τὴν θάλασσαν, μετὰ 60,000 Κ.

—*Γιβραλτάρ*, φρούριον ἀπέναντι τῆς Ἀφρικῆς ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου, κατεχομένον ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ν. παράλιον *Γρανάδα*·

Γρανάδα, μετὰ 60,000 Κ.—*Μαλάγα*, παρὰ τὴν θάλασσαν, μετὰ 100,000 Κ.

Εἰς τὴν ΝΑ. *Μουρκίαν*·

Μουρκία καὶ *Καρθαγένη*.

Εἰς τὰς ΒΑ. *Καταλωνίαν* καὶ Ἀραγωνίαν ἔχομεν τὴν παράλιον *Βαρκελώνην* μετὰ 190,000 Κ., καὶ τὴν πρὸς Δ. αὐτῆς μεσόγειον *Σαραγόσσαν* παρὰ τὸν Ἑβρον μετὰ 67,000 Κ.

Καὶ εἰς τὴν ΝΑ. παράλιον *Βαλεγκίαν*·

τὴν *Βαλεγκίαν* μετὰ 150,000 Κ. παρὰ τὸν Γουαδάλκιβίρ.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀνήκουσιν καὶ αἱ *Βαlearίδες* νῆσοι, *Μαγιώρα* καὶ *Μινώρα*. Πλὴν δὲ τούτων ἡ Ἰσπανία ἔχει καὶ ἀποικίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

Πολίτευμα. Καταγωγή. Στρατός·

Πολίτευμα μὲν εἰς τὴν Ἰσπανίαν εἶνε τὸ συνταγματικόν, ὑπὸ βασιλέα τὸν Ἀλφόνσον (ΙΒ΄), θρήσκευμα δὲ τὸ δυτικὸν καθολικόν. Ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 16 ἑκατομ. καὶ 620,000. Εἶνε δ' οἱ Ἰσπανοὶ λαὸς ἀνδρείος καὶ ζωηρός, ζῶν ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ μεταλλωρυχίας, διότι ὁ τόπος ἔχει παντοειδῆ μεταλλεῖα. Ὡς πρὸς δὲ τὴν καταγωγήν, οἱ σύγχρονοι Ἰσπανοὶ εἶνε μίγμα Κελτιβήρων, Ῥωμαίων, Γόθων καὶ Ἀράβων.

Καὶ στρατὸν μὲν ἡ Ἰσπανία ἔχει 216,000 ἀνδρῶν,

στόλον δὲ 124 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 10 θωρηκτὰ) καὶ 3 ἰστιοφόρα μετὰ 846 πυροβόλων.

Β'. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

[1,692 □ Μ., μετὰ τῶν νήσων 4,750,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε ἡ *Λισσαβών*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουρίου, μετὰ 270,000 Κ. καὶ τὸ Ὀπόρτον ἢ Πόρτον, μετὰ 100,000 Κ.

Ἀνήκουσι δ' εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ αἱ πρὸς Δ. τῆς Λισσαβῶνος Ἀζόρραι νῆσοι, ἔτι δὲ ἡ *Μαδέρα*.

Στρατός.

Περὶ τῆς Πορτογαλίας, ἔνθα βασιλεύει ὁ Δὸν Λουῆς Α'. ἰσχύουσιν ὅσα εἶπομεν περὶ τῆς Ἰσπανίας. Σημειωτέον δὲ μόνον ὅτι ἐντεῦθεν ἤλθον εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην τὰ πορτοκάλια. Καὶ στρατὸν μὲν ἔχει 70,000 ἀνδρῶν, στόλον δὲ 44 πλοῖα μετὰ 326 πυροβόλων.

Β'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

4. ΓΑΛΛΙΑ.

[9,599 □ Μ., 36,900,000 Κ.].¹

Ἡ Γαλλία σύνορα ἔχει πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, πρὸς Β. τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ τὸ Βέλγιον, πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὰ Πυρηναια.

*Ὅρη.

*Ὅρη δ' ἀξία λόγου ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Ν. μὲν τὰ χωρὶ-

(1) Μετὰ τῆς Ἀλγερίας 39,400,000.

ζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, *Πυρρηναῖα* (10,722^{π.}), πρὸς Α. δὲ αἱ *Δυτικαὶ Ἀλπεις*, μετὰ τοῦ *Λευκοῦ ὄρους* (14,700^{π.}), τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν φερομένου *Κερισίου* (11,058^{π.}) καὶ τοῦ *Βησοῦλου*. Βορείως δ' αὐτῶν συνέχεται ὁ συνορεύων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν *Τουράσιος* (5,304^{π.}), καὶ περαιτέρω τὰ *Βόσγια* πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας.

Μετὰ δὲ τοῦ Βελγίου συνορεύει διὰ τῶν *Ἀρδενηῶν*.

Οὐχὶ δὲ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Β. αὐτῆς ὑφούται τὸ στέλεχος τῶν κεντρικῶν ὄρέων τῆς Γαλλίας, αἱ *Σηβέρναι*. Σύμπαν δὲ τὸ ΒΔ. καὶ ΝΔ. μέρος τῆς Γαλλίας εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ ἄριστα καλλιεργημένον.

Ποταμοί,

Ποταμοὺς ἡ Γαλλία ἔχει τὸν *Μώσαν* (88 Μ. μακρόν) καὶ *Σκάλδικ* (30 Μ. μακρόν), διαρρέοντας ἔπειτα τὰς Κάτω Χώρας καὶ χυνομένους εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν· τὸν *Σηκουάνα* (92 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ βραχίονος τῶν *Βοσγίων*, διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν πόλιν Ἐβρην· τὸν *Λείγηρα* (130 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Σηβερνηῶν* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· τὸν *Γαρούνα* (80 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Πυρρηναίων* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον· καὶ τὸν *Ροδανόν* (109 Μ. μακρόν), ὅστις ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων κατόπιν πρὸς Δ. χύνεται τέλος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυῶν.

Πόλεις.

Πόλεις εἰς τὴν Γαλλίαν λόγου ἄξιαί εἶνε·

Παρίσιοι, μετὰ 2,000,000 Κ., πρωτεύουσα καὶ κα-

θέδρα τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας παρὰ τὸν Σηκουά-
 ναν. Ἐχουσι δ' οἱ Παρίσιοι προάστεια λαμπρά, λεωφό-
 ρους καὶ πλατείας ὠραιότατας, οἷον τὰ Ἠλύσια πεδία
 καὶ τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, καὶ κτίρια διάστημα, οἷον ὁ οἶ-
 κος τῶν Ἀπομάχων, ὁ Κεραμεικός, τὸ Λοῦβρον, τὸ Πάν-
 θεον; τὸ Πανεπιστήμιον κλπ. — *Βερσαλία*, πρόφην καθέ-
 δρα, πλησίον τῶν Παρισίων μετὰ 50,000 Κ. — Ἅγιος
 Διορύσιος πρὸς Β. τῶν Παρισίων μετὰ τριῶν φρουρίων.
 Ἄλλαι πόλεις τῆς Γαλλίας παρὰ μὲν τὸν Πορθμὸν
 τῆς Μάγχης εἶνε·

Λίλλη, μετὰ 163,000 Κ., φρούριον ἰσχυρόν. — *Κα-
 λαί*, φρούριον ἐπίσης ὀχυρόν, ὅθεν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν
 Ἀγγλίαν. — *Βουλώννη*, πρὸς Δ. τῆς Λίλλης παρὰ τὴν θά-
 λασσαν, μετὰ 40,000 Κ. — *Ρουένη*, πρὸς Ν. τῆς Βου-
 λώννης, ὅχι μακρὰν τοῦ Σηκουάνα, μία τῶν βιομηχανικῶ-
 τάτων πόλεων τῆς Γαλλίας, μετὰ 105,000 Κ. — *Ἀβρη*,
 εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἐπαρχίας *Νορμανδίας*,
 παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, μετὰ 92,000 Κ. —
Χερβοῦργον, ὁ ὀχυρότατος λιμὴν τῆς Γαλλίας. — *Διέπ-*
πη, πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Ν. τῆς Βουλώννης.

Πλησίον δὲ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ κεῖνται·

Βρέστη, πρὸς Β., δεῦτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλ-
 λίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βρεττανία, μετὰ 67,000 Κ. — *Ρέγ-
 ραι*, πρὸς Α. τῆς Βρέστης, πόλις μεσόγεις. — *Νάντη*,
 παρὰ τὸν Δεῖγγρα, πόλις εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ, μετὰ
 122,000 Κ. — *Πικτάβιον*, ΝΑ. τῆς Νάντης, μετὰ 33,
 000 Κ. — *Βορδῶ*, πρὸς Ν. μετὰ 215,000 Κ., παρὰ τὸν
Γαρούραν, κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων τῆς νοτιο-
 δυτικῆς Γαλλίας.

Παρά δὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν κεῖνται αἱ πόλεις·

Τολῶσα, παρά τὸν Γαρούναν, μετὰ 132,000 Κ. — *Μομπελλιέρον*, πρὸς Α. τῆς Τολώσης, μετ' ἰατρικῆς Ἐκαδημίας καὶ 55,000 Κ. — *Μασσαλία*, τὸ πάλαι ἀποικία τῶν Φωκέων, νῦν δὲ ἡ μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη τῶν νοτιῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, μετὰ 320,000 Κ., ἐν οἷς 1,000 πλοῦσοι Ἕλληνες. — *Τουλῶν*, ΝΑ., εἰς τῶν μεγίστων πολεμικῶν λιμένων τῆς Γαλλίας, μετὰ 70,000 Κ. — *Ἀνεριῶν*, παρά τὸν Ῥοδανόν, μετὰ 38,000 Κ. — *Νίκαια*, ΒΑ., μετ' ἠπίου καὶ ὑγιεινοῦ κλίματος καὶ 53,000 Κ. Ἡ πόλις αὕτη ἀνῆκε πρότερον εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας.

Εἰς δὲ τὰ βορειοαν. τῆς Γαλλίας κεῖνται αἱ πόλεις·

Διζῶν, ὄχι μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα, μετὰ 48,000. — *Βεσσοντίων* (Βεζανσῶν), πρὸς Α. τοῦ Διζῶν, ὄχυρόν φρούριον, μετὰ 54,000 Κ. — *Νάκση*, πρὸς Β. τῆς Βεσσοντίωνος, μετὰ 66,000 Κ. — *Ῥῆμοι*, πρὸς τὰ βορειοανατολικά τῶν Παρισίων, ἡ ἀρχαία πόλις τῆς στέψως τῶν βασιλέων, μετὰ 81,000 Κ. — *Σεδάν*, φρούριον παρά τὸν Μῶσαν, ὄχι μακρὰν τῶν ὄρέων Ἀρδεννῶν, ἔνθα Ναπολέων ὁ Γ' παρεδόθη εἰς τὸν βασιλεῆα τῆς Πρωσσίας μετὰ 84,000 Γάλλων τὸ 1870.

Εἰς δὲ τὴν Κεντρικὴν Γαλλίαν κεῖνται αἱ πόλεις·

Λυῶν (Λούγδουνον), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ Σαῶνου, μετὰ 343,000 Κ. καὶ τῶν σπουδαιοτάτων τῆς Γαλλίας μεταξουργείων. — *Κλερμόντιον*, πρὸς Δ. τοῦ Λυῶν, μετὰ 42,000 Κ. — *Ἀὐρηλία* (Ὀρλεάνς), πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ βορειότατον μέρος τῆς Λείγης, σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις

μετὰ 52,000 Κ. — Ἀγγέρον, πρὸς Δ. τῆς Αὐρηλίας, μετὰ σπουδαίων λινουργείων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1768 ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἡ νῆσος Κύργος (Κόρσικα) μετὰ τῆς πόλεως *Αἰαχείου*, γενεθλίου τόπου τοῦ Πρώτου Ναπολέοντος.

Ἐχει δὲ ἡ Γαλλία καὶ ἐξωτερικὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν (τὸ Ἀλγέριον), τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ Ὠκεανίαν.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολίτευμα. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς τὰ νότια ὅμως ἰκανῶς ἥπιον καὶ εὐκραές.

Πληθυσφὸν δὲ ὁ τόπος ἔχει μετὰ τῆς Ἀλγερίας ¹ 39,400,000 κατοίκων, ζώντων ἐκ τῆς μεγάλως ἀκμαζούσης ἐνταῦθα γεωργίας, ἐκ τῆς βιομηχανίας, φημισμένης διὰ τὴν φιλοκαλίαν, καὶ τῆς ἐμπορίας, διευκολυνομένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων. Καὶ θρησκεία μὲν ἐπικρατεῖ ἡ δυτικὴ καθολικὴ, ἡ δὲ παιδεία εἶνε ἰκανῶς ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις μόνον· ἐλπίζεται ὅμως ὅτι θὰ ἐπεκταθῇ τανῦν καὶ εἰς τὸν λαόν, ἐδραιωθείσης τῆς Δημοκρατικῆς κυβερνήσεως, ἥτις μετὰ πολλοῦ ζήλου προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ τὰ γράμματα εἰς τὸ γενναῖον τὰ φρονήματα ἔθνος. Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας εἶνε ὁ Γρεβύ, διασημότετος δὲ πολιτικὸς ὁ φιλέλληνας Γαμβέτας.

Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς σύγκειται μετὰ τῆς ἐφεδρείας ἐξ 1,186,000 ἀνδρῶν, εἰς τὸν ὁποῖον προστίθεται καὶ

(1) Τανῦν προσπαθεῖ νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν Τύνιδα.

έθνοφρουρά, ἀριθμοῦσα 600,000. Τὸν δὲ πολεμικὸν στόλον ἀποτελοῦσι 258 πλοία, ἐν οἷς 66 θωρηκτά.

5. ΕΛΒΕΤΙΑ.

[752 □ M., 2,800,000].

^{*)}Όρη.

Ἡ Όρη τῆς Ἑλβετίας εἶνε αἱ Ἄλπεις. Καὶ πρὸς μὲν τὰ ΝΔ. σύνορα τῆς Γαλλίας φέρονται αἱ Δυτικαὶ Ἄλπεις (ὧν ὑψηλοτάτη κορυφή τὸ Βήσουλορ, 13,000^π), καταλήγουσαι εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενούης, καὶ ἔχουσαι βορειοδυτικὴν συνέχειαν τὸν Ἰουράσιον [5,304^π]. Πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ βορειῶς τῆς Ἰταλίας ὑψοῦνται αἱ Κεντρικαὶ Ἄλπεις, (ἔχουσαι ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ Λευκὸν ὄρος [13,000^π], τὴν Ρόζα, τὸ Κέρβινον καὶ τὸν Ἀγ. Βερνάρδον, [10,391^π], τὸ ὑψηλότερον κατωκημένον μέρος τῆς Εὐρώπης (ἔχον καὶ πτωχοκομεῖον).

Μετ' αὐτῶν δὲ συνέχονται ΒΑ., πρὸς τὸ μέρος τῆς Αὐστρίας, αἱ Ἀνατολικαὶ Ἄλπεις [12,105^π]. Ἀφίνουσι δ' αἱ Ἄλπεις ἐν τῷ μεταξὺ βαθείας κοιλάδας καταλλήλους πρὸς κτηνοτροφίαν.

Λίμναι.

Ἡ Ἑλβετία λίμνας ἔχει ΝΔ. μὲν τὴν ὠραιωτάτην ἐν τῇ Εὐρώπῃ Λίμνην τῆς Γενεύης, ΒΑ. δὲ τὴν τῆς Κωνσταντίας (Βοδαμικὴν), πρὸς Δ. τὴν τοῦ Νεοβοῦργου (Νεοχατέλης), εἰς τὸ μέσον τὴν λίμνην τῆς Λυκέρνης καὶ ΝΔ. τῆς Κωνσταντίας τὴν τῆς Ζυρίχης.

Ποταμοί.

Εἰς τὴν Ἑλβετιαν ῥέει πρὸς Β. ὁ Ῥήνος (175 M. μακρός), ὅστις, σχηματίζων εἰς τὰ ΒΑ. τὴν λίμνην τῆς

Κωνσταντίας, στρέφεται κατόπιν πρὸς Δ.· σχηματίζει δὲ ὁ ταχὺς οὗτος ποταμὸς καὶ πολλοὺς καταρράκτας, ὧν γνωστότερος εἶναι ὁ τῆς Σχαφουσίας (ἀπὸ ὕψους 85^π)· ὁ Ροδαρὸς ΝΑ. (109 Μ. μακρὸς), ὅστις διαρρέων τὴν μεγαλοπρεπῆ λίμνην τῆς Γενεύης (Λεμάνην), ἐξέρχεται πρὸς τὴν Γαλλίαν· καὶ ὁ Τικίρος πρὸς Ν., εἰσερχόμενος εἰς τὴν λίμνην τῆς Ἰταλίας Μείζονα, ἐκκρέων δὲ πάλιν αὐτῆς καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Πάδον.

Σπουδαιότεραι δὲ πόλεις ἐνταῦθα εἶναι·

Βέρνη, πρὸς Δ. μετὰ πανεπιστημίου καὶ 36,000 Κ.
 — *Λυκέρνη*, ΒΑ., ἡ μεγίστη τῶν καθολικῶν πόλεων μετὰ 15,000 Κ. — *Ζυρίχη*, ΒΑ., κυρία ἔδρα τῆς μεταξουργίας, μετὰ πανεπιστημίου, πολυτεχνείου καὶ 57,000 Κ. (μετὰ τῶν περιχώρων). — *Βασιλεία*, πρὸς Δ. τῆς Ζυρίχης, πρὸς τὸν ἄνω Ῥήνον, ἡ κυριώτερα ἔδρα τοῦ Ἑλβετικοῦ ἐμπορίου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45,000 Κ. — *Γενεύη*, πρὸς Δ., ἡ μεγίστη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλβετίας, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 68,000 Κ.

Φυλαί. Θρησκεία. Πολιτεία. Κλίμα.

Τῶν Ἑλβετῶν τὰ $\frac{3}{4}$ εἶνε Γερμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε Γάλλοι (περὶ τὴν Γενεύην) καὶ Ἴταλοὶ (πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας).

Ὁ δὲ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 2 $\frac{8}{10}$ ἑκατομμ., ἐξ ὧν 1 ἑκατομμ. εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναμορφωτικοὶ (Καλθινισταί). Εἶνε δ' οἱ Ἑλβετοὶ ἠθικώτατοι, καὶ σύμπας ὁ λαὸς γινώσκει γράμματα, ζῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας (τυροκομίας ἰδίως) καὶ βιομηχανίας (ἰδίως τῶν ὠρολογίων). Πᾶς δὲ πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ πολίτευμα ἡ Ἑλβετία εἶνε δημοσπονδία, συνισταμένη ἐξ 22 τοπαρχιῶν (cantons), δημοκρατικῶς κυβερνωμένων. Κλίμα δ' ἔχει ψυχρὸν μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων, γλυκὺ ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας.

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ, ΗΤΟΙ

τῆς Ὀλλανδίας [643 □ Μ., 4,000,000 Κ.].

Ἡ Ὀλλανδία σύνορα ἔχει πρὸς Β. καὶ Δ. τὴν Βόρειον θάλασσαν, πρὸς Ν. τὸ Βέλγιον καὶ πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν. Εἶνε δ' αἱ Κάτω Χῶραι χαμηλότεραι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τοῦτο προστατεύονται κατ' αὐτῆς διὰ προχωμάτων. Ἐχουσι δ' ἐνταῦθα τὰς ἐκβολὰς αὐτῶν ὁ ἐκ τῆς Ἑλβετίας πηγάζων, καὶ διερχόμενος ἔπειτα διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας Ῥήνος καὶ οἱ ἐν τῇ Γαλλίᾳ πηγάζοντες Μῶσας καὶ Σκάλδεις, ὧν ὁ πρῶτος διαρρέει καὶ τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ὁ δὲ δεῦτερος διαρρέει μὲν ὡσαύτως τὸ Βέλγιον, ἔχει δὲ τὰς ἐκβολὰς του μόνον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν πρὸς Ν.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Χάγη, πρὸς Δ. ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, καθέδρα τοῦ βασιλείου, μετὰ 108,000 Κ.—*Ἀμστελδάμορ*, ΒΔ. παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀμστελον, ἐπὶ πασσάλων κτισμένη καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νήσους διηρημένη, μετὰ 300,000 Κ.—*Ροττερδάμη*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μῶσα, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν, τῶν οἴνων τοῦ Βορρῶ καὶ τῶν καπνῶν.—*Οὐτρέχτη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀμστελοδάμου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 67,000 Κ.

Ἐξουσιάζει δὲ ὁ συνταγματικὸς βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας, Γουλιέλμος ὁ Γ', καὶ τὸ δουκάτον Λιμβούρ-

γον πρὸς Ν. καὶ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου νοτιώτερα μετὰ 205,000 Κ. καὶ ὁμωνύμου πρωτεύουσας. Πλὴν δὲ τούτων ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἐξωτερικὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀμερικὴν.

Κλίμα. Θρησκεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῶν Κάτω Χωρῶν εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμβριχῶδες· ὁ δὲ πληθυσμὸς τῶν Ὀλλανδῶν ἀναβαίνει εἰς 4 ἑκατομ. Κ., ζώντων ἐκ τῶν πλουσίων νομῶν καὶ τῆς γεωργίας. Ἐκ τούτων τὰ $\frac{3}{5}$ εἶνε διαμαρτυρόμενοι καὶ τὰ $\frac{2}{5}$ καθολικοί. Καὶ ἡ μὲν παιδεία εἶνε πολὺ παρ' αὐτοῖς διαδεδομένη, ὁ δὲ στρατὸς σύγκειται ἐξ 62,000 ἀνδρῶν, καὶ ὁ στόλος ἐξ 115 πλοίων μετὰ 669 πυροβόλων.

7. ΒΕΛΓΙΟΝ.

[535 □ Μ. καὶ $5\frac{1}{3}$ ἑκατομμ. Κ.].

Τὸ Βέλγιον κεῖται μεταξὺ τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης. Εἶνε δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινόν, καὶ μόνον πρὸς Ν. ὑψοῦνται τὰ ὄρη Ἀρδένναι. Διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ Μῶσα καὶ Σκάλδιος, πηγαζόντων ἐν τῇ Γαλλίᾳ.

Πόλεις δ' ἄξιαί λόγου ἐνταῦθα εἶνε·

Βρυξέλλαι, συνδεόμεναι διὰ διωρύγων μετὰ τῆς Ἀντιθέρπης καὶ τοῦ Σκάλιδος· ἔχουσι δὲ 168,000 Κ. (μετὰ δὲ τῶν 8 συνορευόντων δήμων 390,000).—*Ἀντιθέρπη*, παρὰ τὴν δεξιὰν ἕχθην τοῦ Σκάλδιος καὶ πρὸς Β. τῶν Βρυξελλῶν, μετὰ 160,000 Κ.—*Γάνδη*, ΒΔ. τῶν Βρυξελλῶν, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130,000 Κ.—*Βρῦγη*, ΒΔ. τῆς Γάνδης

μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45,000 Κ., ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις. — *Λουττίχη* (Λιέγη), πρὸς Α. παρὰ τὸν Μώσαν, μετὰ λαμπρῶν σιδηρουργείων, πανεπιστημίου καὶ 120,000 Κ.

Πολιτεία. Θρησκεία. Στρατός.

Τοῦ Βελγίου συνταγματικὸς βασιλεὺς εἶνε *Λεοπόλδος* δ' Β'. Κατοικοῦσι δ' ἐνταῦθα 5,500,000 Κ., καθολικοὶ σχεδὸν πάντες, γινώσκοντες γράμματα καὶ φημισμένοι πολὺ διὰ τὴν βιομηχανικὴν αὐτῶν δραστηριότητα, μάλιστα περὶ τὴν ὀπλοποιίαν. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ στρατοῦ ὑπολογίζεται εἰς 100,000.

8. ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Σύνορα.

Σύνορα τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ὁ Ὀλλανδία, πρὸς Β. δὲ ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα, ἡ Δανία καὶ ἡ Βαλτικὴ θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία καὶ πρὸς Ν. ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Ἑλβετίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, μεταξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας, κεῖνται τὰ *Βόσγια*, καὶ πρὸς Α. αὐτῶν, ἐπέκεινα τῆς πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, φέρεται ἐκ Ν. πρὸς Β. ὁ *Μέλας Δρυμὸς*. Μετὰ τούτου δὲ πρὸς Δ. συνέχεται ὁ *Τουράσιος*, ὅστις, μετὰ τοῦ περαιτέρω πρὸς Α. ὑψουμένου *Βοεμικοῦ δρυμοῦ*, περικλείει τὴν *Βαβαρικὴν πεδιάδα*. Συνέχεται δ' ὁ Βοεμικὸς δρυμὸς εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τοῦ *Ἔρτσου*, καὶ οὗτος πάλιν νοτιοανατολικῶς μὲν μετὰ τῶν *Γιγαρτείων* [4,938^α] καὶ *Σουδη-*

τίων, ΒΔ. δὲ μετὰ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*. Τὸ δὲ ὄρος *Ἄρτσον* κεῖται πρὸς Β., ἀσχέτως τῶν λοιπῶν.

Ποταμοί.

Εἰς μὲν τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνονται·

Ὁ *Ῥήνος*, πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος τὴν πρὸς δυσμὰς Γερμανίαν· ὁ *Βίσουργις* (70 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*· καὶ ὁ *Ἄλβις* (161 Μ. μακρὸς), ῥέων ἐκ τῶν *Γιγαντίων ὀρέων*.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ἐκρέουσι· ὁ *Ὀδέρας* (120 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν *Σουδητίων*, καὶ ὁ *Βιστούλας* (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων πρὸς Β. τῶν *Καρπαθίων ὀρέων* τῆς *Αὐστρίας*.

Καὶ εἰς τὸν *Εὐξείνιον πόντον*· ὁ *Δούναβις* (380 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ *Μέλανος δρυμοῦ* καὶ διερχόμενος τὴν *Βαυαρίαν*, *Αὐστρίαν* καὶ *Τουρκίαν*.

Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς *Γερμανικῆς δημοσπονδίας* (1866) ὑπὸ τῆς *Πρωσσίας* ἰδρυθεῖσα *Ὁμοσπονδία* τῆς *Βορείου Γερμανίας* ἀπετέλεσε τὸ 1871 τὸ *Γερμανικὸν κράτος* μετὰ 25 ἐπικρατειῶν καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χωρῶν *Ἀλσατίας* καὶ *Λοθαριγγίας* ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν αὐτοκρατορίαν τῆς *Πρωσσίας*. Αἱ ἐπικράτειαι αὐταὶ εἶνε·

Τὸ βασιλείον τῆς *Πρωσσίας* μετὰ τοῦ *Λαουεμβούργου*.

Τὸ βασιλείον τῆς *Βαυαρίας*.

Τὸ βασιλείον τῆς *Σαξονίας*.

Τὸ βασιλείον τῆς *Βυρττεμβέργης*.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς *Βάδης*.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς *Ἑσσης*.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκκλεμβούργου Σχουερίνου,
Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκκλεμβούργου Τρελίτσου.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου.

Πέντε δουκάτα. ¹

Ἑπτὰ πριγκιπάτα. ²

Τρεῖς ἐλεύθεραι πόλεις· ἡ Λυβέκκη, ἡ Βρέμη καὶ τὸ
Ἄμβουργον.

Καὶ ἡ Ἄλσατία καὶ Λοθαριγγία.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ,

ἔχουσα 25 ἐπικρατείας καὶ τὰς αὐτοκρατορικὰς χώρας
Ἄλσατιαν καὶ Λοθαριγγίαν.

[9,898 □ Π. μετὰ 42,727,000 Κ.].

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ

(ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΑΔΟΥΕΜΒΟΥΡΓΟΥ).

[6,401 □ Μ. μετὰ 25,742,000 Κ., ὧν σχεδὸν
17 ἑκατομ. διαμαρτυρ.].

Σύνορα τῆς Πρωσσίας εἶνε·

Πρὸς Β. ἡ Βόρσιος θάλασσα, ἡ Δανία καὶ ἡ Βαλτικὴ

(1) Τῆς Βρουνσβίγης, τῆς Σαξονικῆς Μείνιγγης, τοῦ Σαξονικοῦ Ἄλτεμβούργου, τῆς Σαξονικῆς Κοβουργείου Γόθας καὶ τῆς Ἀνχάλτης.

(2) Τῆς Σχουαρτσουβουργείου Ῥουδολστατίας, τῆς Σχουαρτσουβουργείου Σονδερσχωσσης, τῆς Βαλδέκκης, τῆς Ῥεούσσης τῆς παλαιότερας γραμμῆς, τῆς Ῥεούσσης τῆς νεωτέρας γραμμῆς, τῆς Σχαουμβουργείου Αἰππης καὶ τῆς Αἰππης.

θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία, Πολωνία καὶ Γαλικία, πρὸς Ν. ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, ἡ Μοραβία, ἡ Βοεμία, ἡ Σαξονία, ἡ Βαυαρία καὶ ἡ Ἔσση, καὶ πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ Λοθαριγγία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὁλλανδία.

Ὅρη. Ποταμοί.

Ὅρη τῆς Πρωσσίας εἶνε νοτιανατολικῶς μὲν πρὸς τὸ μέρος τῆς Αὐστρίας τὰ Σουδήτσια καὶ Γιγάντεια, πρὸς δὲ τὸ μέρος τῆς Γαλλίας τὰ Βόσγια καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ Ἄρτσον. Ποταμοὶ δὲ ὁ Πρέγγελος, βορειανατολικά πρὸς τὸ μέρος τῆς Ῥωσσίας, ὁ Βιστούλας, ἐν τῇ πρὸς τὴν θάλασσαν ῥοῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ Ὁδέρας, διαρρέων ὅλην τὴν ἐπικράτειαν. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ποταμοὶ χύνονται εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· πρὸς δὲ τὴν Βόρειον ῥέουσιν ὁ Ἄλβις, διαρρέων τὴν Σαξονίαν καὶ τὸ Βρανδεμβούργον, ὁ Βίσουργις, βρέχων τὸ μέγιστον μέρος τῆς Πρωσσίας, καὶ ὁ Ῥήνος εἰς τὰς πρὸς Δ. χώρας.

Ἡ Πρωσσία διαιρεῖται εἰς 11 νομούς, ἧτοι·

1) τὸ Βρανδεμβούργον, τοῦ ὁποῖου ἐπισημοτάτη πόλις εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ὅλης αὐτοκρατορίας Βερολίνον, παρὰ τὸν Σπρέην ποταμόν, μετὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν, πανεπιστημίου καὶ 967,000 Κ. — Ποστάδμη, πρὸς Ν. τοῦ Βερολίνου, μετὰ 45,000 Κ.

2) Τὴν Πομερανίαν, ἧς πρωτεύουσα εἶνε τὸ Στέττινον, ΒΑ. τοῦ Βερολίνου παρὰ τὸν Ὁδέραν, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 81,000 Κ.

3) Τὴν Σιλεσίαν, ἧς πρώτη πόλις ἡ Βρεσλαυτα, νοτιανατολικῶς παρὰ τὸν Ὁδέραν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 239,000 Κ.

4) Τὴν Σαξονίαν, ἧς ἐπίσημοι πόλεις εἶνε τὸ Μαγ-

δεβοϋργον, ΝΔ. τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, μετὰ 123,000 Κ., καὶ ἡ Ἀλλη πρὸς Ν. τοῦ Μαγδεβούργου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 61,000 Κ.

5) Τὴν Βεστφαλίας, ἧς πρωτεύουσα τὸ Μόνστερα, πρὸς Δ. τοῦ Βισούργιδος, μετὰ πανεπιστημίου καθολικοῦ καὶ 36,000 Κ.

6) Τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ῥήνου, ἧς ἄξιαί λόγου πόλεις εἶνε ἡ Κομφλουεντία (Κοβλέντσον) ἐπὶ τῆς συρροῆς τοῦ Ῥήνου καὶ Μοσέλα, μετὰ 34,000 Κ. — Κολωνία, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, πόλις ἐμπορικωτάτη μετὰ 135,000 Κ. — Ἀκντσαγαρον, νοτιώτερα, ποτὲ καθέδρα τοῦ μεγάλου Καρόλου, μετὰ 80,000 Κ.

Αἱ δὲ χῶραι τοῦ Ὀχερζόλλερν κεῖνται παρὰ τὸν Δούναβιν, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ῥοῆς αὐτοῦ. Ἐνταῦθα δὲ πόλεις εἶνε ἡ Σιγμαρρίγγη καὶ Ἐχίγγη.

7) Τὴν καθ' αὐτὸ Πρωσσίαν, ΒΑ. παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ῥωσσίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἐπίσημοι εἶνε ἡ πρωτεύουσα Καϊνιζβέργη, παρὰ τὸν Πρέγγελον μετὰ πανεπιστημίου καὶ 123,000 Κ., καὶ τὸ Δάρτσικον, παρὰ τὸν Βιστούλαν, ὀχυρωτάτη πόλις καὶ λίαν ἐμπορικὴ μετὰ 100,000 Κ.

8) Τὴν Ποστανίαν (Πόσενον), μεθ' ὁμωνύμου πόλεως ἐπὶ τοῦ Βάρδη ποταμοῦ, πρὸς Α. τοῦ Βερολίνου, ἐχούσης 61,000 Κ.

9) Τὸ Σλέσβικον καὶ Ὀλοτέϊνον μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε Ὁ Σλέσβικον, πρὸς Ν. τῆς Δανίας, μετὰ 15,000 Κ., καὶ Ἀλτόνα, παρὰ τὸ Ἀμβούργον ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις

μετὰ 84,000 Κ.—*Κιελον*, κύριος ναύσταθμος τοῦ Γερμανικοῦ στόλου παρὰ τὴν Βαλτικὴν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 37,000 Κ.

10) Τὸ *Ἀρνόβερον*, ἕνθα πόλεις *Ἀρνόβερον*, ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Βισούργιδος, μετὰ 128,000.—*Γοττίγγη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀννοβέρου μετὰ πανεπιστημίου καὶ 17,000 Κ.—*Ὁσναβρῦκκη*, πρὸς Δ. τοῦ Ἀννοβέρου.

11) Τὴν *Ἔσσην Νασσαύα* μετὰ τῶν πόλεων *Κασσέλης*, πρὸς Ν. τῆς Γοττίγγης, ἐχούσης 53,000 Κ., καὶ *Φραγκφούρτης*, ΝΔ. τῆς Κασσέλης, μετὰ 105,000 Κ. Ὑπῆρξε δ' ἄλλοτε ἡ Φραγκφούρτη ἔδρα τῆς Γερμανικῆς δημοσπονδίας.

2. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

[1,377 $\frac{3}{4}$ □ Μ. καὶ 5,023,000 Κ.
ὧν τὰ $\frac{3}{4}$ καθολικοί].

Ἡ Βαυαρία κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀλπεων, τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ, τῆς Βυρττεμβέργης καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας. Πόλεις δ' ἀξιώταται λόγου ἐνταῦθα εἶνε·

Μόναχον, ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς βιβλιοθήκας καὶ πινακοθήκας καὶ 200,000 Κ.—*Αὔγουστα*, ΒΔ. τοῦ Μονάχου ἐπὶ τοῦ Λέχου ποταμοῦ, μετὰ 57,000 Κ.—*Ρατισβόννη* (*Ρεγενσβούργον*), ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 32,000 Κ.—*Νοριμβέργη*, πρὸς Β. τῆς Ῥατισβόννης ἐπὶ τοῦ Πεγνικίου ποταμοῦ, μετὰ 91,000 Κ.—*Βυρτσβούργον*, ΒΔ. τῆς Νοριμβέργης, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45,000 κατοίκων.

3. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ.

[272 □ Μ., 2,761,000 Κ., ὦν 70,000 καθολικοί].

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἑρτσου· ἔχει δὲ σπουδαιοτάτας πόλεις· τὴν Δρέσδην, μετὰ περιφήμου ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος γεφύρας καὶ 197,000 Κ.—Τὴν Λειψίαν, ΒΔ., μετὰ 127,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου, μάλιστα βιβλίων.—Τὴν Χεμνίτσην, μετὰ μεγάλων βαμβακουργείων καὶ 85,000 Κ.

4. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

[354 □ Μ., 1,882,000 Κ., ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ Εὐαγγελικοί].

Τοῦτο κεῖται μεταξὺ τῆς Βάδης καὶ Βαυαρίας, εἰς τὴν Ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ. Πόλεις δὲ σπουδαιοτάτας ἔχει· τὴν Σουττγάρτην, πρωτεύουσαν, μετὰ 107,000 Κ.—Τὴν Λουδοβικόπολιν (Λουδβιξ-βουργον), δευτέραν τοῦ βασιλέως καθέδραν πλησίον τῆς Στουττγάρτης.—Τὴν Οὐλμην, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 31,000 Κ.—Τὴν Τυβίγγην, μετὰ πανεπιστημίου.

5. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ.

[273 □ Μ., 1,507,000 Κ., ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί].

Τοῦτο κεῖται κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου. Πόλεις δὲ σπουδαιοτάτας ἔχει·

Τὴν Καρλρσούην, πρωτεύουσαν καὶ ὠραίαν πόλιν μετὰ 43,000 Κ.—Τὴν Εἰδελβέργην, πρὸς Β., μετὰ πανεπιστημίου Εὐαγγελικοῦ καὶ 22,000 Κ.—Τὸ Μανρχέϊμον, ΒΔ., μετὰ 46,000 Κ.—Τὴν Φρειβούργην, πρὸς Ν., μετὰ πανεπιστημίου καθολικοῦ καὶ 31,000 Κ.

—Τὴν *Κωνσταντίαν*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, διάσημον διὰ τὴν αὐτόθι γενομένην τὸ 1414 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον.

6. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ.

[139 □ Μ. καὶ 884,000 Κ., ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ καθολικοὶ καὶ 26,000 Ἰουδαῖοι].

Ταύτην διαρῆει ὁ Ῥῆνος. ἔχει δὲ περιφῆμους πόλεις τὴν *Δαρμστάτην*, πρωτεύουσαν μετὰ 44,000 Κ., καὶ τὴν *Μογουντίαν* (Μαϊάνσαν γαλλ.) μετὰ 58,000 Κ. καὶ ἀχμαίου ἐμπορίου, πατρίδα τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφίαν *Γουττεμβέργιου*.

7) Εἰς δὲ τὰ λοιπὰ μεγάλα δουκάτα καὶ πριγκιπάτα πόλεις ἐπίσημοι εἶνε' *Βρουνσβίγη*, πρὸς Β. τοῦ ὄρους *Ἄρτσου*. — *Δεσσαυά*, πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου τῆς *Ἀρχάλτης*, ΝΑ. τῆς Βρουνσβίγης. — *Σχουερλινον*, πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ *Μεκκλεμβούργου*, πλησίον τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, μετὰ 28,000 Κ. — *Ροστόκκη*, πόλις τοῦ αὐτοῦ μεγάλου δουκάτου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 34,000 Κ. — *Στρελίτση*, πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου *Μεκκλεμβούργου* *Στρελιτσίου*, ΝΑ. τοῦ *Σχουερίνου*. Περαιτέρω δὲ πρὸς Α., παρὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν, κεῖται τὸ *Ὀλδεμβούργον*, μετὰ 16,000 Κ., πρωτεύουσα ὁμώνυμου μεγάλου δουκάτου καὶ εἰς τὰς πρὸς Δ. τῆς Σαξονίας καὶ ΒΔ. τοῦ ὄρους *Ἐρτσου* Σαξονικῆς χώρας ἡ *Βεϊμάρη*, ἡ *Γόθα*, τὸ *Κοβούργον* καὶ ἡ *Ἰέρα* μετὰ πανεπιστημίου.

8) Ἐλεύθεραι δὲ πόλεις εἶνε' ἡ ἐμπορικωτάτη *Αυβέκκη*, παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, μετὰ 45,000 Κ.

— *Βρέμη*, ἐπὶ τοῦ Βισούργιδος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοσ πόλις, μετὰ 102,000 Κ. καὶ τὸ *Άμβούργον*, ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, μετὰ 265,000 Κ. καὶ λίαν ἀκμαίας ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας.

7. ΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Ἄλσατία καὶ Λοθαριγγία.

[363 $\frac{1}{2}$ □ Μ., καὶ 1,532,000 Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ Εὐαγγελικοὶ καὶ 39,000 Ἰουδαῖοι].

Ἡ Ἄλσατία κεῖται μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τῶν Βοσγίων, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει· τὸ *Στρασσοῦργον*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 94,000 Κ.—τὴν *Κολμαρίαρ*, μετὰ 24,000 Κ., καὶ τὴν *Μυλχώσιν* μετὰ βαμβακουργείων καὶ 59,000 Κ.

Ἡ δὲ ΒΔ. τῆς Ἄλσατίας κειμένη *Λοθαριγγία* πόλιν ἔχει τὸ *Μέτς* (Μέτας), φρούριον ὀχυρώτατον ἐπὶ τοῦ Μοσέλα μετὰ 46,000 Κ. Ἐνταῦθα ὁ στρατάρχης τῆς Γαλλίας Βαζαίν, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν 173,000 ἀνδρῶν, ἐσυνθηκολόγησε τὸ 1870 πρὸς τοὺς Γερμανούς.

Κλίμα. Θρησκεία. Παιδεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Γερμανίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς δὲ τὰ νότια συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν· τὰ δὲ κατάφυτα ὄρη αὐτῆς γέμουςι μεταλλείων σιδήρου. Τῶν δὲ Γερμανῶν, 42,727,000 Κ. τὸν ἀριθμὸν, οἱ μὲν νότιοι συνήθως εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ βόρειοι διαμαρτυρόμενοι. Οὐ μόνον δ' ἡ παιδεία εἶνε πολὺ διαδεδομένη, ὑπαρχόντων ἀπανταχοῦ πανεπιστημίων καὶ γυμνασίων, ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία τὰ μέγιστα πολλαχοῦ

ἀκμάζει. Εἶνε δ' αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος ὁ Α'. ἔχων παρ' ἑαυτὸν κοινοβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον πέμπουσιν ἀντιπροσώπους πᾶσαι αἱ Γερμανικαὶ ἐπικράτειαι.

Καὶ ὁ μὲν στρατὸς σύγκειται ἐξ 1,400,000 ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος ἐξ 75 πολεμικῶν πλοίων (ὧν 19 θωρηκτά).

8. 6'.) Η ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ.

[11,333 □ Μ., 38,000,000 Κ.].

Σύνορα.

Πρὸς Β. ἡ Ῥωσσία, Πρωσσία καὶ Σαξονία, πρὸς Ν. ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία καὶ Μολδαυία, πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ ἄνω Ἰταλία.

᾽Ορη καὶ πεδιάδες.

Πρὸς Δ. μὲν συνέχονται μετὰ τῆς Ἑλβετίας αἱ ᾽Αλπεις, αἵτινες ἀπὸ τῆς Τυρολίας ἀρχόμεναι, ΒΑ. μὲν προχωροῦσαι καλοῦνται *Νωρικαὶ ᾽Αλπεις*, ΝΑ. δὲ *Καρνικαὶ* καὶ *Ἰουλιαναὶ* περαιτέρω δὲ ΝΑ. ὑψοῦνται εἰς τὴν Δαλματίαν αἱ *Διναρικαὶ ᾽Αλπεις*. Πρὸς Α. δὲ κεῖνται τὰ *Καρπάθια*, ἅτινα ΝΔ. μὲν στρεφόμενα καλοῦνται *Τρανσιλβαρικαὶ ᾽Αλπεις*, ΒΔ. δὲ μικρὰ *Καρπάθια*. Εἰς δὲ τὰ ΒΔ. τῆς Αὐστρίας ἐκτείνονται τὰ *Σουδητῖα* καὶ τὰ μετ' αὐτῶν συνεχόμενα *Γιγάντεια*, ΝΔ. τῶν ὁποίων κεῖται τὸ ᾽*Ερτσον* καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ΝΑ. συνεχόμενος *Βοεμικὸς δρυμὸς*. Σημαντικώταται δὲ πεδιάδες εἶνε ἡ *Βοεμικὴ* πρὸς Α. τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ, ἡ *Μοραυικὴ* ΝΔ. τῶν Σουδητῖων ὀρέων, ἡ τῆς *Βιέννης* πρὸς Δ. τῶν *Μικρῶν*

Καρπαθίων, ἡ Ἐνω Οὐγγρική ΝΔ. τῶν Καρπαθίων καὶ ἡ Κάτω Οὐγγρική πρὸς Ν., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄκαρπος.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ποταμοὺς ἡ Αὐστρία ἔχει·

Τὸν *Δούναβιν*, δεχόμενον μὲν ἀριστερόθεν τὸν *Τυσιαν* καὶ δεξιόθεν τὸν *Σαῶν* καὶ *Δραῦον*, διερχόμενον δὲ σύμπασαν τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν· τὸν Ἐθελσιν (Ἀδίγην) πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας, τὸν Ἀλβιν πρὸς Β., εἰς τὴν Βοεμίαν, βέοντα πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν, καὶ τὸν Ὀδέραν καὶ Βιστούλαρ ΒΑ., χυνομένους εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Ῥήνος μόλις ἐγγίζει πρὸς Δ. τὰς Αὐστριακὰς χώρας.

Λίμνην δὲ λόγου ἀξίαν ἔχει τὴν *Πλατεροσην* (Βαλατῶνα) ΒΑ. τοῦ Δραύου.

Εἰς τὴν Αὐστρίαν περιλαμβάνονται·

α.) Τὸ Αὐστριακὸν ἥμισυ τοῦ κράτους, ἧτοι αἱ εἰς τὸ κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι χῶραι [ἕ, 452 □ Μ. 21,044,000 Κ.]. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) Τὸ ἀρχιδουκάτον Αὐστρία, μετὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ ὅλου κράτους Βιέννης, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Εἶνε δ' ἡ Βιέννη πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα πανεπιστήμιον λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ πλατείας καὶ 1,021,000 Κ. Ἄλλη δὲ πόλις λόγου ἀξία ἐνταῦθα εἶνε ἡ Λιντσία (Λίντσ), ΒΔ. τῆς Βιέννης μετὰ 40,000 Κ.

2) Τὸ δουκάτον Σαλτσβοῦργον, πρὸς Δ. τῆς Βιέννης, μετὰ ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 20,000 Κ. Ἐχει δὲ τὸ Σαλτσβοῦργον πολὺ ἔλας ὀρυκτόν.

3) Τὸ δουκάτον Στυρία μετὰ τοῦ Γρατίου, πρὸς Ν.

τῆς Βιέννης, ἐπὶ τοῦ Μούρου ποταμοῦ. Ἔχει δὲ τὸ Γράτσιον πανεπιστήμιον καὶ 86,000 Κ.

4) Τὸ δουκάτον τῆς Καρινθίας, ΝΑ. τοῦ Σαλτσβούργου, μετὰ τῆς Κλαγεμφούρτης, ἐχούσης 15,000 Κ.

5) Τὸ δουκάτον τῆς Καρριόλης παρὰ τὸν Σαῦον, μετὰ τῆς Λαϊβάχης, ἐχούσης 23,000 Κ.

6) Εἰς τὰ παράλια αἱ κομητεῖαι Γαίρτσιον (Γοριτία) καὶ Γραδίσκα, ἡ μαρχιωνία Ἰστρία καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις τῆς Αὐστρίας Τεργέστη, μετὰ 70,000 Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Ἕλληνες (μετὰ δὲ τῶν περιχώρων 120,000 Κ.). Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ Πόλα, πρὸς Ν. τῆς Τεργέστης, ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Αὐστρίας.

7) Τὸ βασίλειον τῆς Δαλματίας, ΝΑ., μετὰ τῆς ὀχυρᾶς Ζάρας, ἐχούσης 10,000 Κ., καὶ τοῦ Καττάρου εἰς τὰ σύνορα τοῦ Μαυροβουνίου. Πλησίον δὲ τῆς Δαλματίας κεῖται ἡ νῆσος Λίσσα, ἔνθα τὸ 1866 ἐνίκησαν οἱ Αὐστριακοὶ τοὺς Ἰταλοὺς κατὰ θάλασσαν.

8) Ἡ κομητεία τοῦ Τυρόλου, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας, μετὰ τῆς Ἰννσβρούκκης, ἐπὶ τοῦ Ἰννου ποταμοῦ, ἐχούσης 23,000 Κ.

9) Τὸ βασίλειον τῆς Βοεμίας, πρὸς Β., ἔνθα πρωτεύουσα εἶνε ἡ Πράγα, ἐπὶ τοῦ Μολδαίου ποταμοῦ, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 190,000 Κ. Ἄλλη δὲ πόλις περίφημος διὰ τὰ λουτρά της εἶνε ἡ Καρλοβάδη, βορειοδυτικὰ τῆς Πράγας.

10) Ἡ μαρχιωνία Μοραβία, πρὸς Α. τῆς Βοεμίας, μετὰ τῆς πόλεως Βρόννης, ἐχούσης ὀνομαστὰ ἐριουργεῖα καὶ 74,000 Κ. Ἐνταῦθα κεῖται καὶ τὸ Ἄουστερ-Λίτσιον, ΝΑ. τῆς Βρόννης, ἔνθα τὸ 1805 ὁ πρῶτος Να-

πολέων ἐνίκησε τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας.

11) Τὸ δουκάτον τῆς *Σιλεσίας*, ΒΑ. τῆς *Μοραβίας*, μετὰ τῆς *Τροππανίας*, ἐχούσης 20,000 Κ.

12) Τὸ βασίλειον τῆς *Γαλικίας*, πρὸς Α. τῆς *Σιλεσίας*, καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς *Κρακοβίας*. Ἐνταῦθα οἱ κάτοικοι εἶνε δυτικοὶ καὶ ἀνατολικοὶ ὀρθόδοξοι· πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Κρακοβία*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Βιστούλα, μετὰ 50,000 Κ. (ἄλλοτε Πολωνική). — *Λεμβέργη*, πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 87,000 Κ. — *Βρόδνον*, ἐλεύθερος ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὰ Ῥωσσικὰ σύνορα.

13) Τὸ δουκάτον τῆς *Βουκοβίνας*, μετὰ τῆς *Τσερνοβίτσας* παρὰ τὸν Προῦθον, ἐχούσης 34,000 Κ.

β'.) Τὸ Οὐγγρικὸν ἥμισυ τοῦ κράτους, ἦτοι αἱ χῶραι τοῦ στέμματος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου [5,884 □ Μ., 15 ¹/₂ ἑκατομμ. Κ.]. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) Τὸ βασίλειον τῆς *Οὐγγαρίας* παρὰ τὸν Δούναβιν, ἐνωθὲν τανῦν μετὰ τῆς *Τρανσιλβανίας*, [5,092 □ Μ. 13,720,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε· *Πέστη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 202,000 Κ. — *Βούδα* ἢ *Όφερ*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἀπέναντι τῆς Πέστης, μετὰ 55,000 Κ. Ἀμφότεραι δ' ὁμοῦ λέγονται *Βουδαπέστη* ἢ *Όφερπέστη*. — *Κομόρνον*, ἰσχυρὸν φρούριον ἐπὶ νήσου τοῦ Δουνάβεως. — *Πρσσοῦργον*, ΒΔ. τοῦ Κομόρνου, μετὰ 47,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐστέφοντο τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας.

2) Τὸ μέγα πριγκιπάτον τῆς *Τρανσυλβανίας*.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· τὸ *Κλαουσεμβούργον* μετὰ 26,000 Κ., ἡ *Ἑρμανστάττη*, πρὸς Ν., μετὰ 20,000 Κ., καὶ ἡ *Κροιστάττη*, μετὰ 28,000 Κ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας.

3) Τὰ ἠνωμένα βασίλεια τῆς *Κροατίας* καὶ *Σλαβονίας*, μετὰ τῆς ἐλευθέρως πόλεως τοῦ βασιλείου τῆς *Οὐγγαρίας Φιούμης* καὶ τῶν *Στρατιωτικῶν μεθορίων χωρῶν* (παρὰ τὸν Δούναβιν, Δραῦον καὶ Σαῦον) [760 □ Μ., 1,840,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· *Ἀγρᾶμη*, πλησίον τοῦ Σαῦου, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας, μετὰ 20,000 Κ. — *Φιούμη*, ΝΑ. τῆς Τεργέστης, ἐλεύθερος λιμὴν παρὰ τὴν Ἀδρίαν, μετὰ 13,000 Κ. — *Πετροβάρδεινον*, παρὰ τὸν Δούναβιν, φρούριον ὄχυρον. — *Σεμλίνον*, ἀντικρὺ τοῦ Βελιγραδίου, φρούριον παρὰ τὸν Σαῦον καὶ Δούναβιν.

Κλίμα. Φυλαί. Θρησκεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Αὐστρίας εἶνε συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἄρχει μὲν συνταγματικῶς τῆς καθ' αὐτὸ Αὐστρίας, βασιλεύει δὲ τῆς Οὐγγαρίας, Κροατίας καὶ Σλαβονίας καὶ κατέχει τανῦν τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην. Ἐκ δὲ τῶν 38 ἑκατομμ. Κ. $9 \frac{3}{5}$ μὲν ἑκατομμύρια εἶνε Γερμανοί, $17 \frac{1}{10}$ ἑκατομμ. Σλαῦοι, $3 \frac{3}{5}$ ἑκατομμ. Ῥωμᾶνοι καὶ $5 \frac{7}{10}$ φύλα Ἀσιατικά. Καὶ ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα δὲ διαφέρουσι, καθότι 25 ἑκατομμ. εἶνε καθολικοί, 4 ἑκατομμ. ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί, 3 ἑκατομμ. μὴ μεθ' ἡμῶν ἠνωμένοι ὀρθόδοξοι, 4 ἑκατομμ. διαμαρτυρόμενοι καὶ $1 \frac{2}{5}$ ἑκατομμ. Ἰουδαῖοι.

Καὶ γλῶσσα μὲν ἐπικρατεῖ ἡ γερμανικὴ, ἡ δὲ παιδεία εἶνε διαδεδομένη παρὰ τοῖς Γερμανοῖς μόνον.

Ὁ δὲ στρατὸς ἐν εἰρήνῃ μὲν ἀριθμεῖ 292,000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ ὅμως 786,000 καὶ 252,000 ἔθνοφρουράν. Καὶ ὁ μὲν πολεμικὸς στόλος ἔχει 43 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 11 θωρηκτὰ) καὶ 15 ἰστιοφόρα μετὰ 320 πυροβόλων· τὸ ἐμπορικὸν ὅμως ναυτικὸν σύγκειται ἐξ 7,900 πλοίων. — Πολιτικὸς ἐπιφανὴς τῆς Αὐστρίας εἶνε τανῦν ὁ *Ἀνδράσης*.

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ.

9. Η ΞΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

(*Σουηδία καὶ Νορβηγία*).

[13,830 □ Μ., καὶ 6,339,000 Κ.].

Σύνορα.

Ἡ Σκανδιναυικὴ χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

*Ὄρη καὶ πεδιάδες.

*Ὄρη ἔχει τὰ πρὸς Β. κείμενα *Λαπωνικὰ ὄρη* καὶ τὰς μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Σουηδίας ὑψουμένας *Σκανδιναυικὰς Ἀλπεις* [8,012^π]. Ἐκτείνονται δ' αὖται καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν βορειανατολικῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ καταλήγουσιν ἀποτόμως εἰς

τὴν θάλασσαν. Πρὸς δὲ τὰ Ἀνατολικά τῶν Ἄλπεων, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης, εὐρύνεται ἡ μεγάλη Σουηδικὴ πεδιάς, ἀρδευομένη πλουσίως ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν. Πολὺ ὀλιγωτέρου λόγου ἄξιον εἶνε τὸ πρὸς Δ. πεδῖον τοῦ ποταμοῦ Γλομένου, πρὸς Ν. τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Λόγου ἄξιοι ποταμοὶ τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου εἶνε· ὁ *Τορνέας*, πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ *Γλόμενος*, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων, διαρρέων τὰ νότια τῆς Νορβηγίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Λίμναι δὲ εἰς μὲν τὴν Σουηδίαν εἶνε· ἡ *Μαιλάρη* πρὸς Α. καὶ ἡ *Βεττέρη* ΝΔ. τῆς Μαιλάρης, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ *Βενέρη* πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Καττεγάτην. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν κεῖται ἡ *Μιαισέρη*, πρὸς Ν.

Εἰς τὴν Σκανδιναυϊκὴν χερσονήσον περιλαμβάνονται·

Α'. II ΣΟΥΗΔΙΑ

[8,042 □ Μ., 5,532,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαί εἶνε·

Στοκχόλμη, παρὰ τὴν λίμνην Μαιλάρην, ἡ ὠραία πρωτεύουσα καὶ καθέθρα τοῦ βασιλέως, ὠκοδομημένη ἐπὶ 40 νήσων, καὶ ἔχουσα 170,000 Κ.—*Οὐψάλη*, πρὸς Β. τῆς Στοκχόλμης, ἔχουσα πανεπιστήμιον.—*Γοθεμβούργον*, παρὰ τὸν Καττεγάτην, ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 74,000 Κ.—*Καρλσκρόνα* ΝΑ., κυρία ἔδρα τοῦ Σουηδικοῦ ναυτικοῦ μετὰ 18,000 Κ.

Β'. Η ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

[5,776 □ Μ. καὶ 1,807,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Χριστιανία, πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας καὶ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 113,000 Κ.—*Χριστιανσάνδη*, πρὸς Ν. τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ Σκαγεράκου, πόλις ἐμπορική.—*Βεργένη*, πρὸς Δ. τῆς Χριστιανίας, ἐμπορικωτάτη παράλιος πόλις, μετὰ 40,000 Κ.—*Δροθείμη*, πόλις παράλιος, ΒΑ. τῆς Βεργένης.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς νήσου *Μαγέρης*, πρὸς Β., κεῖται τὸ *Βόρειον ἀκρωτήριο*, κυρία δ' ἀσχολία τῶν οἰκούντων τὰ παράλια εἶνε ἡ ἀλιεία, μάλιστα εἰς τὰς νήσους *Λοφφορδένας*, ΒΔ. τῆς Νορβηγίας.

Ἐξωτερικὰς δὲ κτήσεις ἡ Σουηδία ἔχει μόνον τὴν μεγάλην νήσον Βαρθελεμὴν εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολιτεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν βορειοτάτων, ἔνθα τὸ ἔαρ καὶ φθινόπωρον εἶνε ἄγνωστα, ἀφόρητος δὲ μόνον χειμὼν καὶ θέρος διαδέχονται ἄλληλα. Εἶνε δ' οἱ κάτοικοι Γερμανικῆς καταγωγῆς (περὶ τὰ 6 ἑκατομμ.) καὶ διαμαρτυρούμενοι, ἐκτὸς τῶν Φίννων καὶ τῶν βορειοτάτων εἰδωλολατρῶν *Λαπώνων* (ὁμοῦ 66,000), ἀνθρώπων λίαν μικροσώμων καὶ δεισιδῶν, ζώντων ἐκ τῆς ἀλιείας.

Καὶ εἶνε μὲν ἰδιαιτέρον κράτος ἡ Νορβηγία, ἔχουσα καὶ ἰδίαν βουλὴν, διατελεῖ ὅμως ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Ὀσκάρου τοῦ Β'. Ἡ δὲ παιδεία ἐνταῦθα εἶνε λίαν διαδεδομένη, καὶ ἀκμάζει μάλιστα τοῦ σώματος ἡ γυμνα-

στική. Ὡσαύτως προοδεύει καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ μόνον ἡ βιομηχανία εἶνε περιορισμένη.

Σύμπασα δὲ τοῦ στρατοῦ ἡ δύναμις ἐν Σουηδία μὲν εἶνε 184,000 ἀνδρῶν, ἐν Νορβηγίᾳ δὲ 18,000· ὁ δὲ στόλος τῶν μὲν Σουηδῶν σύγκειται ἐκ 43 ἀτμοπλοίων, 10 ἰστιοφόρων καὶ 87 κωπηλατουμένων μετὰ 373 πυροβόλων· τῶν δὲ Νορβεγῶν ἐξ 30 ἀτμοπλοίων, 2 ἰστιοφόρων καὶ 90 κωπηλατουμένων, τῶν πάντων ἐχόντων 293 πυροβόλα.

10. ΔΑΝΙΑ.

[Ἡ καθ' αὐτὸ Δανία 695 □ Μ., 1,940,000 Κ.].

Τὸ βασιλείον τῆς Δανίας κεῖται πρὸς Β. τῆς Γερμανίας· καὶ διὰ μὲν τοῦ πορθμοῦ Σκαγεράκου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νορβηγίας, διὰ δὲ τοῦ πορθμοῦ Σούνδου ἀπὸ τῆς Σουηδίας. Σύγκειται δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς νήσων·

α.) Τῆς πρὸς Β. τοῦ Σλεσβίκου κειμένης *Ἰντ.λαρδίας*, ῥαγεΐσης τὸ 1825 δι' εἰσχωρήσεως τῆς Βορείου θαλάσσης.

β.) Τῆς ΝΑ. κειμένης *Σηλαρδίας*.

γ.) Τῆς *Φυρνίας*, πρὸς Δ. τῆς Σηλανδίας.

δ.) Τῶν πρὸς Β. τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν κειμένων 25 *Φεροῶν*, ὧν 17 εἶνε κατοκημένοι.

ε.) Τῆς ἐν τῷ Βορείῳ παγωμένῳ ὠκεανῷ, πρὸς Β. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Φεροῶν, *Ἰσλαρδίας* [1,860 □ Μ.], ἔνθα ὑπάρχουσιν 29 ἐνεργὰ ἠφαιστεία, ὧν γνωστότατον εἶνε ἡ *Ἐκ.λα* [4,800^π], καὶ ἡ θερμὴ πηγὴ *Γεῦσερος*. Μόνον δὲ τὰ παράλια εἶνε κατοκημένα, ἔχοντα 77 χιλ. Κ. Κώμη δ' ἐνταῦθα γνωστὴ εἶνε ἡ *Πρεικιαβίκη*, πρὸς Δ. μετὰ 2,000 Κ.

Πόλεις εἰς τὴν Δανίαν λόγου ἄξιαι εἶνε·

Κοπεγχάγη, εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Σηλανδίας, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 250,000 Κ. — *Ἐλσιγγαίρη*, παρὰ τὸν Σοῦνδον. — *Ὁδεροσῆ*, εἰς τὴν Φυννίαν, μετὰ 17,000 Κ. — *Ααλβόργη*, εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰυτλανδίας, καὶ *Φριδεरिकία* παρὰ τὸν πορθμὸν Μικρὸν Βέλτην.

Ἔχει δὲ προσέτι ἡ Δανία κτήσεις ἐξωτερικὰς εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολιτεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Δανίας εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλωδές. Οἱ δὲ Γερμανικῆς καταγωγῆς κάτοικοι, 1,940,000 εἶνε διαμαρτυρόμενοι, ἄνδρες χρηστοί, φιλόπονοι καὶ πολλὴν πρὸς τὴν πεδειάν κλίσειν ἔχοντες. Βασιλεύει δ' ἐνταῦθα συνταγματικῶς Χριστιανὸς ὁ Θ', πατὴρ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως Γεωργίου.

Καὶ ἡ μὲν δύναμις τοῦ στρατοῦ ἀναβαίνει εἰς 49,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐκ 64 πλοίων, ὧν 34 ἀτμοκίνητα καὶ 6 ἀτμήλατα θωρηκτά, ἔχοντα πάντα 243 πυροβόλα.

11. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ.

[5,720 □ Μ., 34,500,000.].

Σύνορα.

Ἡ μεγάλη Βρεττανία εἶνε βασίλειον, συγκείμενον ἐκ τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας. Σύνορα δ' ἔχει τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Δ., τὴν Βόρειον θάλασσαν πρὸς Α. καὶ τὸν Πορθμὸν τοῦ Καλαί πρὸς Ν. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας κεῖται ὁ πορθμὸς

τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ Ἴρλανδικὴ θάλασσα καὶ ὁ Βόρειος πορθμός.

*Ὅρη καὶ πεδιά.

Τῆς Ἀγγλίας πεδινὸν μέρος εἶνε τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν Εὐρώπην, τὰ δὲ ὄρη πρὸς δυσμὰς κυρίως ὑψοῦνται. Τούτων δὲ ἄξια λόγου εἶνε τὸ *Πήκορ* εἰς τὴν Ἀγγλίαν, φερόμενον ἐκ Βορρᾶ πρὸς Ν., τὸ *Σνούδορ* (3,370^π.) εἰς τὴν πρὸς Δ. ἐπαρχίαν *Οὐαλλίαν*, καὶ τὰ *Γραμβιανὰ* καὶ *Σκωτικὰ ὄρη* εἰς τὴν Σκωτίαν.

Ποταμοί.

Τῆς Μεγάλης Βρεττανίας οἱ ποταμοὶ ρέουσιν ἡσύχως καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς βαθέως εἰσδύοντας κόλπους. Χύνονται δὲ πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν *Βόρειον θάλασσαν*·

Ὁ *Τάμεσις*, διερχόμενος διὰ τοῦ Λονδίνου καὶ ἐκρέων διὰ στόματος πλατυτάτου καὶ ὁ *Οὔμβερος*, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Οὐαλλίας.

Πρὸς Δ. δὲ ὁ *Σεβέρνης*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλειον κόλπον, καὶ ὁ *Κλύδης* εἰς τὴν Σκωτίαν, χυνόμενος εἰς τὸν ὁμώνυμον ἑαυτῷ κόλπον.

Εἰς δὲ τὴν Ἴρλανδίαν ρέει ὁ *Σχάννων*, διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως *Λιμερίκης* καὶ ἐκβάλλων δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Πόλεις δὲ τῆς μεγάλης Βρεττανίας λίαν ἄξιαί λόγου εἶνε·

Εἰς μὲν τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας·

Καρτουαρία (Καντερβουρύ), ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. — *Δοῦβρον*, ὅθεν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν. — *Γρηουῦχειορ*, μετὰ 128,000 Κ. πλησίον τοῦ Λονδίνου, ἔνθα εἶνε τὸ πρῶτον

ἀστεροσκοπεῖον τῆς Βρετανίας. — *Χατάμη* (Σχιατάμ), μετὰ 46,000 Κ., ὁ κυριώτερος πολεμικὸς ναύσταθμος. — *Βρίχθωρ*, μετὰ 106,000 Κ., πόλις εὐλίμενος, ΝΔ. τοῦ Δρούβρου. — *Πορτσμουῦθον*, σπουδαῖος πολεμικὸς λιμὴν μετὰ 130,000 Κ. Ἀπέναντι αὐτοῦ κεῖται ἡ νῆσος *Οὐῆχτη*, ἡ καλουμένη *κῆπος τῆς Ἀγγλίας*. — *Πλυμουῦθον*, μετὰ 136,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀγγλίαν κεῖνται·

Λορδῖνον, ἡ ἐμπορικωτάτη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ κόσμου παρὰ τὸν Τάμεσιν, μετὰ 3,600,000 Κ. περίπου. Καὶ τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς πόλεως κεῖται παρὰ τὴν βόρειον ὄχθην, περιλαμβάνον τὸ ἄστυ, ἥτοι τὴν παλαιὰν πόλιν, τὴν μεγίστην ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τὸ Βεστμίνστερ, ἔδραν τῶν προκρίτων ἐπὶ δὲ τῆς νοτίου ὄχθης κεῖται τὸ Σουθονάρκον, ἔδρα τῆς βιομηχανίας, καὶ τὸ Τοούερον, κάτω τοῦ ἄστεος παρὰ τὸν Τάμεσιν, δεσμοωτήριον τοῦ κράτους. — *Καρταβριγία* ΒΑ. μετὰ πανεπιστημίου. — *Νορβίχη*, ΒΑ. μετὰ ἐριουργείων καὶ 85,000 Κ.

Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀγγλίας εἶνε·

Ἄξφορδη (Ἄξωνία) μετὰ πανεπιστημίου, εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Λονδίνου. — *Βιρμιγχάμη*, ΒΔ. τῆς Ἄξφορδης, μετὰ 390,000 Κ. καὶ περιφήμων χαλυβδουργείων καὶ μαχαιροποιείων. — *Βριστόλη*, παράλιος πρὸς Δ. τοῦ Λονδίνου, τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 210,000 Κ.

Εἰς δὲ τὸ πρὸς Δ. πριγκιπάτον τῆς *Οὐαλλίας*·

Μερθυρτυδφίλη, μετὰ 97,000 Κ. — *Πεμβρόκη* εἰς τὸν λαμπρὸν λιμένα τῆς *Μιλφόρδης*. Ἀπέναντι δὲ τοῦ

ἄρουρος Σνουόδου κείται ἡ νῆσος Ἄγγλεσέα.

Εἰς δὲ τὴν Βόρειον Ἀγγλίαν κεῖνται·

Λιβερπούλη, πρὸς Δ., παρὰ τὴν θάλασσαν, δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου μετὰ 540,000 Κ.—*Μάρτσεστερ* πρὸς Α., κυρία ἔδρα τῆς ἐριουργίας μετὰ 360,000 Κ.—*Σχεφφιέλδη*, μεσόγειος πόλις, μετὰ περιφῆμων σιδηρουργείων καὶ 300,000 Κ.—*Υόρκη* ΒΑ., ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, μετὰ 45,000 Κ.—*Λήδση*, πρὸς Δ. τῆς Υόρκης, μετὰ σπουδαιοτάτων ἐργοστασιῶν ἐριούχου καὶ 312,000 Κ.—*Οὐλλη* ΝΑ., ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ 146 χιλ. Κ.—*Νεοκαστέλη* πρὸς Β., παράλιος, μετ' ἀνθρακωρυχείων τεραστίας ἐκτάσεως (480 □ Μ.) καὶ 147,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν Σκωτίαν εἶνε αἱ ἐξῆς ἀξιοσημεῖωτοι πόλεις·

Ἐδιμβούργον ΝΑ., μετὰ 226,000 Κ.—*Γλασκόβη*, πρὸς Δ. τοῦ Ἐδιμβούργου, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 580,000 Κ.—*Δούρδη*, πρὸς Β. παρὰ τὸν Τάνη ποταμόν, μετὰ τῶν μεγίστων λινουργείων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ 119,000 Κ.—*Ἀβερδῆρνη*, πρὸς Β. τῆς Δούρδης, μετὰ 88,000 Κ.

Νῆσοι δὲ τῆς Σκωτίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε αἱ 300 Ἐθρίδες, ὧν μεγαλύτεραι ἡ *Λεβίς*, ἡ *Σκύη* καὶ ἡ *Μούλλη*, πλησίον τῆς ὁποίας κείται ἡ γνωστὴ διὰ τὸ περιεργον Φιγγάλειον ἄντρον μικρὰ *Στάφφα*· πρὸς Β. δὲ αἱ Ὀρκάδες καὶ περαιτέρω αἱ *Σχετλανδικαί*.

Εἰς δὲ τὴν Ἰρλανδίαν λόγου ἄξια πόλεις εἶνε·

Δουβλίνον πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 315,000 Κ.—*Κόρκη*, εἰς τὰ νότια τῆς νήσου, μετὰ 79,000 Κ.—*Λεμερίκη*, παρὰ τὸν Σχάνωννα, μετὰ 40,000 Κ.—*Βελφάστη*, πρὸς Β. τοῦ Δουβλίνου, μετὰ 174,000 Κ.

Πρὸς τούτοις δὲ ἡ Ἀγγλία κατέχει μὲν εἰς τὴν Μεσόγειον τὸ Γιβραλτὰρ τῆς Ἰσπανίας καὶ τὴν Μάλταν, ἔχει δὲ καὶ ἀποικίας ἀπανταχοῦ τῆς γῆς.

Κλίμα. Θρησκεία. Βιομηχανία. Στόλος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε μὲν ψυχρὸν καὶ ὀμβριχῶδες, ὑγιεινὸν ὅμως καὶ μάλλον συγκερασμένον τοῦ τῆς Γερμανίας, ἔνεκα τῶν πέριξ θαλασσῶν καὶ κόλπων. Τῶν δὲ κατοίκων, 34,500,000, οἱ μὲν Ἀγγλοὶ πρεσβεύουσι συνήθως τὸ Ἀγγλικανικὸν λεγόμενον δόγμα, οἱ δὲ Σκῶτοι τὸ πρεσβυτεριανόν, καὶ οἱ Ἴρλανδοὶ τὸ δυτικὸν καθολικόν. Ἡ δὲ παιδεία κυρίως εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις εἶνε ἀνεπτυγμένη. Ὡς πρὸς τὴν γεωργίαν ὅμως, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, διευκολυνόμενον ὑπὸ πλήθους διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, ἡ Ἀγγλία εἶνε τὸ πρῶτον τῆς γῆς ἔθνος. Βασιλεύει δὲ τῆς Ἀγγλίας συνταγματικῶς μετὰ δύο βουλῶν ἡ Βικτωρία, ἐπικαλουμένη καὶ αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν. Οὐδ' ἄρχουσι μόνον εἰς τὴν Ἰνδικὴν οἱ Ἀγγλοὶ, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς, ἀποτελοῦντες κράτος γιγάντειον 239,700,000 ἀνθρώπων [388,244 □ M.], τριπλάσιον δηλ. κατὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας.

Καὶ στρατὸν μὲν ὀλίγον ἔχει ὁ στόλος ὅμως, πρὸς τὸν ὁποῖον μόνος ὁ γαλλικὸς πλησιάζει, σύγκειται ἐκ 550 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 60,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς 68 θωρηκτά.

Α'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

12. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

[98,580 □ Μ., καὶ 74 $\frac{3}{4}$ ἑκατομμ. Κ.]

Σύνορα.

Σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης εἶνε· πρὸς Α. ἡ Ἄσια, χωριζομένη ἐκ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς σειρᾶς τῶν *Οὐραλίων ὄρεων*, πρὸς Β. ἡ Παγωμένη θάλασσα, πρὸς Δ. ἡ Σουηδία, ὁ Βοθνικὸς καὶ Φιννικὸς κόλπος, ἡ Βαλτικὴ θάλασσα, ἡ Πρωσσία καὶ Αὐστρία, πρὸς Ν, ἡ Τουρκία, ἡ Μαύρη καὶ Ἄζοφικὴ θάλασσα, καὶ ὁ Καύκασος μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης.

᾽Ορη.

Πρὸς Α. μὲν ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων τὰ πλήρη μεταλλείων *Οὐράλια*, πρὸς Ν. δὲ ὑψοῦται ὁ *Καύκασος* [17,400^π]. Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὰς περὶ τὴν Πετρούπολιν χώρας κεῖνται τὰ *Βαλδαῖα ὄρη* καὶ ὁ *Βολχόνσκειος δρυμὸς*, ὅθεν πηγάζουσι οἱ ποταμοὶ Δύνας καὶ Δάναπρις. Ἄλλα ὄρη τῆς Ῥωσσίας εἶνε τὰ *Καρπάθια ΝΔ.* καὶ τὰ *Λαπωνικὰ ΒΔ.*

Δύο δὲ μεγάλαι ράχεις γῆς, ἡ μία ἐκ τῶν *Οὐραλίων* προερχομένη πρὸς Β., καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν *Καρπαθίων* πρὸς Ν., διέρχονται τὸ μέγα τῆς *Σαρματίας χαμηλὸν πεδίου*, τὸ ὁποῖον ΝΔ. μεταβαίνει εἰς τὴν Βόρειον Γερμανίαν.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Εἰς μὲν τὴν Κασπίαν θάλασσαν χύνονται·

ἽΟ *Οὐράλης* [230 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τῶν Οὐ-

(ΓΕΩΓΡ. ΔΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

8

ραλίων ὀρέων, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώ-
πης *Βόλγας* [430 Μ. μακρός], πηγάζων ἐκ τῶν Βαλ-
δαίων καὶ δεχόμενος πολλὰ παροπόταμα, ἐν οἷς ἀξιο-
σαμείωτος εἶνε ὁ ἀριστερόθεν ἐκ τῶν Οὐραλίων πηγά-
ζων *Κάμας* καὶ ὁ δεξιόθεν *Όκας*, μετὰ τοῦ *Μόσχα*

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον·

Ὁ *Προῦθος*, χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν καὶ μετὰ
τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ *Δρει-
στερος*, ὁ *Δάναπρις* [240 Μ. μακρός], πηγάζων ἐκ τοῦ
Βολχονοσκείου δρυμοῦ, καὶ ὁ *Δών* (Τάναϊς), χυνόμενος εἰς
τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Βιστούλας* [140 Μ. μακρός], πηγάζων ἐκ τῶν βο-
ρείων ὑπωρείων τῶν Καρπαθίων ὀρέων· ὁ *Δύνας* [140
Μ. μακρός], πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονοσκείου δρυμοῦ· ὁ
Ναρόβας, ῥέων ἐκ τῆς λίμνης *Πεῖπον*· ὁ *Νέβας* [8 Μ.
μακρός], πηγάζων ἐκ τῆς μεγίστης τῶν λιμνῶν τῆς Εὐ-
ρώπης *Λαγόδας* [332 □ Μ.] καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Φιν-
νικὸν κόλπον, παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Δέχεται δὲ ἡ Λα-
δόγα διὰ μὲν τοῦ *Σουῆρρου* τὰ ὕδατα τῆς πρὸς Α. με-
γάλης λίμνης *Όρέγας*, διὰ δὲ τοῦ *Βολχόλβη* τὰ ὕδατα
τοῦ εἰς τὴν *Όλμεγορ* λίμνην ῥέοντος *Ροβάτη*.

Εἰς δὲ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν·

Ὁ *Πετσχόρας*, πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, ὁ
Δουῆρας [160 Μ. μακρός] καὶ ὁ *Όρέγας*.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαί εἰς τὴν Ῥωσσίαν εἶνε·

Εἰς μὲν τὰ βορειοδυτικά·

Πετρούπολις, παρὰ τὸν Νέβαν, καθέδρα τῆς αὐτο-
κρατορίας καὶ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστη-

μίου καὶ 668,000 Κ. — *Κροιστάτη*, κτισμένη ἐπὶ βράχου ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ναύσταθμος τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Πετροπόλεως, μετὰ 47,000 Κ.

Εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης·

Ρεβάλη, ΝΔ. τῆς Πετροπόλεως, πόλις εὐλίμενος καὶ πρωτεύουσα τῆς Ἑσθλανδίας, μετὰ 31,000 Κ. Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς κεῖται ἡ νῆσος *Δαγόη*. — *Ρίγα*, παρὰ τὸν Δύναν, πρωτεύουσα τῆς Λιθλανδίας μετὰ 100,000 Κ. — *Δορπάτη*, ΒΑ. τῆς Ῥίγας, μετὰ Γερμανικοῦ πανεπιστημίου καὶ 21,000 Κ. — *Μίταυον* ΝΔ., πρωτεύουσα τῆς Κουρλανδίας, μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου Φιννλανδίαν·

Ελσιγγφόρη, πρωτεύουσα τῆς Φιννλανδίας, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 34,000 Κ. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ φρουρίου Σεαβόργου. — *Ἀθῶ* ΒΔ., μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς δὲ τὸν Βοθνικὸν κόλπον κεῖνται αἱ *Ἀλάνδρειοι νῆσοι*, σταθμὸς τῶν Ῥωσικῶν ἀκταιωρῶν.

Εἰς δὲ τὸ ποτὲ βασίλειον τῆς *Πολωρίας*, συγχωνευθὲν ἀπὸ τοῦ 1868 ἐντελῶς μετὰ τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας [2,312 □ Μ., 6,530,000 Κ.] κεῖνται·

Βαρσοβία, πόλις ὀχυρωτάτη μετὰ 340,000 Κ. καὶ Ῥωσικοῦ πανεπιστημίου. — *Γρόδνον*, ἐπὶ τοῦ Νιεμένου ποταμοῦ, μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ῥωσίαν·

Βίλνα, πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας, μετὰ 64,600 Κ. — *Μίνσκη*, ΝΑ., μετὰ 36,000 Κ.

Ἡ δὲ *Βολλωρία*, μετὰ τῆς πόλεως *Σχιτομίρης* καὶ ἡ *Ποδολία* μετὰ τῆς *Καμινεϊκής* ἀποτελοῦσι τὴν Ἑρυθρὰν λεγομένην Ῥωσίαν.

Εἰς δὲ τὴν Μεγάλην Ῥωσσίαν·

Μόσχα, παρὰ τὸν Μόσχαν ποταμόν, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τοῦ κράτους, μετὰ πανεπιστημίου, 400 ἐκκλησιῶν καὶ 602,000 Κ. Ἦτο δὲ ἡ Μόσχα πρὶν καὶ καθέδρα τῆς αὐτοκρατορίας. — *Νέον Νοβγόροδον*, παρὰ τὸν Βόλγαν καὶ τὸ στόμα τοῦ παραποτάμου Ὅκα, μετὰ 44,000 Κ. — *Καλούγα*, παρὰ τὸν Ὅκαν μετὰ 39,000 Κ., καὶ *Τούλα* ΝΑ., μετὰ 58,000 Κ., δύο σπουδαιόταται βιομηχανικαὶ πόλεις. — *Σμολένσκη*, φρούριον παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Δουνάπριος. — *Βορονέσκη*, παρὰ τὸν Τάναϊν, ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 45,000 Κ.

Παρὰ δὲ τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Ἀρχάγγελος, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δούνα καὶ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου τῶν βορείων χωρῶν καὶ σπουδαίας ἀλιείας μετὰ 20,000 Κ. — *Κόλα*, ΒΔ., ἡ βορειοτάτη Ῥωσσικὴ πόλις.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ἀνατολὰς Ῥωσσίαν.

Καζάν, ἐπὶ καμπῆς τοῦ Βόλγα, κέντρον τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἐμπορίου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 86,000 Κ. — *Σαμάρα*, ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, μετὰ μεγάλου ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ 52,000 Κ. — *Πέρμη*, παρὰ τὸν Κάμαν, μετὰ σιδηρωρυχείων καὶ χαλκωρυχείων. — *Αἰκατερινόπολις* (Αἰκατερινοβοῦργον), πρὸς Α. τῶν Οὐραλίων, ἔδρα τοῦ ἐπὶ τῶν μεταλλείων τῶν Οὐραλίων καὶ τῆς Σιβιρίας ἐπιστάτου τῆς κυβερνήσεως.

Ἀστραχάν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, κύριος σταθμὸς τῆς πρὸς τὴν Περσίαν Ῥωσσ. ἀτμοπλοΐας, μετὰ 48,000 Κ. — *Σαρατόβη*, ΒΔ., παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ

85,000 Κ. — *Όρεμβοϋργον* ΒΑ., φρούριον παρὰ τὸν Οὐράλην ποταμὸν μετὰ 36,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν χώραν τῶν Κοζάκων τοῦ Ταναΐδος·

Νέα Τσερκάσκη, παρὰ τὸν Τάναϊν, ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Κοζάκων·

Εἰς δὲ τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν ἢ Οὐκρανίαν·

Κιέβον, παρὰ τὸν Δάναπριν, ἡ ἀγία πόλις τῶν Ῥώστων, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 127,000 Κ. — *Χαρκόβη*, πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 100,000 Κ. — *Βερδιτσχέβη*, Ν. τοῦ Κιέβου, μετὰ 53,000 Κ. — *Πουλτάβα*, ΝΑ. τοῦ Κιέβου, μετὰ 34,000 Κ. Ἐνταῦθα Πέτρος ὁ Μέγας τὸ 1709 ἐνίκησε Κάρολον τὸν ΙΒ΄.

Εἰς δὲ τὴν Νότιον ἢ Νέαν Ῥωσσίαν·

Όδησσός, μετὰ 185,000 Κ., ἐν οἷς ἀρκετοὶ Ἕλληνες, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου, μόλις τὸ 1792 θεμελιωθεῖσα. — *Ταϊγάριον*, εἰς τὴν βόρειον ἄκραν τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης, ὅθεν ἐξάγονται πολλὰ σιτηρά, ὑφ' Ἑλλήνων μάλιστα. — *Νικολάεβ*, παρὰ τὸν Βοϋγον, ΒΑ. τῆς Ἁδουσοῦ, πολεμικὸς λιμὴν μετὰ 83,000 Κ. — *Κισχιρέβη* (Βισνὸβιον), εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Δνειστέρου καὶ Προῦθου *Βασσαραβίαν*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 102,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν χερσόνησον *Κριμαίαν* εἶνε ἡ πρωτεύουσα *Σιμφερόπολις*, καὶ ἡ περίφημος διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1854 καὶ 1855 *Σεβαστούπολις*.

Ἐπόκεινται δὲ προσέτι εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἡ *Καυκάσιος Ῥωσσία* καὶ ἡ *Σιβιρία*, μεθ' ὧν ἔχει $87 \frac{7}{10}$ ἑκατομμύρια Κ. [394,711 □ Μ.].

Κλίμα. Θρησκεία. Φυλαί. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας εἶνε ποικίλον ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως· καὶ περὶ μὲν τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανὸν εἶνε ψυχρότατον, εἰς δὲ τὰ νοτιανατολικά ὁ χειμῶν εἶνε λίαν δρυμῦς καὶ τὸ θέρος θερμότατον. Μόνον δὲ ἡ γεωργία (καὶ μάλιστα ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου) ἔχει κάμη προόδους ἱκανάς, ὡσαύτως δὲ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ κτηνοτροφία· ἡ βιομηχανία ὅμως εἶνε ἐλαχίστη, περὶ δὲ τὰ γράμματα μόνον οἱ εὐγενεῖς ἀσχολοῦνται. Οἱ δὲ κάτοικοι, $74 \frac{7}{10}$ ἑκατομμ., εἶνε Σλαῦοι (60 ἑκατομμ.), Πολωνοί, Γερμανοὶ (1 ἑκατομμ.), Μογγόλοι, Τάρταροι (Α. καὶ ΝΑ.) καὶ Ἰουδαῖοι. Θρησκεία δ' ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος (60 ἑκατ.).

Καὶ αὐτοκράτωρ μὲν πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν εἶνε Ἀλέξανδρος ὁ Γ', δολοφονηθέντος τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, Ἀλεξάνδρου Β', ὑπὸ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τῶν Μηδενιστῶν· στρατὸν δὲ ἔχει τακτικὸν 2,193,000 καὶ εὐζώνους 140,000, μὴ ὑπολογιζομένης τῆς ἐθνοφρουρᾶς· ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐκ 248 ἀτμοπλοίων (ἐκτὸς τῶν ἀκταιώρων), ἐν οἷς 28 θωρηκτά. Πάντα δὲ τὰ πλοῖα φέρουσι 618 πυροβόλα.

ΑΣΙΑ

[814,000 □ Μ. μετὰ περίπου 831 ἑκατομμ. Κ.]

Θέσις τῆς Ἀσίας

Ἡ Ἀσία ἀποτελεῖ ἐν ὅλον μετὰ τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα μετ' αὐτῆς καινὸν σύνορον πρὸς Δ. καὶ Ν. τὴν σειρὰν τῶν *Οὐραλίων* ὄρεων, τὸν *Καύκασον* καὶ τὴν *Κασπίαν* θάλασσαν· μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς συνδέεται διὰ τοῦ *Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ*. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ τῆς ἡπείρου τῆς Αὐστραλίας εἰς τὰ ΝΑ. κεῖνται πυκνὰ συμπλέγματα νήσων.

Χερσόνησοι καὶ θάλασσαί.

Πρὸς νότον τῆς Ἀσίας περιβρέχονται ὑπὸ τοῦ *Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ* τρεῖς χερσόνησοι· ἡ τῆς *Ἀραβίας*, μεταξὺ τῆς *Ἐρυθρᾶς θαλάσσης*, τοῦ *Ἰνδοσίου* καὶ τοῦ *Περσικοῦ κόλπου*· ἡ τοῦ *Ἰνδοσίου*, μεταξὺ τοῦ *Ἰνδοσίου* καὶ *Βεγγαλικοῦ κόλπου*· καὶ ἡ τῆς *Ἰνδοκίνας*, μεταξὺ τοῦ *Βεγγαλικοῦ κόλπου* καὶ τῆς *Σιρικῆς θαλάσσης*. Ὁσαύτως δὲ πρὸς Α. κεῖνται τρεῖς χερσόνησοι, ὑπὸ τοῦ *Μεγάλου βρεχόμενου ὠκεανοῦ*· ἡ τῆς *Κορέας*, μεταξὺ τῆς *Κιτρίνης* καὶ *Ἰαπωνικῆς θαλάσσης*, τῆς *Καμτσιάτικας*, μεταξὺ τῆς *Ὀχοσιτικῆς* καὶ *Βεριγγείου θαλάσσης*, καὶ τῆς *Τσουκσερικῆς* πρὸς Ν. τοῦ *Βεριγγείου πορθμοῦ* καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς μίαν μόνην χερσόνησον μετρίου μεγέθους ἀποτελοῦσι, τὴν *Μικρὰν Ἀσίαν*, μεταξὺ τοῦ *Εὐξείνου πόντου* καὶ τῆς *Συριακῆς θαλάσσης*.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Μέγα ὄροπέδιον ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Μεγάλου Ὀκεανοῦ· πλατύνεται δὲ πρὸς Α., καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν καὶ ὑψηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν μικροτέραν καὶ χαμηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς Δυτικῆς Ἀσίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἔχει περίξ ὄρη πρὸς Ν. τὰ Ἰμαλάια (ἔχοντα εἰς τὸ Ἐβερέστον ὕψος 27,212^π), πρὸς Δ. τὰ ὄρη τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Β. τὰ Ἀλτάια καὶ πρὸς Α. τὴν Μανδοσχουρικὴν καὶ Συρικὴν ὄρεινὴν χώραν· μετ' αὐτῶν δὲ συνδέονται ἡ χώρα τῶν ὀρέων τῆς Καμτσιάτκας, καὶ πρὸς Ν. τὰ συνεχῆ ὄρη τῆς Ἰνδοκίνας. — Διὰ δὲ τοῦ Ἰνδοκούχου προστίθεται εἰς τὴν πρὸς Α. ὑψηλὴν χώραν ἡ πρὸς Δ. Ἀσία. Ἐνταῦθα δὲ τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰράν (Περσίας) συνδέεται διὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος, μετὰ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ συνάπτεται πρὸς βορρᾶν μὲν μετὰ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. δὲ μετὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Συρίας. Ἀποχωρισμένα δὲ ὑψοῦνται πρὸς Ν. τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκάν (ἐν τῇ Ἰνδικῇ) καὶ ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀραβίας.

Ἐκ δὲ τῶν χαμηλῶν πεδιάδων 4 μὲν κεῖνται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ὀκεανοῦ, ἧτοι ἡ χαμηλὴ πεδιάς τῶν Σινῶν, ἡ Ἰνδοκίνα, μετὰ τοῦ κόλπου τοῦ Τιγγίνου καὶ τοῦ Σιαμικοῦ ἢ τοῦ Ἰνδοστάν, καὶ ἡ τῶν Σύρων καὶ Ἀράβων. Καὶ ἡ μὲν χαμηλὴ χώρα τῆς Σιβηρίας κεῖται πρὸς Β. τῶν Ἀλταίων ὀρέων· ἡ δὲ πεδιάς τῆς Βουχαρίας περὶ τὴν Ἀράλην λίμνην.

Ποταμοί.

Ἐκ τῶν ποταμῶν ἔξ μὲν ρέουσι πρὸς Ν., ὁ Ἰραβάδης (Ἄβας), Βραμαπούτρας, Γάγγης, Ἰνδός, Εὐφράτης καὶ Τίγρις· δύο δὲ πρὸς Δ. εἰς τὴν Ἀράβην λίμνην, ὁ Ἀμοῦ ἢ Γίχων (Ἔξος) καὶ ὁ Σιρ (Ἰαξάρτης)· 4 δὲ πρὸς βορρᾶν, ὁ Ὄθης, Γερισέης, Λένας καὶ Ἀμούρ· καὶ 2 πρὸς Α., ὁ Ὀάγγος καὶ Ἰαρτσεκιάγγης.

Σημ. Περὶ τῶν λιμνῶν θέλει γεῖνη λόγος εἰς τὰ καθ' ἕκαστα.

Πληθυσμός.

Ἐκ τῶν 831 ἑκατομ. κατοίκων πλείονες τῶν $\frac{4}{5}$ εἶνε ἀκόμη εἰδωλολάτραι, 10 ἑκατομ. Χριστιανοί, 80 ἑκατομ. Μοαμεθανοὶ καὶ $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Ἰουδαῖοι.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ.

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ (ΑΝΑΤΟΛΗ).

[34,000 □ Μ., 17 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια Κ.].

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Ἡ μεγάλη χερσόνησος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀποτελεῖ πεδιάδα ὑψηλὴν, ἐν μέρει μὲν περιστοιχιζομένην ὑπ' ὄρεων, ταπεινουμένην δὲ πρὸς Β. Ἡ δὲ πρὸς Ν. ὑψηλὴ ὄφρυς, ὁ Ταῦρος, ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ ἄνω Τίγριδος. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος εὐρίσκονται σειραὶ ὄρεων καὶ ὄρη κατὰ μόνας· ἐξ αὐτῶν δὲ λόγου ἄξιον εἶνε ὁ Ἀργαῖος [Ἀρδσχίς, 12,300^π]. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ ὄρη γνωστότερα εἶνε ὁ Τρωῶλος, ὁ Σίπυλος καὶ ἡ Ἰδη [τῆς Τροίας, 5,750^π].

Ἐνοῦται δ', ὡς εἶδομεν, ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Περσίας διὰ τῆς ὄρεινῆς Ἀρμενίας, ἔνθα ὑφύεται ὁ στρογγύλος κῶνος τοῦ Ἀραράτ (16,000^π). Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς Ἀρμενίας, περικλειομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς ἐρήμου τῆς Ἀραβίας, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ ἢ στενῆ τῆς Συρίας ὑψηλὴ πεδιάς· παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ στενὸν τῆς παραλίας κράσπεδον φέρονται ὁ Αἰβαρος καὶ Ἀντιλίβαρος μετὰ τοῦ Ἀερμῶν [9,000^π].

Ποταμοί.

Ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· ὁ Ἄλως, διαιρῶν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εἰς δύο μέρη καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Ἴρις (Βίρις τανῦν) ποταμὸς τῆς ἀρχαίας Παφλαγορίας, χυνόμενος ὡσαύτως εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Σκάμανδρος, ποταμὸς τῆς Τροίας, χυνόμενος πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου· ὁ Ἐρμος, χυνόμενος εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον καὶ δεχόμενος τὴν χρυσοῦν ἄμμον τὸν πάλαι κατάγοντα Πακτωλόν, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Τρωῶλου· ὁ Γρανικός, πλησίον τῆς Προύσης, ἔνθα ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν Κοδομαννὸν Δαρειόν· ὁ Μαίανδρος, ποταμὸς τῆς ἀρχαίας Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καρίας, ἐκβάλλων εἰς τὸ ἱκάριον πέλαγος· ὁ Κῦθρος, ποταμὸς τῆς Κιλικίας, ἔνθα λουσθεῖς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνόσησεν ἐπικινδύνως· Κῦρος καὶ Ἀράξης, πηγάζοντες ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Ἀρμενίας, ἐνούμενοι δὲ κατόπιν καὶ χυνόμενοι εἰς τὴν Κασπίαν θάλασαν.

Ἄλλὰ μάλιστα σπουδαῖοι εἶνε οἱ δύο ποταμοὶ Εὐφράτης καὶ Τίγρις. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος γεννᾶται ἐκ

δύο βυάκων ἐχόντων τὰς πηγὰς ἐν Ἀρμενίᾳ· κάτωθεν δὲ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Ἐρζερούμης, πρὸς Ν. τοῦ Εὐξείνου πόντου, προσεγγίζει εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ἐπίσης ἐκ τῆς Ἀρμενίας πηγάζοντος Τίγριδος σχεδὸν μίαν ὥραν· μετ' αὐτοῦ δέ, μέχρι τοῦ Βαγδατίου, ὀρίζει τὴν χώραν τῶν ἐρήμων πεδίων *Μεσοποταμίαν*. Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαγδατίου εὐρύνεται μεταξὺ τῶν ποταμῶν ἡ πεδιάς, ἧτις τὸ πάλαι μὲν ἐκαλεῖτο *Βαβυλωνία*, τανῦν δὲ Ἰράκ Ἀραβί, κατακάθισμα τῶν ποταμῶν τούτων. Ὁ δ' ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἀποτελούμενος ποταμός, *Σιάτ* ἐκ Ἀράβ, ῥέει 7 Μ. κάτω τῆς Βάσρας πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, εἰς ἑπτὰ διασχιζόμενος ρεύματα.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκουσιν·

1) Ἡ *Μικρὰ Ἀσία* (Ἀνατολή).

Ἐνταῦθα κατοικοῦσι· 1) Ὀμολογηταὶ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, ἧτοι *Τουρκοὶ* (9 ἑκατομμ.), νομάδες *Τουρκομάνοι*, τρόμος τῶν *Καραβανίων*, *Κουρδοὶ* (μέρος Ὀθωμανοὶ καὶ μέρος Χριστιανοὶ) καὶ Ἀραβες· οἱ δὲ *Δροῦσοι* εὐρίσκονται πρὸς Ν. τοῦ *Λιβάνου*· 2) *Χριστιανοί*, ἧτοι *Ἑλληνας*, κατοικοῦντες πάντα σχεδὸν τὰ παράλια καὶ πάσας τὰς νήσους (σχεδὸν $2\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.)· Ἀρμένιοι, Σύροι καὶ *Μαρωνῖται* πρὸς Β. τοῦ *Λιβάνου*· 3) Ἰουδαῖοι· 4) *Τσίγγανοι*. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἑλληνας ἀπομαθόντες μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διατηροῦντες τὴν θρησκείαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ὁμοεθνῶν.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Α'. Εἰς τὰ παράλια ἢ πλησίον τῆς θαλάσσης·

Τραπεζοῦς, παρὰ τὸν Εὐξείνου πόντον, ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἀποικία· καὶ νῦν δὲ ὕψ' ἱκανῶν Ἑλλήνων κατοι-

κουμένη, ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 35,000 Κ.—*Κερασοῦς*, ἐπὶ τοῦ Ἰοίδος, πατρὶς τῶν κερασίων.—*Σινώπη*, ὡσαύτως Ἑλληνικὴ ἀποικία τὸ πάλαι καὶ πατρὶς *Διογέτους τοῦ Κυρικοῦ*. Ἔχει δὲ νῦν φρούριον ὀχυρὸν παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον, δύο λιμένας καὶ 8,000 Κ.—*Ἀμισός* (Σαμψούντα) παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄλυος, μετὰ 10,000 Κ. καὶ ἐμπορίου καπνῶν καὶ σιτηρῶν.—*Σκούταρι*, πλησίον τῆς ἀρχαίας *Χρυσόπολεως*, παρὰ τὸν Βόσπορον, μετὰ 100,000 Κ.—*Νίκαια* (Ἰσνίκ), ΝΑ. τῆς Χρυσόπολεως, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 325 Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.—*Κύζικος* (Ἀρτάκη), ΝΔ. μετὰ 10,000 Κ. περίπου, Ἑλλήνων τῶν πλείστων.—*Λάμψακος* (Λαμψάκι), εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, μετὰ 10,000 περίπου Κ.—*Προῦσα*, πρὸς Ν., πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Βιθυνίας καὶ τὸν 14^{ον} αἰῶνα τῶν Τούρκων. Νῦν δ' ἔχει θερμὰ λουτρά. Ἑλληνας ἱκανοὺς καὶ 80,000 Κ.—*Κυδωνία* (Ἀϊβαλί), ἀπέναντι τῆς Λέσβου, πόλις ὅλως διόλου Ἑλληνικὴ, ἔχουσα περὶ τὰς 40,000 Κ., λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ γυμνάσιον Ἑλληνικόν.—*Ἀδραμύττιον*, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων.—*Πέργαμος* ΝΑ., πόλις τῆς Μυσίας, διάσημος τὸ πάλαι διὰ τὴν *Περγαμητὴν χάρτην*, ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλείον φιλομουσώτατον, ἔχον βιβλιοθήκην τὴν ἐπιφανεστάτην μετὰ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Τανῦν ἔχει 20,000 Κ. ὧν 12,000 εἶνε Ἑλληνες.—*Φώκαια* (Φώκια τανῦν), τὸ πάλαι μὲν ἐπιφανὴς Ἰωνικὴ πόλις, μητρόπολις τῆς Μασσαλίας, τανῦν δ' ἐμπορικὴ κωμόπολις μετὰ 4,000 Κ.—*Σμύρνη*, μετὰ 200,000 Κ., πρώτη πόλις τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀ-

νατολῆς, ἔχουσα γυμνάσιον Ἑλληνικὸν καὶ λαμπρὸν νοσοκομεῖον. Πλησίον αὐτῆς ῥέει ὁ ποταμὸς *Μέλης*, παρὰ τὸν ὁποῖον ἐγεννήθη ὁ (Μελησιγενὴς) *Ὅμηρος* κατὰ τὰ λεγόμενα.—*Αἰδίνιον* (Ἡλιοῦπολις), πρὸς Ν. παρὰ τὸν Μαϊάνδρον ποταμὸν, πόλις ἐμπορικὴ, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Σμύρνης, ἔχουσα δὲ 25,000 Κ., ὧν ἱκανοὶ Ἕλληνες.—*Μαγνησία* ΝΑ., μετὰ 30,000. ἔχει δὲ Ἑλλ. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον.—*Τσεσμές* (Ἐρυθραί), ἀπέναντι τῆς νήσου Χίου, ἔνθα τὸ 1770 ἐκάη ὁ Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ῥώσσω.— Καὶ πρὸς Α. μὲν τῆς Σμύρνης ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Σάρδεις*, πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, πρὸς Ν. δέ, εἰς τὰ παράλια, αἱ ἀκμαῖαι Ἑλληνικαὶ πόλεις *Κλαζομεναί* (τανῦν Βουρλά, 30,000 Κ.), *Κελοφῶν* καὶ *Ἐφεσος*, ὅχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Καῦστρου* ποταμοῦ, πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Ἰωνίας, καὶ περίφημος διὰ τὸν ναόν της, ὃν ἔκαυσεν ὁ Ἡρόστρατος· τανῦν καλεῖται Ἀἰὰ Σολοῦκ (Ἅγιος Θεολόγος). Ἔτι δὲ *Νέα Ἐφεσος* (Κουσάντασι, 15,000 Κ.), *Μυοῦς*, *Μίλητος* καὶ *Ἀλικαρνασσός*, πόλις Δωρικὴ ἀντικρὺ τῆς Καλύμνης, πατρίς τοῦ Ἡροδότου—*Μάκρη*, ἀντικρὺ τῆς Ῥόδου, μετὰ 2,000 Κ.—*Αἰτάλεια*, παράλιος πόλις, ΝΑ. κειμένη, σωζομένη καὶ νῦν ἔχουσα δὲ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 18,000 Κ.—*Σελεύχεια*, παράλια πόλις τῆς Κιλικίας πρὸς Β. τῆς Κύπρου, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καλυκάδνου ποταμοῦ.—*Ταρσός*, πρὸς Α. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, πατρίς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· τανῦν ἔχει περὶ τὰς 7,000 Κ.

Β'. Εἰς δὲ τὴν πρὸς Α. μεσόγειον ὑψηλὴν πεδιάδα κεῖνται αἱ πόλεις·

Κιουτάγια (Κοτυάειον), μετὰ 56,000 Κ., ὧν 5,000 Ἑλληνες. Ἐντεῦθεν κατήγετο ὁ πολιορκήσας τὸ Μεσολόγγιον Κιουταχῆς.—*Ἰχόνιον* (Κονίγια ταῦν), ἄλλοτε ἔδρα τῶν Σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 50,000 Κ., ἐν αἷς καὶ τινες Ἑλληνες.—*Ἄδανα*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, ἐμπορικὴ πόλις τῆς παλαιᾶς Κιλικίας, ἔχουσα 30,000 Κ.—*Καισάρεια*, ἐπὶ τοῦ Ἄλυος, τὸ πάλαι σπουδαία πόλις καὶ πατρὶς τοῦ μεγάλου Βασιλείου, νῦν ὅμως μικρὰ καὶ καταστραφείσα τὸ 1832 ὑπὸ σεισμοῦ.—*Ἀγκυρα*, πρὸς Δ. τοῦ Ἄλυος, τὸ πάλαι πρωτεύουσα τῆς Γαλατίας, καὶ περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1402 νικην τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου. Ταῦν ἔχει ἐργοστάσια σαλίων καὶ 45,000 Κ.—*Σεβάστεια* (Σεβάς), πρὸς Α. παρὰ τὸν Ἄλυν ποταμόν, μετὰ 30,000 Κ.—*Τοκάτι* (Κώμανα), πρὸς Β. τοῦ Ἄλυος, πόλις γνωστὴ διὰ τὰ χαλκωρυχεῖά της, μετὰ 100,000 Κ.—*Ἀμάσεια* (Ἀμασεῖχ), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, πόλις τοῦ ποτὲ βασιλείου τοῦ Πόντου. Νῦν δ' ἔχει λείψανα τῆς ἀρχαιότητος σπουδαία, ἐμπορίον μετὰξῆς καὶ 40,000 Κ.

Νῆσοι δὲ εἰς μὲν τὴν Προποντίδα εἶνε·

Προκόννησος (νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ, 8,000 Κ.), περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της.

Εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον αἱ ἐξῆς·

Τέρεδος, ἀντικρὺ τῆς Τροίας, μετὰ 6,000 Κ. καὶ λιμένος εὐρυχωροτάτου.—*Λέσβος* (12 □ Μ.), κατάφυτος ὑπ' ἐλαιῶν, ἀμπέλων, μορεῶν καὶ βάμβακος, ἔχουσα περὶ τὰς 110,000 Κ. καὶ πόλιν τὴν *Μυτιλήνην*, μετὰ γυμνασίου Ἑλληνικοῦ.—*Χίος*, περίφημος διὰ τὴν μαστίχην καὶ τὰ ἀμύγδαλα, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως

καταστροφὴν, μετὰ 60,000 Κ. (Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν 150,000 Κ.).—*Ψαρά*, ἐπίσημος διὰ τὸν κατὰ τὴν Ἑλλ. ἐπανάστασιν στόλον αὐτῆς.—*Σάμος* ($8\frac{1}{2}$ □ Μ.), μετὰ 50,000 Κ., ἡγεμονία αὐτόνομος, διοικουμένη ὑπὸ Χριστιανοῦ ἡγεμόνος. Εἶνε δὲ περίφημος διὰ τοὺς οἴνους τῆς, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὸ *Βαθύ*, μετὰ ἐφετείου, δύο πρωτοδικείων καὶ γυμνασίου.—*Ἰκαρία* (Νικαριά), δασώδης νῆσος, ἐξάγουσα πολλοὺς ἄνθρακας. — *Πάτμος*, μετὰ 2,000 Κ., ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν.—*Λέρος* καὶ *Κάλυμνα*, νῆσοι πετρώδεις, ὧν οἱ κάτοικοι ἀλιεύουσι σπόγγους.—*Ἀστυπάλαια* καὶ *Σύμη*, βραχώδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Καρίας.—*Κῶς* (5 □ Μ.), πατὴρ τὸ πάλαι τοῦ Ἰπποκράτους καὶ Ἀπελοῦ· νῦν δ' ἔχει 10,000 Κ.—*Ρόδος* (20 □ Μ.), μετὰ 40,000 Κ. καὶ πόλεως ὁμώνυμου, περιφήμου τὸ πάλαι διὰ τὸ ναυτικὸν καὶ τὸ κολοσσιαῖον χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Κάρπαθος* (περίπου 4 □ Μ., 16,000 Κ.) καὶ *Κάσος* (ὡσαύτως περίπου 4 □ Μ., 7,500 Κ.), ἔχουσαι ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἀρκετόν.—*Κύπρος* (173 □ Μ.) μετὰ 190,000 Κ., περίφημος διὰ τοὺς οἴνους, τὴν μέταξαν, τὸ ἐρυθρόδανον (ρίζαρι) καὶ τὸ ἔλαιον αὐτῆς. Πόλεις αὐτόθι: εἶνε ἡ *Λευκωσία* μετὰ 25,000 Κ., ἡ *Λάρναξ* (Κίτιον) καὶ ἡ *Λεμησός* (Ἀραθοῦς)· τὸ δὲ ὄρος Ὀλυμπος ἔχει ὕψος 6,000 π. Ἡ Κύπρος εἶναι τανῶν Ἀγγλικὴ ἀποικία.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκουσι προσέτι·

2) ἡ Ἀρμενία καὶ Γεωργία, μετὰ τῆς Ἐρζερούμης, ἐχούσης 100,000 Κ. Τὸ δαχυρώτατον ὄμως φρούριον *Κάρς* ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1878 εἰς τοὺς Ῥώσους.

3) τὸ *Κουρδιστάν* (τὸ πάλαι *Καρδουχία*, ἔνθα ὑπέστησαν πολλὰ δεινὰ οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφώντος). Πόλις ἀξία λόγου ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Διαρβεκίρη*, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος, μετὰ 34,000 Κ. περίπου.

4) ἡ *Ἀλδσσεσίρα* (Μεσοποταμία) μετὰ τῆς *Μοσούλης* παρὰ τὸν Τίγριν, ἐχούσης 48,000 Κ. Πλησίον ταύτης εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τοῦ *Νινευῆ*, καὶ ΝΑ. τὰ *Ἀρβηλα* καὶ *Γαυγάμηλα*, ἔνθα ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε *Δαρεῖον* τὸν *Κοδομαννόν*.—*Ὀρφα* ΒΔ. τῆς *Μοσούλης*, ἡ παλαιὰ *Ἐδεσσα*.

5) τὸ *Ἰρακαραβί*, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Βαγδάτιον*, πρωτεύουσά ποτε τῶν *Καλιφῶν* παρὰ τὸν Τίγριν, μετὰ 150,000 Κ. Παρὰ ταύτην κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς *Σελευκείας* καὶ *Κτησιφῶντος*, πρωτευούσης τῶν *Πάρθων*.—*Ἡλάχη*, ἐπὶ τοῦ *Εὐφράτου* παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς πολυθρυλήτου *Βαβυλῶνος*. Ἐδῶ πλησίον κεῖται ἡ πεδιάς *Κούραξα*, ἔνθα ὁ Ἀρταξέρξης ἐνίκησε τὸν ἀδελφόν του, *Κῦρον* τὸν νεώτερον.—*Βασσόρα*, ἔχουσα ἐμπόριον σπουδαῖον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ 60,000 Κ.

6) τὸ *Σοριστάν*, ἡ καθ' αὐτὸ *Συρία*, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι· *Ἀρτιόχεια*, παρὰ τὸν Ὀρόντην ποταμόν, ἔχουσα ἐπὶ *Σελευκιδῶν* 700,000 Κ.· νῦν δὲ μόλις 20,000.—*Ἀλεξανδρέττα*, μετὰ καλοῦ λιμένος· πλησίον ταύτης ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Ἰσός*.—*Χαλέππι*, μετὰ 100,000 Κ., ζωηρὰ βιομηχανικὴ πόλις.—*Βηρυτός*, παρὰ τὴν *Μεσόγειον*, μετὰ 100,000 Κ., καὶ *Τρίπολις*, μετὰ 13,000 Κ., ἄλλοτε λιμένες τῆς *Φοινίκης*.—*Δαμασκός*, μετὰ 200,000 Κ.· ἐπικαλεῖται δ' αὕτη «*ὄφθαλμὸς τῆς Ἀνατολῆς*,» καθὼ κειμένη μεταξὺ ἀμπελώνων καὶ φυτειῶν

βάμβακος. Ἐκ ταύτης ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τὰ Δαμασκηὰ ξίφη (δαμασκιὰ σπαθιά). — Βαλθὲκ (Ἡλιούπολις) παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου. Σώζονται δὲ ἐρείπια καὶ τῆς Παλμύρας ἢ Ταδμώρ εἰς μίαν ὄασιν τῆς Συρίας, ἔνθα εἶχε τὴν καθέδραν αὐτῆς ἡ Ζηροβία.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκει καὶ ἡ

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

[161 □ M].

Ὡς κοιτὶς τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Χριστιανικῆς θρησκείας εἶνε τὰ μέγιστα σπουδαία ἡ γῆ αὕτη τῆς ἐπαγγελίας διὸ θέλομεν εἰς αὐτὴν πλειότερον προσέξῃ. Ἀπὸ τοῦ ὄρους Ἀερμῶν πηγάζει πρὸς Β. μὲν ὁ Ὀρόντης, πρὸς Ν. δὲ ὁ Ἰορδάνης· οὗτος δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔλος Μαρών, ἔπειτα δὲ τὴν γέμουσαν ἰχθύων λίμνην Γερρησσαρέτ (θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἔτι δὲ λίμνην τῆς Τιβεριάδος καλουμένην)· καὶ κατόπιν τὴν Νεκρὰν θάλασσαν (ἔνθα ἦσαν ἄλλοτε τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα), κειμένην 1,236 πόδας παρισινοῦς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ κατάπτωσης τοῦ ἐδάφους ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς Ἀκάβας τῆς Ἀραβίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Γώρ.

ἀ. Καὶ εἰς μὲν τῆς πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου χώρων ἀνήκουσι·

1) ἡ Ἰουδαία, πρὸς νότον. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε Ἰερουσαλήμ, 2 Μ. πρὸς δυσμὰς τῶν βορείων μερῶν τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης καὶ 5 Μ. μακρὰν τῆς Ἰόππης, ἐπὶ ὄροπεδίου ὑψηλοῦ. Κεῖνται δ' ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ὑψώματα, οἷον ἡ Σιών (ἔνθα ἦτο ἡ ἀκρόπολις τοῦ

Δαβίδ) καὶ τὸ ὄρος τοῦ Ἀμωρία. Ἐνταῦθα δὲ προσέτι κείται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Τάφου. Πρὸς Α. δὲ τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ, εἶνε τὸ ὄρος τῆς Ἀγωνίας καὶ πρὸς Β. αὐτῶν τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν (2,656 π.). Ἡ Ἱερουσαλήμ ἠρίθμει ἄλλοτε 100,000 κατοίκους, μόλις ὅμως ἔχει τανῦν 28,000. Κ. — Ἐμμαοῦς, βορειοδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Βηθ.λεέμ, πρὸς Ν. τῆς Ἱερουσαλήμ. — Χεβρών, ὡσαύτως πρὸς Ν. — Βηρσαβεέ, εἰς τὰ νοτιώτατα τῆς χώρας. Ἡ δὲ Ἱεριχώ, ἦτοι πόλις τῶν φοινίκων, ἔκειτο παρὰ τὸν Ἰορδάνην. Αἱ δὲ Ἀκάρων, Ἀζωτος, Ἀσκάλων καὶ Γάζα, ἦσαν πόλεις τῶν Φιλισταίων.

2) ἡ Σαμάρεια. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιόλογοι ἦσαν Συχέμ, τανῦν Ναβλούς, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐφραϊμ πρὸς Β. τῆς Ἱερουσαλάμ. — Σαμάρεια, καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ Ἰσραήλ.

3) ἡ Γαλιλαία. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι ἦσαν Τιβεριάς, παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. — Βηθσαϊδά, τόπος τῆς γεννήσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέα καὶ Φιλίππου. — Ναζαρέτ, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἱερουσαλήμ. — Πτολεμαῖς, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Καρμῆλου — Τύρος καὶ Σιδῶν, περίφημοι ἐμπορικαὶ πόλεις.

ε) Εἰς δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀρῆκει ἡ

4) Περαιά, ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου· Καισάρεια Φιλίππου, πρὸς Α. τῆς λίμνης Μαρών. — Βηθσαϊδά Ἰουδαίας (ἔνθα ὁ Κύριος ἐχώρτασε τοὺς πεντακισχιλίους). — Βηθαβηρά, ἔνθα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Ἰησοῦν.

2. ΑΡΑΒΙΑ.

[57,000 □ Μ., 5 ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ χερσόνησος αὕτη, εἰς τρία μέρη περιβρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς πρὸς βορρᾶν χαμηλῆς χώρας τῆς Συρίας καὶ Ἀραβίας, ὑψοῦται ὡς ξυρὸν καὶ ἄνυδρον ὄροπέδιον· περιστοιχιζομένη δὲ ὑπὸ κρημνωδῶν καὶ γεμόντων ὑδάτων ὀρέων, ἐκτείνεται μέχρι τῆς *Εὐδαίμωνος Ἀραβίας* (Ἰεμένης). Ὁ δὲ πληθυσμὸς διαιρεῖται εἰς τοὺς ληστρικοὺς *Βεδουίτους*, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, καὶ τοὺς σταθερὰν ἔχοντας κατοικίαν, τοὺς Ἀραβας τῶν πόλεων καὶ ὁάσεων.

α'. Ἡ πρὸς δυσμὰς παραλία τῆς Ἀραβίας. Ἡ νοτιοδυτικὴ χώρα *Ἰεμένη*, ἥτοι *εὐδαίμων Ἀραβία*, γέμει θυμιαμάτων καὶ καφφέ· ὁ δὲ σπουδαιότατος τόπος, ὅθεν γίνεται ἡ ἐξαγωγή, εἶνε ἡ εὐλίμενος *Ὀδεΐδα*, πρότερον *Μόκκα* καλουμένη. Καθ' αὐτὸ δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κείται τὸ φρούριον *Ἄδερν*, τὸ *Γιβραλτάρ* τῆς Ἀνατολῆς, κτῆμα τῶν Ἀγγλων, ὡς καὶ ἡ δεσπύζουσα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης νῆσος *Περίμη*.—Εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τούτων χώραν *Ἐδσσὰς* κεῖνται αἱ ἰσραὶ πόλεις·

Μέκκα, « ἡ μήτηρ τῶν πόλεων, » μετὰ 45,000 Κ., τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ, μετὰ τοῦ λιμένος *Τσέδας* καὶ ἡ *Μεδιρά*, ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ προφήτου. 55. xiv

β'. Ἡ πρὸς βορρᾶν μεσόγειος χώρα, ἡ *Νεδσσέδ*, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀμμώδης ἔρημος· κείται δ' ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου καὶ γέμει ἵππων.

γ'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παραλία, ἥτοι ἡ γέμουσα φοινίκων χώρα *Ὀμάρη*, μετὰ τῆς εὐλίμενου *Μασκάτης*.

Ἡ δὲ μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς (ἐκ τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας Πέτρας *Πετραία Ἀραβία* καλουμένη) ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους *Σινά* «*Χερσόνησος τοῦ Σινά.*»

3. Η ΥΨΗΛΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΙΡΑΝ.

Ἐκτεινομένη αὕτη ἀπὸ τοῦ Ἀραράτ πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τοῦ Ἰνδοκούχου πρὸς Α., ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τίγριδος καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ. Ἡ δὲ ὑψηλὴ αὕτη χώρα ἔχει περίξ ὄρη, πρὸς Β. μὲν τὸ Ἑλβρον [17,400^π], πρὸς Α. δὲ τὸν Παραπάμισον καὶ τὸ Ἰνδοκούχον.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι

α'. ΤΟ ΠΕΡΣΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

(ΔΥΤΙΚΟΝ ΙΡΑΝ).

[30,000 □ Μ., περὶ τὰ 7 ἑκατομμ. Κ.].

Θί μὲν Πέρσαι εἶνε μωαμεθανοί· τὸ δὲ κράτος διαίρεται εἰς 12 ἑπαρχίας, ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε· *Τεχεράνη* πρὸς Β., προωρισμένη νὰ δεσπόζῃ διὰ τὴν σπουδαίαν αὐτῆς στρατιωτικὴν θέσιν, μετὰ 80,000 Κ. — *Ἰσπαχάνη* πρὸς Ν., μετὰ 60,000 Κ. — *Σχιράζη*, νοτιώτερα, περίφημος διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς *Περσεπόλεως*· παρὰ δὲ τὴν Ἀμαδάρ, πρὸς Δ. τῆς *Τεχεράνης*, τὰ τῶν Ἐχβατάρων. — *Ταυρίς*, μετὰ 110,000 Κ., παρὰ τὴν ὑψηλὴν χώραν τῆς Ἀρμενίας. — Σπουδαιότατος δὲ λιμὴν εἶνε ἡ Ἀβουσχαίρη.

ε'.) ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ.

[13,000 □ Μ., 4 (;) εκατομμ. Κ.].

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν χωριστῶν ἐπικρατειῶν

1) Τῆς *Καβούλης* ΒΑ., μεθ' ὁμωνύμου πρωτεύουσας, σπουδαιοτάτης ἐμπορικῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλην*.

2) Τῆς *Καρδαχάρης* πρὸς Ν., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως.

3) Τῆς *Ἐράτης*, πρὸς Δ. τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 100,000 Κ.

Τὸ δὲ *Καφιριστὰν* (ἦτοι τόπος τῶν ἀπίστων), χώρα ὄρεινή πρὸς Ν. τοῦ *Ἰνδοκούχου* μετ' εἰδωλολατρῶν κατοικίων, εἶνε παντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον.

γ'.) ΒΑΛΟΥΤΣΧΙΣΤΑΝ.

[5,000 □ Μ., 1 (;) εκατομμ. Κ.].

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀπροσιτώτατον μέρος τοῦ Ἰράν. Εἶνε δὲ οἱ Βαλοῦτσοι ληστρικοὶ νομάδες, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν χάνην τοῦ ΒΑ. *Κελατίου* ὅσον θέλωσι· οὐδὲν ἤττον τὸ δυτικὸν μέρος τῆς παραλίας ἔγεινε Περσικὸν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους.

4) ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΙΝΔΙΑ.

[Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις εἰς τὴν ἐντεῦθεν καὶ ἐπέκεινα τοῦ Γάγγου Ἰνδικήν, περίπου 46,000 □ Μ. καὶ περὶ τὰ 194 εκατομμ. Κ.].

[Αἱ δὲ προστατευόμεναι ἐπικράτειαι εἰς τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικήν 30,000 □ Μ., καὶ 46 ἑκατ. Κ.].

Α'. Η ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

"Ορη.

Τὰ παράλια τῆς *Μαλαβάρης* καὶ τοῦ *Κορομαρδέλου* ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ *Νερβούδδα* χώραν τριγωνικὴν, τὸ ὄροπέδιον τοῦ *Δεκάν*, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ *Ἰνδοστάν*, ἔχουσα ὡσαύτως τριγωνικὴν μορφήν, ἐριζομένη δὲ ὑπὸ τῶν *Ἰμαλαίων* ὀρέων [ἡ κορυφὴ τοῦ *Ἐβερέστου* (*Γωρισανκάρ*) ἔχει ὕψος 27,212⁷]. Ὅρη δὲ εἰς τὸ *Δεκάν* ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ *Ἀνατολικά* καὶ *Δυτικά Γαταῖα*, καὶ ἀκρωτήριον τὸ νοτιώτατον *Κομορῖνον*.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες.

Ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. χαμηλὴ πεδιάς τῆς *Βεγγάλης* διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· 1) τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ *Γάγγου* καὶ *Βραμαπούτρα*· 2) τὴν πεδιάδα τοῦ *Ἰνδοῦ*. Καὶ ὁ μὲν *Γάγγης* (420 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τῶν *Ἰμαλαίων*, δέχεται δεξιόθεν τὸν *Δισχοῦμναν*, καὶ ἐνώνεται κατὰ τὰς ἐκβολὰς μετὰ τοῦ *Βραμαπούτρα* ὁ δὲ *Ἰνδὸς* (340 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν *Ἰμαλαίων*, καὶ ἡ χώρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ, ἡ *Πενταποταμία* (*Πανδσκάβτ*), διαρρέεται ὑπὸ 5 ποταμῶν, τῶν ὁποίων μέγιστος εἶνε ὁ *Ἰφασις* (*Σετλέδσχος*)· δεξιόθεν δὲ εἶνε ὁ μόνος ὁ *Καβούλης*.

Τὰ προϊόντα τῆς *Ἰνδικῆς* εἶνε τὰ πλουσιώτατα καὶ ποικιλώτατα τῆς γῆς, ὧν ἰθαγενῆ εἶνε τὸ ὄρύζιον, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ πέπερι καὶ κινάμωμον. Μεγαλοπρεπὲς δὲ εἶνε τὸ βασιλείον τῶν ζώων, καὶ περίφημοι οἱ *Ἰνδικοὶ ἀδάμαντες*.

Σύμπασα δὲ ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδική, ὀλίγων τόπων ἐξαιρουμένων, ὑπόκειται εἰς τοὺς Ἀγγλους, καὶ ἀποτελεῖ τὸ Ἰνδικὸν κράτος τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦ 1857 δὲν ὑπῆκουε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Τανῦν δ' αἱ χῶραι αὗται ἀποτελοῦσι Βρετανικὴν αὐτοκρατορίαν μετὰ 3 προεδρείων· τῆς Καλκούτας ἢ Βεγγάλης, τῆς Μαδράσης πρὸς Ν. καὶ τῆς Βομβάης πρὸς δυσμᾶς.

Καὶ περὶ τὰ 130 μὲν ἑκατομμ. κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἰνδιῶν· εἰς 240 δὲ περίπου ἑκατομμ. ἀναβαίνει σύμπας ὁ πληθυσμὸς, περιλαμβανομένης τῆς Κεϋλάνης.

Εἰς τὴν Βρετανικὴν ταύτην Ἰνδικὴν ἀνήκουσι·

Α'. Αἱ ὄρειναι χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

Ἐνταῦθα ἐπαρχίαι εἶνε·

Ἀσσάμη, παρὰ τὸν Βραμαπούτραν. Ἐτι δὲ ἡ μικρὰ ἐπαρχία Σικκίμη πρὸς Δ. τῆς Ἀσσάμης. Εἰς δὲ τὴν βορειοδυτικὴν ὄφρυν τῶν Ἰμαλαίων κεῖται ἡ θελκτικὴ καὶ πυκνῶς κατοικημένη ὑψηλὴ κοιλάς Κασσιμίρη (Σιριναγούρ), περίφημος διὰ τὰ ὑφαντουργεῖα τῶν κασσιμιριῶν.

Β'. Ἡ χαμηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς.

α'. Τὰ περὶ τὸν Ἰνδόν. Εἰς τὴν πενταποταμίαν κατοικοῦσιν οἱ πολεμικοὶ Σεῖκοι, πόλιν ἔχοντες τὴν Λαχόρη, μετὰ 100,000 Κ., καὶ ΝΔ. τὴν Μουλτάνην. Εἰς δὲ τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν κεῖται ἡ Ἐνδεραβάδη, μετὰ 20 χιλ.Κ.

β'. Περὶ δὲ τὸν Γάγγην πόλεις εἶνε· Δελχί, ἡ ποτὲ

καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, μετὰ 150,000 Κ.—
Άγρα, πρὸς Ν.—*Βεραρθέση* ΝΑ., μετὰ 170,000 Κ., ἡ
 πανάρχαιος ἔδρα τῶν σχολείων τῶν Βραχμάνων.—*Καλ-*
κούττα ΝΑ., μετὰ 900,000 Κ., ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Κυ-
 βερνήτου.—Ἡ βιομηχανικὴ *Πάτρα* ΒΔ., μετὰ 160,000
 Κ.—*Λουκρόβιον* ΒΔ., εἰς τὸ προστατευόμενον κράτος
Οὔδην, μετὰ 290,000 Κ.—*Μουρσχιδαβάδη*, πρὸς Β.
 τῆς Καλκούττας, μετὰ 150,000 Κ.

Γ'. Ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς (Δεκάν).

Εἰς τὴν παραλίαν τῆς *Μαλαβάρης* κεῖνται αἱ πόλεις.
Βομβάη πρὸς Β., μετὰ 650,000 Κ.—*Σουράτη* πρὸς
 Β., ἔχουσα ἐμπόριον μὲ τὴν Περσίαν.

Εἰς δὲ τὴν παραλίαν τοῦ *Κορομανδέλου*, ἡ *Μαδράση*,
 μετὰ 400,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου.

Εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω ὑψηλὴν πεδιάδα, πρὸς Ν., κεῖ-
 ται τὸ προστατευόμενον κράτος *Μυσώρειον* μετὰ τῆς
Σεριγγαπατάμης παρὰ τὸν Καβέρυον ποταμὸν· βορειό-
 τερα δὲ τὸ ποτὲ βασιλεῖον *Γολκόνδα*, ταῦν δὲ προσ-
 τατευόμενον κράτος τοῦ νιζάμη (ἀρχικυβερνήτου ἰθαγε-
 νοῦς) τῆς *Εἰδεραβάδης* ΒΑ. μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐ-
 χούσης 200 χιλ. Κ.

Δ'. Κτήσεις ἄλλων Εὐρωπαϊῶν.

1) Τῶν Πορτογάλων· *Δία*, πρὸς Β. τῆς Βομβάης καὶ
Γόα πρὸς Δ. τῶν Δυτικῶν Γαταίων.

2) Τῶν Γάλλων· *Πορδιχερὸν* εἰς τὸ Κορομανδέλον,
 καὶ *Τσανδεργαρόρη* παρὰ τὴν Καλκούτταν.

Ε'. Αἱ ἀνεξάρτητοι χῶροι τῶν Ἰμαλαίων.

1) Μεταξὺ τῆς Νιπάλης καὶ Ἀσσάμης κεῖται ἡ Βατάρη ἢ Βοτάρη, μετὰ πρωτεύουσας τῆς Τασσιουδούρης.

2) Νιπάλη, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τῶν μεσαίων Ἰμαλαίων, μετὰ πρωτεύουσας τῆς Κατμαρδούρης, μετὰ 30,000 Ν.

ΣΤ'. Αἱ νῆσοι τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Ἡ νῆσος Κεϋλάρη (Ταπροβάνη τὸ πάλαι [μετὰ 2 $\frac{4}{3}$ ἑκατομμ. Κ., 1,150 □ Μ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ τοῦ Παλκείου πορθμοῦ, πόλεις ἔχει τὸ Κολόμβορ, πρωτεύουσαν, καὶ τὴν εὐλίμενον Τριγκορομάλην.

Ἐπάρχει δ' ἐνταῦθα μεγίστη ἀφθονία τῶν προϊόντων τῶν τροπικῶν, ἀρτόδενδρα, βαμβακόδενδρα καὶ τὸ ἰθαγενές δένδρον τοῦ κίναμώμου.

Β'. ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ.

[41,000 □ Μ., 26 ἑκατομμύρια Κ.].

Ἦρη. Πεδιάδες. Ποταμοί.

Τὴν χερσόνησον ταύτην, προσεγγίζουσιν πολὺ εἰς τὸν Ἰσημερινόν, διασχιζουσιν ὡς βραχίονες τοῦ Τιβέτ πέντε συνεχῆ ὄρη, ἐκ Β. πρὸς Ν. φερόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ρέουσι 4 μεγάλοι ποταμοί, γονιμοποιοῦντες εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὰς πέριξ πεδιάδας διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν πλημμυρῶν· ὁ Ἰραβάδης εἰς τὸν Μαρταβάειον κόλπον, ὁ Μεράμης εἰς τὸν τοῦ Σιάμ, καὶ ὁ Μεκόγγος ἢ Καμβόδσχος εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς πρὸς Α. μὲν εἶνε Μαλαϊκὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς Δ. δὲ Σινικὸς, θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ὁ Βουδδαϊσμός (εἰδωλολατρεία).

ά.) Βρεττανικὴ πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδική.

[4,500 □ Μ., σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ.].

Ἐνταῦθα τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε·

1) Τὸ βόρειον ἥμισυ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς πέραν Ἰνδικῆς, μετὰ τῶν χωρῶν Ἀρακάνης καὶ Περόης.

2) Ἡ ἐπικράτεια τῆς Μαλάκας, εἰς τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον.

3) Εἰς δὲ τὴν νότιον ἄκραν τῆς χερσονήσου κεῖται ἡ νῆσος Σιγγαπούρη, μετὰ τῆς ὁμώνυμου πρωτευούσης, ἐχούσης 100,000 Κ.

β.) Τὸ κράτος Βάρμα (Βίρμα ἢ Βοῦρμα).

Οὕτω καλεῖται ἡ περὶ τὸν ποταμὸν Ἰραβάνην χώρα μετὰ τῆς Ἀμαραπούρας καὶ Ἀβας. Καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος εἶνε ἡ Μαρδαλαύη, παρὰ τὸν Ἰραβάνην.

γ.) Τὸ Βασίλειον τοῦ Σιάμ.

Τοῦτο κυρίως συνίσταται ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Μενάμη, παρὰ τὸν ὁποῖον κεῖνται αἱ πρωτεύουσαι πόλεις Σιάμη καὶ Βαγκόπη, μετὰ 500,000 Κ.

δ.) Τὸ πρὸς Ἀνατολὰς κράτος τοῦ Ἀνάμ (ἢ τῆς Κοχιγκίνας).

Τοῦτο συνενώνει τὰς ἐπικρατείας Κοχιγκίνας (Νότιον Ἀνάμ, μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας Χουῆς)

καὶ *Τουγκίνην* (Βόρειον Ἀνάμ), μετὰ τῆς πρωτευούσης *Κεσχοῦς* (500,000 κ.). Ἡ δὲ *Σαϊγῶρη* εἶνε ἀπὸ τοῦ 1862 Γαλλικὴ, ἔχουσα 100,000 κ.

5 ΤΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(ΗΤΟΙ Η ΜΑΛΕΣΙΑ).

Αὗται κεῖνται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη μέχρι τῆς νήσου *Φορμούης*, ΝΑ. τῆς Κίνας. Πᾶσαι δ' αἱ νῆσοι εἶνε φύσεως ἠφαιστείου, ἔχουσι τὸ κλίμα νοτιῶδες καὶ φυτὰ πολὺ τρυφερά. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο πολὺ διαφόρους φυλάς, τὴν *Μα.λαϊκὴν* καὶ τὴν τῶν *Παπουαίων*. Ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαίων οἱ μὲν Πορτογάλοι κατέχουσιν εἰσέτι μέρος μόνον τῆς νήσου *Τιμῶρης* (πρὸς Ν. τῶν Μαλούκκων), οἱ δὲ Ἰσπανοὶ ἄρχουσι τῶν *Φιλιππίνων*, καὶ οἱ κυριώτεροι κάτοχοι Ὀλλανδοὶ πασῶν τῶν *Σουδαίων νήσων* καὶ τῶν *Μολούκκων*.

Ἐνταῦθα δ' ἀνήκουσι·

1) Αἱ *Ἀρδαμάναι*, μὴ ἀπέχουσαι πολὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη. Εἰς ταύτας πέμπουσιν οἱ Ἄγγλοι τοὺς καταδίκους.

2) Αἱ *Νικοβάραι*, ΝΑ. τῶν προηγουμένων. Αὗται διατελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1869 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων.

3) Αἱ τέσσαρες μεγάλαι *Σουδαῖαι νῆσοι*. Καὶ

α. ἡ *Σουμάτρα*, χωριζομένη ἀπὸ τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας. Καὶ ΝΑ. μὲν πόλιν ἔχει τὴν *Πα.λεμβάγκην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Γεγκουλένην*. Πρὸς Α. δὲ τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ πλήρεις κασσιτέρου νῆσοι *Βάγκα* καὶ *Βι.λιτώνη*.

β'. *Ίάβα* (*Δτάβα*), μετὰ $18\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατομμ. Κ., χωριζομένη ἀπὸ τῆς *Σουμάτρας* διὰ τοῦ *Σουνδαίου* πορθμοῦ, καὶ τρυφερώτατα ἔχουσα τὰ φυτά. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ *Σουραβαύα*, ἡ νῦν ἀκμαιοτάτη πόλις, ἔχουσα 90 χιλ. Κ., καὶ ἡ *Βατανά* πρὸς Δ. μετὰ 60,000 Κ.

γ'. *Βόργεος*, μετὰ 2 περίπου ἑκατομμ. Κ. [13,600 □ Μ.) καὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας *Σαραβάκης*, ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας. Παρὰ δὲ τὴν Βορειοδυτικὴν παραλίαν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νῆσος *Λαβουάρη*.

δ'. *Κελέβη* ἢ *Μακασσάρη*. Εἰς τὴν θέσιν τῆς ποτὲ πρωτευούσης *Μακασσάρης* κεῖται τὸ φρούριον *Ροττερδάμη* μετὰ τῆς πόλεως *Βλαρδίγγης*.

4) Αἱ μικραὶ *Σουνδαῖαι νῆσοι*, ἧτοι ἡ *Τιμώρη* πρὸς Α. (ἧς τὸ Ἀνατολικὸν ἥμισυ εἶνε Πορτογαλικόν), ἡ *Φλωρίς* πρὸς Δ., ἡ *Σουμάβα*, ἡ *Λομβόκη* πρὸς Δ. (ἐνθα τὸ ἠφαιστειοῦν *Πινδιάριον* ἔχει ὑπὲρ τοῦς 13,000 π.) καὶ *Βάλη*, ἡ δυτικωτάτη.

5) Αἱ *Μολοῦκκαι* ἢ νῆσοι τῶν ἀρωμάτων ἧτοι *Βανδαῖαι*, πλὴν μικραὶ μὲν, ἀλλὰ σπουδαῖαι ὡς τόποι τοῦ μοςχοκαρυδίου, *Κεράμη*, πρὸς Β., *Βίλολον*, ἔτι βορειότερον, *Τερνάτη*, πρὸς Δ. τοῦ *Γιλόλου*, καὶ ἄλλαι.

6) Αἱ *Σουλούιαι νῆσοι*, μετὰξὺ τῆς Βορνέου καὶ τῶν *Φιλιππίνων*.

7) Αἱ *Φιλιππῖναι* συγκείμεναι ἐκ τῆς *Μαρίλης* ἢ *Λουζώρης* τῆς βορειοτάτης, μετὰ τῆς πρωτευούσης *Μαρίλης*, ἐχούσης 160,000 Κ., καὶ τῆς *Μινδαράου* (ἢ *Μαγιδαράου*).

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ.

6. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ.

]6,900 □ Μ., μετὰ 34 ἑκατομμυρίων Κ.].

Τὸ κράτος τοῦτο, συγκείμενον ἐκ νήσων, εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ ἐστία τῆς μεγάλης τῶν ἠφαιστειῶν σειρᾶς, ἥτις ἀπὸ τῶν Σουνδαίων νήσων φέρεται πρὸς τὴν Καμτσιάτ-καν. Καὶ ἡ μὲν εὐφορος χώρα ἐκτρέφει λαὸν ἰσχυρὸν καὶ τὰ μέγιστα δραστήριον, τὴν δὲ ὑπερτάτην τῆς πολιτείας ἐξουσίαν ἔχει ὁ *μικάδος* (ἐκκλησιαστικὸς ἀρχηγός), εἰς τὸν ὁποῖον εἶνε ὑποτεταγμένοι πάντες τῆς χώρας οἱ ἠγεμόνες. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ Ἰαπωνία ἦτον ἀποκεκλεισμένη πρὸς τὰ θαλασσοποροῦντα ἔθνη, τανῦν ὁμως ἠνοιχθήσαν εἰς αὐτὰ 3 λιμένες, ἐν οἷς ἡ *Ναγκασάκη* εἰς τὴν *Κιουσιὸν* καὶ ἡ *Υοκοχάμα*, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς *Ἰεδοῦς*.

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Ἰαπωνία σύγκειται ἐκ τριῶν μεγάλων νήσων, τῆς *Νιπώνης* πρὸς Β., τῆς *Κιουσιὸν* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Σικόκης* ἐν τῷ μέσῳ. Ἐκ δὲ τῶν πέριξ νήσων μεγίστη εἶνε ἡ πρὸς Β. *Ἰεσῶ*. Εἰς τὴν *Νιπώνην* κεῖνται

Ἡ *Ἰεδῶ ΒΑ.*, μετὰ 1 ἑκατομμ. Κ., μέχρῃς ἐσχάτων καθέδρα τοῦ ταϊκού (κοσμικοῦ ἀρχηγοῦ).—*Μιάκον ΝΔ.* ἡ *Κιότον*, μετὰ 250 περίπου χιλ. Κ., καθέδρα κληρικοῦ, τοῦ καὶ μόνου ἤδη ἄρχοντος.—*Όσάκα*, ΝΑ., μετὰ 300,000 Κ. περίπου, ἡ κυριωτέρα ἐμπορικὴ πόλις, ἐσχάτως ἀνοιχθεῖσα εἰς τὸ μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπόριον, συνδεομένη δὲ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς *Όσάκας*.

7. ΚΙΝΑ ἢ ΕΙΝΙΛΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

[214,000 □ Μ, 435 ἑκατομμύρια Κ.].

Τὸ κράτος τοῦτο διαίρεται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Κίνα* καὶ τὰς γειτονικὰς χώρας *Μαρδοσχουρίαν* ΒΑ., *Μογγολίαν* πρὸς Β., *Τιβέτ* ΝΔ., *Κορέαν* Α. καὶ τὰς νήσους *Λιευκεύας* πρὸς ἀνατολάς.

α'. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΚΙΝΑ.

[73,000 □ Μ., 405 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη πρὸς Ν. μὲν καὶ Α. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῶν *Κουελλυρίων* ὄρεων καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμμώδους ἐρήμου *Γόβης*. Πρὸς Β. δὲ τὰ σύνορα συνέχονται μετὰ τοῦ γιγαντώδους ἔργου τοῦ *μεγάλου τείχους*. Οἱ δύο δὲ σπουδαιότατοι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Υαντσεκιάγγης* καὶ ὁ *Ὀάγγος*. Ἐξ Ἀρκτου δὲ πρὸς Ν. διασχίζει τὴν χώραν ἡ 250 Μ. μακρὰ *Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ*.

Τὸ *κλίμα* τῆς *Κίνας* δεικνύει μὲν πάσας τὰς μεταβολὰς τῶν εὐκράτων χωρῶν, διὰ τὴν μεγάλην ὅμως ἔκτασιν εἶνε ψυχρότατον εἰς τὰ βόρεια καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ νότια. Προκόπτουσι δ' εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκτὸς τῆς ὀρύξης καὶ τοῦ σίτου, τὰ ἄριστα εἶδη τοῦ τεύου, βαμβακίου καὶ ζαχαροκαλάμου. Εἰς μεγάλην δὲ τελειότητα ἔφθασεν εἰς τὴν *Σινικὴν* αὐτοκρατορίαν ἡ *βιομηχανία* τῆς πορσελλάνης, τῆς μεταξουργίας, τῆς βαμβακουργίας καὶ τοῦ χάρτου. Ἡ δὲ λεπτουργικὴ τέχνη καὶ ἡ πυρῆτις ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωσταί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1644 εἶνε κύριοι τῆς χώρας οἱ *Μαρδοχοδοὶ Τάρταροι*.

Πόλεις ἔνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Πετσελίαν*· τὸ *Πεκῖνον*, « ἡ αὐλὴ τοῦ Βορᾶ, » ἔχον 5 Μ. περιφέρειαν καὶ 1,650,000 Κ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰαντσεκιάγγη κεῖται ἡ *Ναγκίγγη*, « ἡ αὐλὴ τῆς Μεσημβρίας. »

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν *Καντῶνα*· ἡ *Καντῶν*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. Κ., παρὰ τὸν Τσουκιάγγην ἢ Ποταμὸν τῶν μαργαριτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς *Καντῶνος*, ἔχουσιν ἀνοιχθῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐπιμιξίαν· τὸ *Ἀμόθορ*, τὸ *Φουτσεουφοῦ* (Φουχεοῦ), τὸ *Νιγγπογοῦ* (Λιγγιπῶ), ἡ *Σχαγγάη* καὶ *Ταϊθάρη* εἰς τὴν *Φορμόζαν*.

Ἄπο δὲ τῆς 16³⁶ ἑκατονταερίδος κατέχουσιν οἱ μὲν Πορτογάλοι ἐπὶ τινος νήσου τὴν πῶλιν *Μακάορ*, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀπὸ τοῦ 1842 τὴν βραχῶδη νῆσον *Χογκόγγην* πλησίον τοῦ *Μακάου* (ἧς ἡ πρωτεύουσα *Βικτωρία* ἔχει 120,000 Κ.).

Ἐκ δὲ τῶν Σινικῶν νήσων λόγου ἄξια μάλιστα εἶνε ἡ *Φορμόζα* καὶ ἡ *Χαϊνάκη* εἰς τὰ νοτιώτατα.

Εἰς τὴν Κίναν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, πληρῶναι φόρον τὸ βασιλεῖον τῆς *Κορέας* [4,300 □ Μ., 9 ἑκατομ. Κ.], ἧς ὁ ἄρχων ἐπικαλεῖται « βασιλεὺς 10,000 νήσων. » Χωρίζεται δὲ ἡ *Κορέα* ἀπὸ τῆς Κίνας διὰ τινος ἀκατοικήτου καὶ οὐδετέρου γῆς τμήματος.

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Τὰ ἐνδότερα τῆς Μέσης Ἀσίας διασχίζονται ὑπὸ δύο, ἐκ Δ. πρὸς Α. φερομένων χιονωδῶν ὄρεινῶν ἀλύσεων, τῶν

Ουρανίων ὄρέων (Θιανσχάν) καὶ τῶν νοτιωτέρων *Κουελ-
λυνίων*. Ἐνεκα δὲ τῶν περὶξ ὄρέων διαιροῦσι τὸ πρὸς
δυσμᾶς ἡμισυ τῆς ὑψηλῆς χώρας εἰς τρία κύρια ὀροπέ-
δια· 1) τὸ *Τιβέτ*, μεταξὺ τῶν Ἰμαλαίων καὶ Κουελλυ-
νίων· 2) τὴν ὑψηλὴν *Ταρταρίαν*, μεταξὺ τῶν Κουελλυ-
νίων καὶ Οὐρανίων· 3) τὴν *Σουγγαρίαν*, μεταξὺ τῶν Οὐ-
ρανίων καὶ Ἄλταίων.

Β'. ΜΑΝΑΣΧΟΥΡΙΑ.

(ΤΟΥΓΓΟΥΣΙΑ).

Αὕτη εἶνε ἡ παντελῶς ὄρεινὴ χώρα τοῦ ποταμοῦ Ἄ-
μούρ. Τῶν δὲ περὶ τὰς ἐκβολὰς τόπων ἄρχουσιν οἱ
Ῥώσσοι.

Γ'. Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ,

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Τὸ μέγιστον ταύτης μέρος κατέχει ἡ πετρώδης καὶ
ἀλμυρὰ ἔρημος *Γόβη*.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ *Μαῖτμασχίνη* πρὸς Β., πλησίον τῆς
πόλεως τῶν Ῥωσικῶν συνόρων *Κιάχτας*, εἶνε ὁ κυριώ-
τερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς Ῥώσ-
σους· διὸ καὶ προσφορωτέραν τινὰ ὁδὸν διὰ τῆς ἐρήμου
Γόβης ζητοῦσι.

Δ'. TIBET,

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΝΟΤΟΝ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Τὸ Τιβέτ ὄρια ἔχει πρὸς Ν. μὲν τὰς χιονοσκεπάστους
κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, πρὸς Β. δὲ τὰ Κουελλύνια.
Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ πρὸς δυσμᾶς κείμενον *Μικρὸν Τι-
βέτ* (ἢ *Λαδαχ*) καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς *Μέγα Τιβέτ*,
μετὰ τῆς *Λάσσας* ΝΑ, καθέδρας τοῦ *Δαλαϊ Λάμα*,
ἧτοι μεγάλου καὶ ὡς θεοῦ θεωρουμένου ἀρχιερέως.

ΙΛΙ,

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ.

Ζουγγαρία και Ἀνατολικὸν Τουρκιστάν.

Αἱ χῶραι αὗται κεῖνται εἰς τὰς δύο πλευρὰς τῶν Οὐρανίων ὀρέων· καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος εἶνε ἡ Ζουγγαρία, τόπος τῶν πηγῶν τοῦ Ἰρτισσίου, μετὰ τῶν λιμνῶν Δσαϊσάργης, Βαλκασσίας καὶ Ἰσσικούλης. Ἐνταῦθα δὲ πλησίον κεῖται τὸ Ἴλι (Κούλδσχα), κύριος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν συνόρων, πέραχωρθεῖς τὸ 1879 ὑπὸ τῶν Ῥώσων εἰς τὴν Κίναν. Τὸ δὲ νότιον μέρος περιέχει τὴν ὑψηλὴν Ταρταρίαν, ἥτοι μικρὰν Βουχαρίαν. Ἐνταῦθα δὲ πόλεις ἐμπορικαὶ λόγου ἄξιαι εἶναι Ἰαρκάρδη καὶ Κασρχάρη· ἡ τελευταία μάλιστα εἶνε πρωτεύουσα τοῦ νεωστὶ ἰδρυθέντος ὁμωνύμου χανάτου.

9) ΤΟΥΡΚΙΣΤΑΝ ἢ ΤΟΥΡΑΝ,

ΗΤΟΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΑΡΤΑΡΙΑ.

[Περίπου 20,000 □ Μ. καὶ περὶ τὰ 8 ἑκατομ.]

Τούτου τὰ πρὸς Α. καὶ Ν. μέρη ἀποτελοῦσιν αἱ κατωφέρειαι τῶν Οὐρανίων ὀρέων, τοῦ Βολούρου (Βολορτάχ) καὶ τοῦ Ἰνδοκούχου. Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τούτων καταπίπτει ἔπειτα ἡ χώρα εἰς τὸ ταπεινότατον συμπάσης τῆς Ἀσίας χαμήλωμα, παρὰ τὴν Ἀράλην Λίμνην καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν [8,400 □ Μ.]. Εἰς δὲ τὴν Ἀράλην λίμνην [1,300 □ Μ.] χύνονται ὁ Ἀμοῦ Δαρίας ἢ Γίχωρ (᾽Ωξος), ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκούχου πηγάζων, καὶ ὁ Σίρ Δαρίας (Ἰαξάρτης,) ἀπὸ τῶν Οὐρανίων ἑκρέων.

Καὶ κυρίαρχος μὲν λαὸς εἶνε οἱ Τοῦρκοι (Οὐσβέκοι,

(ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

10

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τουρκομάννοι καὶ Κιργίσιοι)· τὰ δὲ ἰσχυρότατα χανάτα εἶνε· ἡ *Βοχάρα* μετὰ τοῦ προτέρου χανάτου τῆς *Βάλχας* (τῶν πάλαι *Βάκτρων*, ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥωσσίας) ἡ *Χοκάρη* παρὰ βραχίονα τοῦ ὄρους Βολούρου (τὸ βόρειον μέρος κατέχουσιν ἀπὸ τοῦ 1865 οἱ Ῥώσσοι), ἡ *Κουνδουσία* καὶ ἡ *Χίβα*. Πόλεις δὲ ἀξιολογώταται ἐνταῦθα εἶνε·

Βοχάρα, μετὰ 150,000 Κ. περίπου καὶ ἀκμάζοντος ἐμπορίου.— *Χίβα*, ἀριστερόθεν τοῦ κάκω Γίχωνος, κυριευθεῖσα τὸ 1873 ὑπὸ τῶν Ῥώστων.— *Χοκάρη*, μετὰ 30,000 Κ. περίπου, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Ταιγκισχάνου.

10) ΚΑΥΚΑΣΙΑ.

[8,500 □ Μ., ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥώσσους χώρα τῶν *Τσερκέσσω* ἢ *Κιρκασιῶν* διαμερίζεται εἰς 6 διοικήσεις, ὧν σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ τῆς *Τιφλίδος*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας παρὰ τὸν *Κῦρον*, ἐχούσης 100,000 Κ. περίπου, καὶ ἡ τῆς *Εριβάνης*, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα χωρίζεται ἀπὸ τοῦ *Αραράτ* διὰ τῆς *Αρασίου* κοιλάδος. Αὐτόθι (ἐν Ἀρμενίᾳ) εἶνε τὸ *Κάρε* καὶ τὸ εὐλίμενον *Βατούμ*, ἀμφοτέρα ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν Τούρκων τὸ 1878.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ.

Ἡ ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

(ΣΙΒΙΡΙΑ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ)

[288,000 □ Μ., μετὰ 8 περίπου ἑκατομμ. Κ.].

Ἐκτασις, πεδιάδες καὶ ποταμοί.

Ἡ *Σιβιρία*, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι

τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων ὄρεων πρὸς Ν. μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος χαμηλὴ πεδιάς. Ἐνταῦθα δὲ ῥέουσι τρεῖς μεγάλοι ποταμοί· ὁ Ὅθης (580 Μ. μακρὸς), δεχόμενος ἀριστερόθεν τὸν Ἰρτίσιον καὶ Τοβόλην, ὁ Ἰενισέης (700 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Σελεγγαλας πηγῆς, ἥτις χύνεται εἰς τὴν μεγάλην Βαϊκάλην Λίμνην, καὶ ὁ Λένας (600 Μ. μακρὸς).

Ὅρη.

Ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ. Οὐραλίων καὶ τῶν πρὸς Ν. Ἀλταίων, ὄρη λόγου ἄξια εἰς τὴν Σιβηρίαν, περὶ μὲν τὴν Βαϊκάλην λίμνην εἶνε τὰ Δουρικὰ, βορειοανατολικῶς δὲ, περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ Λένα, τὰ Ἰαβλορόια, καὶ περαιτέρω τὰ ὄρη τῆς Καμτσιάτκας.

Πληθυσμός.

Τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦσι· 1) Φιννικοὶ λαοὶ (Ὅστιάται, Σαμοεῖδαι)· 2) Ἑσχιμόζοι (Τσοῦκτσοὶ καὶ Ἀλεῦται)· 3) Μογγόλοι (Καμτσάδαλοι, Τουγγούσοι καὶ Καλμουῦκκοι)· 4) Τοῦρκοι (Ἰακοῦτοι, Κιργίσιοι καὶ Βασκίροι).

Πόλεις.

Πόλεις δὲ εἰς τὴν Σιβηρίαν, διαιρουμένην εἰς 5 διοικήσεις καὶ 8 ἐπαρχίας, λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Σιβηρίαν Τοβόλσκη, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα — Ὁμοσκη, μετὰ 30,000 Κ., παρὰ τὸν Ἰρτίσιον, ἔδρα τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. — Τόμοσκη πρὸς Α., μετὰ 30,000 Κ. — Βαρναούλη, πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ὅβιν, ἡ κυριωτέρα ὄρεινὴ πόλις τῶν μικρῶν Ἀλταίων.

Ἡ δὲ διοίκησις *Τουρκιστάν*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σιβιρίας, ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν κατακτήσεων, αἷς προσετέθη τὸ 1876 τὸ χανάτον *Χωκάνδη* ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα *Φερχάνα*, διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει τὴν *Τασκέρτην*, μετὰ 80,000 Κ., καὶ τὴν *Σαμαρκάνδην*, μετὰ 30,000 Κ., πρωτεύουσαν τοῦ Ταμερλάνου. Ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐξ ἰάσπιδος κατασκευασμένος τάφος αὐτοῦ μετὰ μεγάλου καὶ πολυτελοῦς θόλου.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν *Σιβίριαν* κεῖνται Ἰρκούτσκη, μετὰ 28,000 Κ., παρὰ τὸν Ἀγγάραν, ΒΔ. τῆς Βαϊκάλης. — *Κιάχτα* ΝΑ, ἔχουσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας. — *Ίαγκούτσκη* ΒΑ., παρὰ τὸν Λέναν, ἀσκοῦσα ἐμπόριον λευκοῖκτίδων. — *Ὀχότσκη*, παρὰ τὴν ὀμόνυμον θάλασσαν.

Ἡ δὲ χερσόνησος *Καμτσιάκτα*, διασχιζομένη ὑπὸ λόγου ἀξίων σειρῶν ἠφαιστειῶν (ὑψος 14,000^π), κεῖται εἰς τὴν Α. παραλίαν. Καὶ οἱ μὲν *Καμτσαδάλοι* (εἰσέτι μόνον 5,000) εἶνε χριστιανοί· ἔδρα δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ *Πετροπαυλόβσκη*.

Ἐνταῦθα προσέτι ἀνήκουσιν·

1) Αἱ Ῥωσικαὶ νῆσοι *Κουρίλαι*, πρὸς Β. τῆς Ἰαπωνίας· 2) Αἱ 4 νῆσοι τῆς *Νέας Σιβηρίας*, εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν· 3) Ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Σινῶν χώρα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμοῦρ μετὰ τῆς μάλιστα λόγου ἀξίας *Νικολαϊέβσκης*. Ἐδῶ συγκαταλέγεται καὶ ἡ μεγάλη νῆσος *Σαχαλίνη*, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμοῦρ [2,240 □ Μ.].

ΑΦΡΙΚΗ

[544,000 □ Μ., 205 εκατομμύρια Κ.].

Όρη και όροπέδια.

Όρη τής Αφρικῆς ἀξιολογώτατα εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἄ-
τλας, πρὸς Δ. τὸ Κόγγου (Νιγηρικὰ ὄρη) καὶ πρὸς Α.
τὰ ὄρη τῆς Σελήνης. Σύμπαν δὲ τὸ πρὸς Ν. ἡμισυ ἐμ-
φανίζεται ὡς πελώριον ὄροπέδιον, ἀνυψούμενον κλιμα-
κῆδὸν ἀπὸ Ν. πρὸς Δ. Ἡ δὲ βορεία τούτου ὄρους πρὸς
Α. μὲν ἔχει τὴν ὄρεινὴν χώραν τοῦ Χαβὲς (Ἀβυσσινίας,
νοτιοδυτικῶς δὲ τὸ ὑψηλὸν Σουδάν. Εἰς δὲ τὸ πρὸς βορ-
ρᾶν ἄλλο ἡμισυ τῆς Αφρικῆς ἐκτείνεται τεράστιον καὶ
πρὸς τὸ βόρειον Σουδάν ταπεινούμενον ὄροπέδιον, ἡ ἔρη-
μος Σαχάρα, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ μέχρι τῶν
συνεχῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Νουβιακῶν δάσεων [120,000
□ Μ.] χωρίζει δὲ αὕτη τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Βαρ-
βαρίας πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας πρὸς Α.

Ποταμοί.

Μέγιστοι ποταμοὶ εἶνε ὁ Νεῖλος καὶ Νίγρος, οὗτινος
αἱ πηγαὶ εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόγγου. Ἐνώσας
δ' ὁ Νίγρος τὰ διάφορα ρεύματά του φθάνει, Ἰσας ἤδη
ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ Τιμβουκτοῦ εἰς τὴν μεσημ-
βρινὴν ἄκραν τῆς ἐρήμου, διασχίζει τὸ ὄρος Κόγγου, δέ-
χεται παρ' αὐτοῦ τὸν Τσάδδαρ ἢ Βερούνη, καὶ χύνε-
ται ὡς Κουόρας εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βενίνου.

Ὁ δὲ *Νεζλος* (περὶ τὰ 860 Μ. μακρὸς) ἔχει ποταμὸν τῶν πηγῶν αὐτοῦ τὸν *Λευκὸν ποταμὸν* (*Βαρελαβυάδην*), ὅστις ῥέει ἐκ τῆς βορείου ἄκρας τῆς ΝΑ. λίμνης *Νυάνζας* ἢ *Οὐκερέβης*. πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν *Νουβίαν*, ἐνισχύεται ὑπὸ τοῦ *Βαρελγαζάλη*· παρὰ δὲ τὴν *Χαρτούμην* ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐκ τῆς Ἄβυσσινίας προερχομένου *Βαρελαζρέκη* (γλαυκοῦ ποταμοῦ), καὶ δεξιόθεν δέχεται εἰς τὴν *Νουβίαν* τὸν *Τακατζήν* ἢ Ἄτθάραν· παρὰ δὲ τὴν *Συήνην* (Ἄσσουάν) ἀποτελεῖ τὰ τελευταῖα ταχέα ῥεύματα, καὶ διαρρέων τὴν Αἴγυπτον ἄνευ παραποτάμων, σχηματίζει τὸ *Δέλτα* καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δύο κυρίων βραχιόνων.

Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ὁ *Ζαῖρης* ἢ *Κόγγος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς *Γουϊνέας*, καὶ οἱ *Ῥιογράνδης*, *Γαμβίας* καὶ *Σενεγάλης*, τῆς *Σενεγαμβίας*, πηγάζοντες ἐκ τοῦ *Κόγγου* (Νιγηρικῶν ὀρέων) καὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, καὶ ὁ *Ζαμβέζης* ΝΑ., ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, ἀπέναντι τῆς *Μαδαγασκάρης*.

Φυτὰ καὶ ζῷα.

Συνήθως καλλιεργούμενον φυτὸν καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ *καφφές*, ὅστις εἶνε καὶ *ἰθαγενής*, ὁ *φοίνιξ* καὶ παντὸς εἴδους ἐλαιόδενδρα. Εἰς δὲ τὸ βασίλειον τῶν ζῶων *ἰθαγενεῖς* εἶνε ἡ *καμηλοπάρδαλις*, οἱ *ὄναγροι* καὶ *αἰγαγροὶ*· ἔχει δὲ καὶ *μέγαν πλοῦτον ὀρουκτῶν*.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ [50,000 □ Μ., 17 έκ. Κ.].

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Τουρκική έπαρχία, υπό τόν Μεχμέτ Γεβλικ [μετά τῆς έρήμου αὐτῆς 20,000 □ Μ., 5 1/2 έκ. Κ.].

Ἡ ἐπιμήκης Αἴγυπτος, υπό τοῦ Νείλου διαβρεχομένη, ἔχει πρὸς Α. μὲν τὰ συνεχῆ τῆς Ἀραβίας ὄρη, πρὸς Δ. δὲ τὰ Λυβικά. Οἱ δύο δὲ κύριοι τοῦ Νείλου βραχίονες ἐκβάλλουσι παρὰ τὴν Δαμιέττην καὶ Ῥοζέττην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βροχὴ ἐν Αἰγύπτῳ εἶνε σπανία, ὁ Νεῖλος ἐδημιούργησε τὴν χώραν. Αἱ δ' ἐν Ἀβυσσυνίᾳ περιοδικαὶ βροχαὶ ἀρχίζουσι κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ γίνονται αἰτία νὰ ὑπερβαίνη τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὁ Νεῖλος, οὕτως ὥστε καθιστᾶ γόνιμον τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ἰλὸν αὐτοῦ.

Εἶνε δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου Ἀραβες, καὶ διαιροῦνται εἰς Φελλάχους (χωρικούς) καὶ εἰς νομάδας Βεδουίτους. Οἱ δὲ χριστιανοὶ Κόπται, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν τῆς χώρας κατοίκων, εἶνε περὶ τὰς 150,000.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται φυσικῶς

1) Εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, μὲ τὰ ἐρείπια τῶν παλαιῶν ἑκατομπύλων Θηβῶν, εἰς ἀμφοτέρας τοῦ Νείλου τὰς πλευρὰς παρὰ τὰ χωρία Λουξόριον καὶ Καρνάκιον. Λήγει δὲ ἡ Ἄνω Αἴγυπτος εἰς τὴν πόλιν τῶν караβαίνων Σιούττην.

2) Τὴν Μέσην Αἴγυπτον, μετὰ τοῦ Καΐρου, ἔχοντος 350,000 Κ. Εἶνε δὲ τὸ Κάϊρον, ἔνθα καὶ ἱκανοὶ Ἕλληνες ἐμπορεύονται, ἡ μεγίστη πόλις τοῦ Τουρκικοῦ κράτους

μετά τὴν Κωνσταντινούπολιν. Παρὰ δὲ τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς *Μέμφιδος* κεῖνται αἱ 40 πυραμίδες, τάφοι τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ δὲ μεγίστη, ἡ τοῦ *Χέοπος* (422^π. ὑψηλή), κεῖται παρὰ τὴν θέσιν *Γιζέχ*.

2) Τὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ἢ *Δέλτα*, μετὰ τῆς *Ἀλεξανδρείας*, ἐχούσης 120,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες. Ἐκ ταύτης διευκολύνετο μὲν καὶ πρότερον ἢ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδίας συγκοινωνία διὰ τοῦ πρὸς τὸ Σουεζ ἄγοντος σιδηροδρόμου· ἤδη ὅμως, ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου *Λεσσέψ* τῆς 21 $\frac{1}{2}$ Μ. μακρᾶς τοῦ Σουεζ διώρυγος (Νοεμ. 1869), ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ συγκοινωνία διὰ τῆς ἀτμοπλοίας. — Ἄλλαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε· *Πόρτ Σαττ*, ἐνθα ἄρχεται ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καὶ *Ἰσμαῖλια*, ἐνθα εἰσβάλλει ἡ νέα διώρυξ τοῦ Νείλου. — *Διαμιέττη*, κατὰ τὸν Μεσαῖωνα τὸ κλειδίον τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ τὸ κέντρον τῆς μετὰ τῆς Συρίας ἐπιμιξίας. — *Ἀβουκίρ*, ὄχυρὸν φρούριον· πλησίον αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἄγγλος ναύαρχος *Νέλσων* τοὺς Γάλλους, τῇ 1 Αὐγούστου τοῦ 1798.

2) ΝΟΥΒΙΑ.

Ὁ Νεῖλος ἐνταῦθα δέχεται παραπόταμον τὸν *Ἀτβάραρ* ἢ *Τακατίζήρ*.

Τὰ δὲ πρότερον ἀνεξάρτητα κράτη *Δόγγολα*, *Σχένδνον* καὶ *Σερναάρ*, ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1820 μέρος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους τῆς Αἰγύπτου. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Χαρτούμη, ΝΔ., μετὰ 50,000 Κ., εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ γλαυκοῦ καὶ λευκοῦ Νείλου, κυριωτέρα ἔδρα τῆς δουλεμπορίας. — *Βερβέρη*, πρωτεύουσα μετὰ 8,000 Κ.

Τὸ δὲ κράτος *Korδοφὰν* ΝΔ., μετὰ τῆς πρωτευούσης Ἐλ. Ὀβεῖδης, ἀνήκει σήμερον ὡσαύτως εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν, ἧτις παρὰ τὸν Δευκὸν ποταμὸν προχωρεῖ ὁσημέραι πλειότερον.

3. ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ ἢ ΧΑΒΕΣ.

Αὕτη εἶνε ὄρεινὴ χώρα μετὰ χιονοσκεπῶν ἀκρωρειῶν (ὕψους 14,000^π). ἀπ' αὐτῆς δ' ἐκρέει ὁ Ἀτβάρας. Ἡ δὲ πλήρης νήσων *Μιμνη Τσάνα* διαρρέεται ὑπὸ τοῦ γλαυκοῦ *Νεῖλοο*.

Οἱ Ἀβυσσινιοὶ εἶνε χριστιανοί, διατελοῦντες πρότερον ὑπὸ ἀρχηγὸν ἐδρεύοντα ἐν Ἀμχάρη ἢ Γορδάρη. Λίαν δ' ἐπικινδύνους ἐχθροὺς ἔχουσι τοὺς πολεμικοὺς *Γάλλας*, ὀρμωμένους ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου.

Τὰ δὲ 3 βασιλεία *Γίγρην*, Ἀμχάραν καὶ Σκόαν, ὑπέταξε κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους εὐτυχῆς τις νέος ἄρχων ταπεινῆς καταγωγῆς, ὁ Θεόδωρος. Ὁ νέγος ὁμοίως (ἦτοι ὑπέρτατος βασιλεὺς) οὗτος συμπάσης τῆς Αἰθιοπίας ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν (Ἀπριλ. 1868). Ἐκτοτε δὲ ἡ χώρα, διαιρεθεῖσα πάλιν εἰς τρεῖς ἐπικρατείας, συνταράσσεται δεινότερον ἢ πρὶν ὑπὸ ἐρίδων περὶ θρόνου.

4. ΒΑΡΚΑ ΚΑΙ Η ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Δύο ἔρημοι καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν πολὺ διάφοροι ὑψηλαὶ πεδιάδες, μία μικρὰ πρὸς Α. καὶ μία μεγάλη πρὸς Δ., κατέχουσι τὴν βορειάν τῆς Ἀφρικῆς ὀφρύν.

Α'. Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ, ΠΤΟΙ

ΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΡΚΑΣ.

Ἡ Βάρκα χωρίζεται διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας ἀπὸ τῆς πρὸς δυσμὰς ὑψηλῆς πεδιάδος· εἰς δὲ τὰ ΝΑ. σύνορα

κεῖται τὸ μέγα τοῦ ἐδάφους χαμήλωμα τῆς βορειανατολικῆς Ἀφρικῆς Ἐνταῦθα ἤνθησέ ποτε ἡ Κορνηαῖκὴ πεντάπολις. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1869 κυβερνᾶται ἡ Βάρκα κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν *Βιγγάζαν*, εἰς τὴν μεγάλην Σύρτιν.

Β'. Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ, ΗΤΟΙ

Η ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Εἰς ταύτην τὴν πλήρη χιόνος χώραν ὑψοῦται πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ Ὑψηλὸς καὶ χιονοσκεπὴς Ἄτλας· εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ Μικρὸς Ἄτλας, καὶ εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς μεστῆς φοινίκων χώρας *Βι-
Λεθου-Ιγεριδῆς* ὁ Μέγας Ἄτλας· μεταξὺ δὲ τῶν δύο ὑψοῦται ὁ Κεντρικὸς Ἄτλας.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι, *Βάρβαροι* ἢ *Καβύλοι*, ἀπεώσθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν πόλεων καλοῦνται *Μαῦροι*.

Περιλαμβάνει δὲ ἡ ὑψηλὴ αὕτη πεδιάς τέσσαρας ἐπικρατείας.

α. Τὴν Τουρκικὴν ἐπαρχίαν Τρίπολιν

(μετὰ τοῦ *Φεζάν*).

Κύκλω μὲν τῆς παραλίας τοῦ ἐπικινδύνου κόλπου τῆς Σύδρας (τῆς μεγάλης Σύρτιδος) εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ Τρίπολις· πρὸς νότον δὲ ἡ ὄασις *Φεζάν*. Πύλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Τρίπολις, λόγου ἀξία διὰ τὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς *Μουρζούκης*, ἐμπορικῆς πόλεως κειμένης πρὸς νότον εἰς τὸ *Φεζάν*, ὁπόθεν τὰ καραβάνια πορεύονται πρὸ τὸ *Τιμ-
βουκτοῦ ΝΔ.*, τὸ *Βορροῦ* πρὸς Ν. καὶ τὸ *Δὰρ Φῶρ ΝΑ.*

β'. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος.

Αὕτη κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Καβεσίου (μικρᾶς Σύρτιδος), καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν. Πόλις δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ Τόνις, πρωτεύουσα μετὰ 125,000 Κ. καὶ τοῦ ὠχυρωμένου λιμένος τῆς Γολέττας.

Σημ., Τανῦν καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

γ'. Ἡ Γαλλικὴ ἐπαρχία Ἀλγερία.

[5,800 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐπαρχίας, αἵτινες ἐκ τῶν πρωτεύουσῶν πόλεων καλοῦνται·

Ἀλγερία, μετὰ 50,000 Κ., ἐπὶ τινος ὑψώματος παρὰ τὴν θάλασσαν, πόλις ὄχυρά.—Κωνσταντίνη (ἡ παλαιὰ Κίρτα), μετὰ τῆς νέας εὐλιμένου Φιλιππεσίλλης (πόλεως τοῦ Φιλίππου).—Βόννα (Ἰππῶν ὁ βασιλικός).—Οράνη.

δ'. Φέζ καὶ Μαρόκκον.

Μάλιστα λόγος ἀξίαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε·

Φέζ, ἔχον βιομηχανίαν δερμάτων, ταπήτων καὶ χαλκωμάτων καὶ 150,000 Κ. περίπου.—Μαρόκκον, μετὰ 50,000 Κ., περίπου εἰς τὰς ὑπώρειας τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ Ἀτλαντος.—Ταγγέριον, μὲ καλὸν λιμένα.—Μεκινέζη, ἡ καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος.—Μογαδώρα ἢ Σουατρα, εἰς ἄγονον παραλίαν.

Εἰς δὲ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀνήκουσι τέσσαρα φρούρια, ὧν μάλιστα λόγου ἀξίον εἶνε ἡ Κέουτα ἢ Σέπτα (τόπος ἐξορίας τανῦν).

5. Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΙΔ ΕΣΧΑΜ.

Ἀπέναντι τῶν Καταρίων νήσων, εἰς τὴν ὅλως ἀλίμενον παραλίαν.

6. Η ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ.

[120,000 □ Μ., περίπου $3 \frac{2}{3}$ εκατομμ. Κ.].

Ἡ ἀχανὲς αὕτη ἔρημος ἀρχίζει ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Νείλου. Δὲν εἶνε δὲ πανταχοῦ ὅλως διόλου ὁμοιόμορφος· μάλιστα δὲ εἰς τὸν ἀμυώδη τοῦτον ὠκεανὸν εὐρίσκονται ὡς νῆσοι τρόπον τινὰ ὀάσεις, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη, τὸ περιστοιχιζόμενον ὑπ' ὀρέων *Φεζάν*, διαιρεῖ τὴν Σαχάραν εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρὸς δυσμάς, τὸ καὶ μεγαλύτερον, *Σαχέλ*, ἤγουν πεδιάς, καλούμενον, στερεῖται ὕδατος καὶ ὀάσεων, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὅμως μικρότερον μέρος, ἤγουν ἡ *Λιβυκὴ* ἔρημος, ἔχει ἀρκετὰς σειρὰς ὀάσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἐπιμιξίαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς Σαχάρας σύγκειται· 1) ἐξ Ἀράβων καὶ *Βεδουῶν*, ἤγουν ἀνδρῶν τῆς ἐρήμου· 2) *Τουαρέγων*, κατοικούντων ἀνατολικά μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς Μουρζούκης πρὸς τὴν λίμνην Τσάδαν (εἰς τὸ Βόρειον Σουδάν)· 3) *Τεβούων* (Τίββων), ΝΑ. τοῦ *Φεζάν*.

7. ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ.

Κειμένη αὕτη ἀπέναντι τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, πατίζεται ὑπὸ τοῦ *Σερεγάλη*, *Γαμβία* καὶ *Ριογκράνδη*, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν τριῶν Νιγηρικῶν φύλων τῶν *Μαρδίγγων*, *Φουλάχων* καὶ *Διολόφων*.—Τὸ δ' ἐμπόριον τῆς Σενεγαμβίας εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὸν Σενε-

γάλην ("Αγιος Λουδοβίκος), τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν Γαμβίαν καὶ τῶν Πορτογάλων. Γίνεται δ' ἐντεῦθεν ἐξαγωγή πολλοῦ κόμμεως.

8. ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Οὗτω καλεῖται ἡ μεσόγειος τῆς Ἀφρικῆς χώρα, ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Κορδοφάν, καὶ μεταξὺ τῆς Σαχάρας καὶ τῶν ἀγνώστων τοῦ Ἰσημερινοῦ χωρῶν,

Μεγίστη δ' ἐν τῷ μέσῳ λίμνη εἶνε ἡ Τσάδα [640 □ Μ.] μετὰ πολυαριθμῶν εἰς αὐτὴν χυνομένων ὑδάτων.

Σπουδαιότατη δὲ θέσις τῆς ἐνδοτέρω βορείου Ἀφρικῆς, καθὼ κέντρον τῶν 5 ὁδῶν τῶν καραβανίων, εἶνε τὸ Τιμβουκτοῦ (13,000 Κ.) μετὰ τῆς Κάβρας παρὰ τὸν Νίγρον. Καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Τσάδης κεῖται τὸ κράτος Βορροῦ ἢ Βοῦρκορ, πρὸς ἀνατολάς δὲ τὸ Δαργῶρ.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ.

9. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ.

Αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφούτου, ἀπέναντι τῆς Ἀραβίας, καὶ καλεῖται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δσουῆ (ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ) Σομαλία. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δσουῆ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου (ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς Μαδαγασκάρης) ἐκτείνεται ἡ Σουαχελία μετὰ τοῦ σουλτανάτου καὶ τῆς ἐπὶ νήσου πόλεως Ζαρζιβάρης (Ζαγγοεβάρης).— Πρὸς δὲ τὰ δυτικά ὑψοῦται χώρα ὄρεινή περὶ τὸ Κιλι-

μάρζαρον ὄρος (18,000^{π.}). Ἐσχάτως δὲ ἀνεκάλυψαν τὰς ἐξῆς μεγάλας λίμνας· τὴν *Νυάρζαν* (300 □ Μ. μεγάλην), πρὸς Α. τῆς *Μοζαμβίκης*, τὴν *Ταγγανυκάρ*, ΒΔ. [500 □ Μ.] καὶ τὴν *Λουτασίαν* (Λουτασίαν ἢ *Νυάνζαν* τοῦ Ἀλβέρτου), ΒΔ. τῆς προηγουμένης· ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τούτων ἐκτρέφεται ὁ *Λευκὸς Νεῖλος*. — Τὸ δὲ πρὸς Ν. ἤμισυ τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Δελγάδου* μέχρι τῆς Ἀνατολικωτάτης Ἀποικίας τοῦ *Κάπου* (Ἀκρωτηρίου), καλεῖται χώρα τῶν *Κάφρων*. — Τὰ δὲ ἐνδότερα βρέχονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Ζαμβέζη*, καὶ ΝΔ. κεῖται ἡ *Γκάμη λίμνη* [14 □ Μ.]. Πρὸς Α. δὲ τῆς λίμνης ταύτης, εἰς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ χῶραι *Μοζαμβίκη* καὶ *Σοφάλα*, τὰς ὁποίας οἰκειοποιοῦνται οἱ Πορτογάλοι. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Σοφαλίας κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλη*.

10. Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΥ

(ΕΥΕΛΠΙΣ ΑΚΡΑ).

[11,150 □ Μ., ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομμ. Κ.).

Ὑπεράνω τῆς ἐπιπέδου παραλίας ὑψοῦται ἡ ὄρεινὴ χώρα *Καρροτα*, καὶ περαιτέρω τὸ ὄρος *Κομπάσσιον* (10 χιλιάδες π.).

Εἰς δὲ τὴν νοτιαν ἄκραν τῆς Καπείου χερσονήσου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο (*Κάπου*) τῆς *Καλῆς Ἑλπίδος*, ἡ καθ' αὐτὸ νοτιὰ ἄκρα τῆς ἡπείρου.

Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς Ὀττερόται, ἔχοντες χροιάν ῥυπαρὴν ἐλαιώδη, ὑπηρετοῦσι τοὺς Ἀγγλους. Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς ἀποικίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ

βάμβακος, πρὸς Β. δὲ ἡ κτηνοτροφία εἶνε οἱ μάλιστα προσοδοφόροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι.

Εἰς δὲ τὰ νότια τοῦ Ταφελείου κόλπου κεῖται ἡ *Καψτάδη*, μετὰ 30,000 Κ., τόπος ἀναψυχῆς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πλεόντων. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Ν. εὐρίσκεται τὸ *Ταφέλειον* ὄρος (3,446 π.).

11. ΝΟΤΙΟΣ (ΚΑΤΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἡ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΒΟΥΝΔΑΙΩΝ ΛΑΩΝ.

Αὕτη εἶνε παραλία πολλὰς χιλιάδας ποδῶν ὑψηλή, ἀγρία, βραχῶδης καὶ μακρά· διαθρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ *Κοάντζα* ποταμοῦ καὶ τοῦ *Ζαίρη* ἢ *Κόγγου*.

Οἱ δὲ μελανόχροοι κάτοικοι, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν (Βουνδαί) Βουνδαῖοι καλούμενοι, εἶνε Φετίσχοι, ἤτοι ἄγροικοι εἰδωλοάτραι.

Αἱ δὲ σπουδαιόταται Νιγριτικαὶ ἐπικράτειαι εἶνε Ἰοάγγον, βορείως, καὶ Κόγγον, πρὸς νότον τοῦ Ζαίρη.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι ἀντιποιοῦνται τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν χωρῶν Ἀγγώλης καὶ Βεγγουέλης.

12. ΒΟΡΕΙΟΣ (ἈΝΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἡ Βόρειος Γουινέα ἔχει παραλίαν σχεδὸν πανταχοῦ ἐπίπεδον. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ὄρος *Κόγγον*, ἐκ τοῦ ὁποίου ρέουσι τὰ πρὸς τὴν χώραν τῶν Νιγριτῶν ὕδατα. Τὸ δὲ βορειότατον μέρος τῆς παραλίας ταύτης, ἕνεκα τοῦ Ὄρους τοῦ *Λέορτος* (1,000 π.), καλεῖται *Σιέρρα Λεόρη* (Λεόντειος).

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ *Φρητόβρη*, πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, συγκροτηθεῖσης ἐξ ἐλευθέρων χριστιανῶν Νιγριτῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Ἦδη δὲ πα-

τούντες τὴν παραλίαν τοῦ Πεπέρεος εὐρίσκομεν τὴν αὐτόνομον δημοκρατίαν *Λιβερίαν* (ἣς πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Μορροβία*).

Ἄλλ' ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν Νιγριτῶν ἐπικράτεια εἶνε ἡ τῶν *Ἀσχαριῶν*, μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Κουμασσίας*· περιλαμβάνει δὲ τὰς παραλίας τοῦ Πεπέρεος, τῶν Ὀδόντων καὶ τοῦ Χρυσοῦ, μετ' Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν. — Ἡ δὲ *Λαγώση* εἶνε ἐπιφανὴς ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Δούλων).

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ.

α. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

1) *Σοκώτρα*, εἰς τὸν Ἀδένειον κόλπον, ΝΑ. τῆς Ἀραβίας, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἰμάμην τῆς Ἀραβικῆς Μασκάτης.

2) Αἱ *Σεϋχέλλαι* καὶ *Ἀμιράνται*, βορειοανατολικῶς τῆς Μαδαγασκάρης (Ἀγγλικαί).

3) *Μαδαγασκάρη* (10,750 □ Μ.), μετ' ἀξιολόγου σειρᾶς ὀρέων (12,000^π) καὶ ὄροπεδίων. Εἶνε δὲ νῆσος γόνιμος πρὸς Β. καὶ Α., ἔχουσα φυτείαν τρυφερᾶν. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς καλοῦνται *Μαδαγάσσοι*· Ἄγγλοι δὲ καὶ Γάλλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐνταῦθα.

4) Αἱ 18 *Κομόρειοι νῆσοι*, εἰς τὸν βόρειον εἰσπλουν τοῦ Μοζαμβικείου πορθμοῦ.

5) Αἱ *Μασκαρέναι*, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαδαγασκάρης. Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκουσιν ἄ. ὁ *Μαυρίκιος* (πρότερον *Νῆσος τῆς Γαλλίας* [Φράντσας]), ἀπὸ τοῦ 1814 Ἀγγλική· ἕ. ἡ *Ρεουριῶν* (πρότερον *Βουρβῶν*), Γαλλική.

Β. Εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν θάλασσαν,
πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς.

1)) Ἀγία Ἐλένη, Ἀγγλική μετὰ τῆς κυριωτέρας θέσεως Ἰακωβουπόλεως (Τζεϊμστάουν). Ἐδὼ ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Α΄. Ναπολέον.

2) Ἀσσερσιῶν (τῆς Ἀναλήψεως), Ἀγγλική.

3) Αἱ τέσσαρες νῆσοι τῆς Γουϊνέας, ἤτοι Φεραμδῶπων καὶ Ἀνναβῶν, Ἰσπανικαί, Πρίγκιπος καὶ Ἀγ. Θωμᾶς, Πορτογαλικαί.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

1) Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, Πορτογαλικαί. Ἀξιολογώτερα δὲ πασῶν νήσος εἶνε ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος (Σὰν Ἰάγος).

2) Αἱ Κανάριοι νῆσοι, ἀπόκρημνοι μὲν καὶ ἠφαιστειοί, ἀλλὰ πολὺ εὐφοροὶ (Νῆσοι τῶν μακάρων παρ' Ἑλλήσι' εἶνε δὲ Ἰσπανικαί. Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια εἶνε ἡ Φέρρος καὶ ἡ Τερερίφφα (42 □ Μ.), μετὰ τοῦ ὕρου Πίκου Δετευδεσίου (12,000^π).

3) Αἱ Μαδέραι, ὡσαύτως ἠφαιστειαί, Πορτογαλικαί. Τούτων ἀξιολογώτεροι εἶνε ἡ Μαδέρα, περίφημος διὰ τὸν οἶνόν της, καὶ τὸ Πορτοσάντον.

4) Αἱ 9 Ἀζόριοι, Πορτογαλικαί, ὧν μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἅγιος Μιχαήλ καὶ ἡ Τερκείρα. Ὑπὸ τῶν Πορτογάλων αὗται συγκαταριθμοῦνται εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ

ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

[743,000 □ Μ., 86 ἑκατομμ. Χ.].

Θέσις καὶ χερσόνησοι.

Ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν, μεταξὺ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀκρωτηρίου *Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας* καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀσίας, ὅπου εἶνε ὁ *Βερίγγιος πορθμὸς*. Συνίσταται δὲ ἡ στερεὰ ἐκ δύο σχεδὸν ἐπίσης μεγάλων ὀρθογωνίων τριγώνων, συνδεομένων διὰ τῆς στενῆς *Μέσης Ἀμερικῆς* (περὶ τὸν Ἴσθμὸν τοῦ Παναμᾶ).

Ὅπως δ' ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀφρική, στερεῖται ἡ Νότιος Ἀμερικὴ χερσονήσων. Τούναντίον δὲ τὸ βόρειον ἥμισυ τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς ἔχει ἀξιολόγους χερσονήτους, ἥγουν πρὸς Α. μὲν τὴν *Λαβραδωρίδα*, τὴν *Νέαν Βρουσιβίην*, τὴν *Νέαν Σκωτίαν*, τὴν *Φλωρίδα* καὶ τὴν *Γουκατάρην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Καλιφορίαν*. Προέχει δὲ καὶ κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν περὶ αὐτὴν νήσων εἰς τὰ βόρεια καὶ βορειοανατολικά, ἔτι δὲ τὴν πληθὺν αὐτῶν εἰς τὸ πρὸς Ν. μέγα ἀρχιπέλαγος.

Ὅρη.

Τὸ κύριον σύστημα τῶν συνεχῶν ὀρέων εἶνε αἱ Ἀρδεῖς, ἧτοι αἱ *Κορδιλλιέραι τῶν Ἀρδεων*, γέμουσαι ἠφαιστείων κορυφῶν, ὑψηλῶν χωρῶν καὶ μεταλλείων.

Αἱ δὲ Ἄνδεις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ὀνομάζονται κατὰ τὰς χώρας, τὰς ὁποίας διέρχονται, ἦγουν τῆς Παταγωνίας, Χιλῆς, Περούτας, Βολιβίας, τοῦ Κουΐτου καὶ τῆς Νέας Γρανάδας.

Πρὸς Β. δὲ τῆς Παταγωνίας, εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, ὑψηλὰ ὄροπέδια περικλείονται ὑπὸ συνεχῶν ὀρέων καὶ εἰς μὲν τὴν Χιλὴν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ ὑψηλότατον Ἀκογκάγουον (21,039'), βορειότερα δέ, εἰς τὴν Περούταν, δύο ἀλύσεις τῶν Βολιβιακῶν Ἄνδεων περικλείουσι τὴν μεγάλην ὀρεινὴν κοιλάδα τῆς Τιτικάκας Λίμνης (11,827 π. ὑπεράνω τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ), ἔχουσαι πρὸς Α. τὸ Σωράτειον (23,100 π.) καὶ Ἰλλιμάνιον. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἔχουσι αἱ Ἄνδεις τοῦ Κουΐτου ὑψηλοτάτην ἀκρόρειαν τὸ Κιμβόρασσορ (19,768 π.), ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ Κοτοπάξιον καὶ τὴν Ἀρτισάραν. Ὡσαύτως δὲ εἰς τρεῖς βραχίονας διαιροῦνται αἱ Κορδιλλιέραι τῆς Νέας Γρανάδας, χωριζόμεναι διὰ τοῦ Ρεύματος τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ Καύκα ποταμοῦ.

Μετὰ δὲ τὸ χαμῆλωμα τοῦ Παραμᾶ ἀρχίζουσι εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν αἱ Ἄνδεις μὲ λόφους (300—500 π.) ἔπειτα δὲ προβαίνουσι κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πυκναὶ ἠφαιστειῶν σειραὶ (10,000 - 15,000 π.), εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς Γουατεμάλας, μέχρι τοῦ Τεχουατεπέκου· κατόπιν προστίθεται παρευθὺς τὸ ὄροπέδιον τοῦ Μεξικοῦ, διατεμνόμενον κατὰ τὴν ἐξ Α. πρὸς Δ. διεύθυνσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ἠφαιστειῶν κορυφῶν τῆς Μέσης Ἀμερικῆς, οἷα ἡ τοῦ Ποποκατεπέλου. Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ. μὲν ὑψοῦνται αἱ Παράλια Ἄλπεις τῆς Καλιφορνίας μετ' ἔσθεμένων καὶ ἐνεργῶν ἠφαιστειῶν, ἐξ ὧν

μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς ἠπείρου τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὁ ἅγιος Ἡλλας (ὑπὲρ τὰς 47,000 π.), πρὸς Α. δὲ αἱ Ἀγατολικάι Κορδιλλιέραι, αἵτινες Σιέρρα Μάδρη κατὰ πρῶτον καλούμεναι, φέρουσιν ἔπειτα μέχρι τῆς βορείου Παγωμένης θαλάσσης τὸ ὄνομα τῶν Βράχων ὀρέων.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἕξ χωριστὰ ὀρέων συμπλέγματα.

α'.) Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

1) Τὸ Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδικὸν συμπλεγμα, διαιρούμενον διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου εἰς τὰ νότια Ἀλληγάννα ὄρη καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν ὀρεινὴν χώραν τῆς Νέας Βρεττανίας καὶ Ἀκαδίας (Νέας Σκωτίας).

2) Τὰ συνεχῆ ὄρη τῶν Μεγάλων Ἀρτιλλῶν, νήσω εἰς τὴν πρὸς Ν. Ἀντιλλικὴν θάλασσαν.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

3) Εἰς τὰ βορειότατα, τὰ παράλια συνεχῆ ὄρη τῆς Βενεζουέλης.

4) Ἡ ὀρεινὴ πυραμὶς τῆς Σιέρρας Νεβάδας τῆς Ἀρμάθας (18,000 π.).

5) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Γουϊάνης μετὰ τῶν Παριμείων ὀρέων.

6) Τὸ συμπλεγμα τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας, σχεδὸν τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Πεδιάδες.

Εἰς τὴν χαμηλὴν χώραν ($\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἠπείρου) διακρίνομεν ἕξ μεγάλα μέρη

1) Τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ Μακκερζίη, χυνομένου

εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν, καὶ τὴν τοῦ Νέλ-
σωνος, χυνομένου εἰς τὸν Οὐδσόνειον κόλπον.

2) Τὴν πεδιάδα τοῦ Μισσοισιπῆ καὶ τὰ πεδία (Σα-
βάναι) τοῦ Μισσουρηῆ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

3) Τὴν πεδιάδα τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς
θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν.

4) Τὰς πεδιάδας τοῦ Ὀρινόκου, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Νο-
τίου Ἀμερικῆς, καὶ τῆς Βενεζουέλης, μετὰ τῶν ἀδέν-
δρων πεδίων, Λιαροσίωρ, πρὸς Β.

5) Τὰ Λιαρόσια, ἤτοι ἄδενδρα πεδία, τοῦ ποταμοῦ
τῶν Ἀμαζόνωρ, μετὰ τῶν Ἄνδεων τῆς Γουϊάνης καὶ
τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

6) Αἱ Παμπάσαι, πλήρεις θάμνων καὶ δασῶν πεδιά-
δες τοῦ Ρίου Δελαπλάτα, εἰς τὰ νότια τῆς Βρασιλίας.

Ποταμοί.

Τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος ἡ κλί-
σις, ἐκτὸς τῶν παραλίων ποταμῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς
τὰ Ἀλλεγάνια ὄρη. Χύνονται δὲ

Α'. Εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν

Ὁ Μακκερζίης (425 Μ. μακρός), ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν
ὄρέων μέχρι τῆς Ἀταβάσκας λίμνης Ἐλλεροσ καλού-
μενος. Μεταβαίνει δὲ ὡς Ποταμὸς τῶν δούλωρ εἰς τὴν
μεγάλην Λίμνην τῶν δούλωρ, καὶ δέχεται κατόπιν τὰ
ὕδατα τῆς Βαιρενείου ἤτοι Ἀρκτώσας Λίμνης.

Β'. Εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν

α. Ὁ Κουέχπάκης ἢ Ἰγκωρ νοτιανατολικῶς τοῦ
Βεριγγίου πορθμοῦ.

β. Ὁ Κολομβίας ἢ Ὁρογέρης (300 Μ. μακρός), εἰς
τὰ ΒΔ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

γ.) Ὁ Κολοράδος (300 Μ. μακρός), μετὰ τοῦ Γλίλα, εἰς τὸν Καλιφόρνειον κόλπον χυνόμενος.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου·

α. Ὁ Σασκατχεβάν, πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Οὐϊνιπέγην Λίμνην (60 Μ. μακράν), ἀφ' ἧς ἐκρέουσιν ὁ Νέσλων, Ἴλλος καὶ Σέβεργος. Κατ' εὐθεΐαν δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσιν·

α.) Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου (450 Μ. μακρός), ἐκρέων ἀπὸ τῶν 5 Καναδικῶν λιμνῶν, αἵτινες κεῖνται ὑπεράνω ἀλλήλων εἰς 4 ὀροπέδια· ἤγουν τῆς Ἄνω ἤτοι Ὑπερτέρας Λίμνης (μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἡ Νιπιγὸρη Λίμνη), τῆς Μιχιγάνης, τῆς Οὐρόρης, τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀνταρίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατακρημνίζονται οἱ καταρράκται τοῦ Νιαγάρα (160 π.).

β.) Οἱ Ἀτλαντικοὶ παράλιοι ποταμοί, ἤτοι ὁ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Φούνδυον κόλπον, μετὰξὺ τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Βρουνσβίγης, ὁ Δελαουάρης, ὁ Σουσκεχαννάχης, χυνόμενος εἰς τὸν Κησαπήκειον κόλπον.

Διὰ δὲ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου·

Ὁ Μισσισιπῆς (ἤτοι «πατὴρ τῶν ποταμῶν», 890 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς Ἰτάσκας λίμνης. Οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὀχιον (250 Μ. μακρόν), δεξιόθεν δὲ τὸν Νισσουρηὴν παρὰ τὸν Ἁγ. Λουδοβίκον, τὸν Ἀρκάνσαρ καὶ τὸν Ἐρυθρόν.

Διὰ δὲ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν·

α.) Ὁ Ἁγ. Ἰωάννης τῆς Γουατεμάλας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νικαραγούας.

β'.) Ὁ Ἀτράτος, χυνόμενος εἰς τὸν Δαριένειον κόλπον.

γ'.) Ὁ ποταμὸς τῆς Μαγδαληνῆς μετὰ τοῦ Καύκα, ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

Κατ' εὐθείαν δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν·

α'.) Ὁ Ὀρινόκος (300 μ. μακρὸς), ἔχων πιθανῶς τὰς πηγὰς εἰς τὰ ὄρη τῆς Νέας Γρανάδας. Οὗτος δέχεται μὲν ἀριστερόθεν τρία παραπόταμα, διὰ δύο δὲ βραχιόνων (ὧν εἷς καλεῖται Κασσικιάρης), συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ῥίου Νέγρου καὶ

β'.) Τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων (770 μ. μακροῦ), ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἄνδεων λίμνης Λιαουρικόχας, μέχρι μὲν τῆς εἰσροῆς τοῦ Οὐκαυάλη ὀνομάζεται Μαραίνων, μέχρι δὲ τῆς τοῦ Μαδείρα, Σολιμόεις. Κατὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς ἔχει δύο βραχίονας· τὸν πλατύτερον βόρειον, καὶ τὸν ὀλιγώτερον πλατὺν νότιον, Πάραρ καλούμενον καὶ δεχόμενον δύο παραπόταμα.

γ'.) Οἱ παράλιοι ποταμοὶ τῆς Γουϊάνης, Ἐσσεκίβος καὶ Δεμεράρος.

δ'.) Ὁ Ἄγ. Φρακίσκος (390 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Βρασιλίας.

ε'.) Ὁ Ῥίος Δελαπλάτας (480 Μ. μακρὸς), ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ Παραγονάη, μετὰ τῶν δεξιόθεν παραποτάμων Πιλχομαβου καὶ Βερμετου, καὶ ἐκ τοῦ Παράνα.

Πληθυσμός.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς (86 ἑκατομμ.) σύγκριται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς χαλκοχρόου φυλῆς καὶ περίπου 46 ἑκατομμ. λευκῶν, ὀμιλούντων τὴν Ἄγγλικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Περίπου δὲ 7 ἑκατομμ. εἶνε οἱ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσαχθέντες Νίγηρες·

τούτων δὲ οἱ ζῶντες εἰς τὰς Ἠνωμένας πολιτείας εἶνε ἐλεύθεροι. Μόνον δὲ εἰς τὴν Κούβαν διατηρεῖται εἰσέτι ἡ δουλεία.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

1. ΔΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ ἢ ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ.

[35,738 □ Μ. (;) περίπου 10,000 Κ.].

Ταύτης, ΒΑ. κειμένης, κατοικεῖται μόνον ἡ πρὸς Δ. παραλία, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Φαρεβέλλου* μέχρι τῶν *Ἀγγλικῶν τόπων*. Καὶ τῶν μὲν *Ἑσχιμῶν* αἱ ἀποικίαι φθάνουσι μέχρι τῶν βορειοτάτων· ἐκ δὲ τῶν 13 τὸν ἀριθμὸν Δανικῶν ἀποικιῶν (ἰδρυθεισῶν ὑπὸ ἱεραποστόλων) σπουδαιόταται εἶνε ἡ *Γοδχάβη*, ἡ *Ἰουλιανσχάβη* καὶ ἡ *Οὐπεραβόκη*.

2. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

[167,140 □ Μ., μετὰ περίπου 4 ἑκατομμ. Κ.].

Εὐθεῖα γραμμὴ, ἀγομένη ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Βαρρόβου*, ΝΑ. τοῦ *Βεριγγείου* πορθμοῦ, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ *Καρόλου* εἰς τὴν *Λαβραδωρίδα*, σημαίνει περίπου τὸ βόρειον σύνορον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου, εἰς τὴν ὁποίαν βαθέως εἰσδύει ὁ *Οὐδσόνειος* κόλπος πρὸς νότον· τούναντίον δὲ προέχει τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ χερσόνησος *Μελβίλλη*, ΒΑ. Συμπλέκεται δὲ περὶ ταύτην μέγα πλῆθος νήσων, ὧν βορειοτάτη μὲν εἶνε ἡ *Μελβίλλη*, νοτιοανατολικὴ δὲ ἡ *Βαφφινσλάνδη* καὶ βορειοδυτικὴ ἡ *Βωθία Φέλικ*, πρὸς Δ. τῆς *Μελβίλλης*. Εἰς δὲ τὴν εἰσοδὸν τοῦ *Οὐδσονείου* κόλπου κεῖται ἡ *Σουθαμπτών*. Μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τῆς νήσου *Γροιλανδίας*

εἶνε ἀδύνατον νὰ πλεύσῃ τις πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἕνεκα τῆς βραχυχρονίου τῶν πάγων ἀναλύσεως.

Ἡ δὲ ἡπειρος τῆς βορείου Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς διαίρεται·

1) Εἰς τὴν *Δυτικὴν παραλίαν*, μετὰ τῆς νήσου τῆς *Βασιλλοσσης*, *Καρλόττας* καὶ τῆς νήσου *Κουάδρας* ἢ *Βαγκουβέρης* πρὸς νότον. Εἶνε δ' αὕτη ἀπὸ τοῦ 1871 ἠνωμένη μετὰ τοῦ Καναδαίου δεσμοῦ.

2) Τὴν *χερσόνησον Λαβραδωρίδα* μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ παραλίᾳ *Νάτρου* καὶ *Ὀκκάκης*.

3) Τὰς *χώρας τοῦ Οὐόσσοειοῦ κόλπου* (χώρα τῶν *Βορείων Ἰνδῶν*), μεταξὺ τῶν *Βραχωδῶν ὀρέων* καὶ τοῦ *Οὐόσσοειοῦ κόλπου*, ἀνηκούσας ἀπὸ τοῦ 1869 εἰς τὸν Καναδαῖον δεσμὸν. Οἱ δὲ σταθμοὶ τῶν Ἀγγλῶν *δερματοπωλῶν* φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῆς *Παγωμένης θαλάσσης*, καὶ κυριώτερος αὐτῶν εἶνε τὸ *Φρούριον Οὐίλλιαμ* παρὰ τὴν Ἄνω (Ἑπερτέραν) λίμνην.

4) Τὴν *Μαριτόβαν*, παρὰ τὸν Ἐρυθρὸν ποταμὸν, πρὸς Ν. τῆς μεγάλης *Οὐίνιπέγης* λίμνης.

5) Τὰς *χώρας τῶν Βρεττανικῶν ἀποικιῶν* πρὸς Α., συναποτελούσας τὸν *Καναδαῖον δεσμὸν* ἀπὸ τοῦ 1867. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

α') Ὁ *Καναδάς*, μετὰ σχεδὸν 3 ἑκατομμ. Κ. Ἐνταῦθα ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε· *Τορόντον* μετὰ 70,000 Κ. παρὰ τὴν Ὀντάριον λίμνην.—*Μοντρέλη*, μετὰ 108 χιλ. Κ., καὶ *Κεβέκη*, μετὰ 60,000 Κ., πόλεις εὐλίμενοι. Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Καναδά, τῆς Νέας Βρουνσβίγης, τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῶν 4 νήσων τοῦ κόλπου τοῦ *Λαυρεντίου* εἶνε ἡ *Ὀττάβα*.

β') Ἡ *Νῆα Βρουσβίγη*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου, μετὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἰωάννου.

γ') Ἡ *Νέα Σκωτία* (*Ἀκαδία*) μετὰ τῆς *Ἀλιφάξης*, ἐχούσης 30 χιλ. Κ.

δ') Αἱ περὶ τὸν κόλπον τοῦ Λαυρεντίου 4 νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ὁ Ἰωάννης (πρίγκηψ Ἐδουάρδος) καὶ ἡ *Νέα Φουδλανδία* ἢ *Νεόγειος* (περίφημος διὰ τὴν ἀλιεῖαν τοῦ ἰχθύος ταρίχους εἰς τὴν πλησίον μεγάλην σύρτιν).

ε'). Αἱ *Βερμουδαὶ* νῆσοι, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς Νέας Φουδλανδίας πρὸς τὰς Βαχαμικὰς νήσους πρὸς Β τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν. Εἶνε δ' αὐταὶ 365 μικρόταται νῆσοι [ἔχουσαι ὅμως ἐμβαδὸν μόνον 2 □ Μ.] καὶ παρέχουσι μὲν ζυλεῖαν κέδρων, προσβάλλονται ὅμως ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

3) Αἱ ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

[169,890 □ Μ., 39 ἑκατομμ. Κ., ἐξ ὧν
33 ¹/₂ ἑκατομμ. λευκοί].

Αὗται εἶνε ὀμοσπονδία 39 ἐπικρατειῶν, 1 νομοῦ καὶ 9 ἐπαρχιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσιν εἰσέτι 60,000 εἰκοσιπενταστῶν ἀνδρῶν, ὅπως γείνωσιν οὕτω δεκταὶ εἰς τὴν ὀμοσπονδίαν τῶν Πολιτειῶν. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν αὐταὶ αἱ χῶραι τὸ 1497· ἀλλ' ἡ Βιργινία πρώτη ἔκαμε τὸ 1607 ἀρχὴν τῶν ἀκμαζουσῶν ἀποικιῶν. Ἀγωνισθεῖσαι δ' ἐπὶ δεκαετίαν (1773 - 1783), ἔλαβον τὴν ἀπὸ τῆς μητρικῆς χώρας Ἀγγλίας ἀνεξαρτησίαν.—Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν Βορείων καὶ Νοτίων ἐπικρατειῶν ἀντίθεσις, αἰτίας ἔχουσα τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος, τῆς διαίτης καὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς δουλείας εἰς τὰ *Νότια*, ἐπήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους βίαιον χωρισμὸν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον. Μετὰ δὲ τὴν νίκην τῶν Βορείων κατηργήθη, ὡς εἰκόσ, ἡ δουλεία.—Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ

τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκκλησία, οὐδὲν ἦττον ἔχουσι πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τὰ διάφορα χριστιανικὰ δόγματα.

Καὶ ὁ μὲν τακτικὸς στρατὸς ἔχει 25,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος 113 πλοῖα, ἐν οἷς 23 θωρηκτά, μετὰ 1108 πυροβόλων. Ἐν καιρῷ πολέμου ὅμως πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης.—Πρόεδρος τῆς ὁμοσπονδίας τανῦν εἶνε ὁ Ἄρθουρος.

α'. Αἱ Βόρειαι Πολιτεῖαι,¹

ΗΤΟΙ Η ΝΕΑ ΑΓΓΛΙΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· *Πορτλάνδη*, εἰς τὴν Μαίνην, ἔχουσα 32,000 Κ.—*Βοστώρ*, εἰς τὴν Μασσαχουσέτην, ἔχουσα 342,000 Κ. Αἱ πόλεις αὗται εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βιομηχανικαί.—*Νέα Ἰόρκη*, μεθ' $1\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ., ἐπὶ τινος νήσου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσανοῦ ποταμοῦ, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων ὑδραυλικῶν ἔργων.—*Βρουκλόνη*, μετὰ 400,000 Κ.—*Βούρφαλορ*, μετὰ 118,000 Κ.

β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.²

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε·

Φιλαδέλφια, εἰς τὴν Πεννσυλβανίαν, παρὰ τὸν Δελαουάρην ποταμόν, μετὰ 824 χιλ. Κ. μεγίστην ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ μάλιστα βιβλίων. Ἐν ταύτῃ ἔγεινε ἡ παγκόσμιος ἐκθεσις τὸ 1876 καὶ ἐωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρίς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας.—*Πιττσβούργη*, παρὰ τὸν Ὀχιον, μετὰ 86 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, σίδηρος, ἄνθρακες καὶ ἄλας.—*Βαλτι-*

(1) Αὗται εἶνε· Μαίνη, Νέα Ἀμφίγρη, Βερμόντη, Μασσαχουσέτη Ἰόρκη Ἰσλανδία, Κοννεκτικωτὴ καὶ Νέα Ἰόρκη.

(2) Αὗται εἶνε· Νέα Γερσέη, Πεννσυλβανία, Δελαουάρη, Μασσολάνδη, Βιργινία καὶ Δυτικὴ Βιργινία.

μόρη, εἰς τὴν Μαρυλάνδην, ἔδρα τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ 352 χιλ. Κ.—*Βασσιγκτών*, εἰς τὴν Κολομβίαν, μετὰ 150,000 Κ. Ἐνταῦθα συνέρχονται αἱ βουλαὶ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.—*Ριχμόνδη*, εἰς τὴν Βιργινίαν, ἔχουσα 51 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν ἐνέτει 1865 τριήμερον μάχην.

Εἰς τὰς μέσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτείας ἀσχολοῦνται πολὺ περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μεταλλευτικὴν.

γ'. Αἱ Νότιαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα ἄξια λόγου πόλεις εἶνε·

Καρλεσιόουρ, εἰς τὴν νότιον Καρολίαν, κυρία ἀγορὰ τοῦ βάμβακος καὶ ὀρυζίου μετὰ 56,000 Κ.

Κυριωτέρα ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν πολιτειῶν τούτων εἶνε ἡ γεωργία, βαμβακοφυτεία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου.²

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Μοβίλη, εἰς τὴν Ἀλαβάμαν, ἔχουσα 32 χιλ. Κ. καὶ μέγα ἐμπόριον βαμβακῶν.—*Νέα Ἀγγλία*, εἰς τὴν Λουϊσιάναν, μετὰ 200,000 Κ. καὶ τῆς μεγίστης εἰς τὸν κόσμον ἀγορᾶς τοῦ βάμβακος.—*Αὔστρα* καὶ *Ἄγ. Ἀντώνιος*, εἰς τὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ Τεξάσην. Εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶνε πλεῖστα μικρὰ ἔρπετά καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα, ἀγέλαι βουβάλων καὶ ἄγριοι ἵπποι· ὀμιλοῦσι δὲ πάντες γερμανιστί.

ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι.³

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

(1) Αὗται εἶνε Βόρειος Καρολίνα, Νότιος Καρολίνα, Γεωργία καὶ Φλωρίδα.

(2) Αὕτη εἶνε Ἀλαβάμα, Λουϊσιάννα, Μισσισιππὴ καὶ Τεξάση.

(3) Αὗται εἶνε Μινнесότα, Βισκονσίνη, Μιχίγανη, Ἰόδα, Ἰλλινόιση, Ἰνδιάννα, Ὄχιοις, Κανσάση, Μισσουρή, Κεντουκκή, Ἀρκανσάση, Τενεσσέη, Νεβράσκα, Κολοράδον καὶ Νέον Μεξικόν.

Μιλβόκη, παρά τὴν λίμνην *Μιχιγάννην*, μετὰ 100 χιλ. Κ. — *Δετροίτη*, εἰς τὴν *Μιχιγάννην*, ἔχουσα 100,000 Κ. — *Ίόβα*, πρωτεύουσα ὁμώνυμου ἐπαρχίας γέμουσα μολύβδου. — *Χικάργον*, εἰς τὴν Ἰλλινοῦσσην, ἔχον 410 χιλ. Κ. καὶ τὴν μεγίστην εἰς τὸν κόσμον ἀγορὰν τῶν σιτηρῶν. — *Ἰνδιανόπολις*, εἰς τὴν Ἰνδιάναν, ἔχουσα 48,000 Κ. — *Κιγκιννάτη*, παρά τὸν Ὀχιον ποταμόν, ἔχουσα 236 χιλ. Κ. καὶ ἐπικαλουμένη « βασιλίσσα τῆς Δύσεως. » 500,000 χοῖροι σφάζονται ἐδῶ κατ' ἔτος ὅθεν ἐπικαλεῖται « χοιρόπολις. » — *Ἀγ. Λουδοβίκος*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, παρά τὸν Μισσισιππῆν, μετὰ 311,000 Κ. — *Λουῖσβίλλη*, παρά τὸν Ὀχιον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 101,000 Κ. — *Νασχιβίλλη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου.

Αἱ κεντρικαὶ πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀφθονίαν μεταλλείων, πρὸ πάντων ἢ παρά τὴν Ὑπερτέραν Λίμνην (*Lake Superior*) χώρα. Ζῶσι δ' ἐνταῦθα πολλοὶ Ἰνδοὶ ἄγριοι.

ς'. Πολιτεῖαι παρά τὸν μέγαν ὠκεανόν. ¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἀστορία, φρούριον εἰς τὴν Ὀρεγόνην, παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Κολουμβία*. — *Ἀγ. Φραγκῖσκος*, παρά τὸν *Σακραμέντον* ποταμόν, μετὰ 300 χιλ. Κ., σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ 1845 εἶχε 30 λευκοὺς κατοίκους. — *Καλιφορνία*, πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμου χώρας τοῦ χρυσοῦ. — *Βιργινία*, πόλις εἰς τὴν *Νεβάδα*ν, ἔχουσα 25,000 Κ. καὶ ἀφθονίαν ἀργύρου, λιθανθράκων καὶ πετρελαίου.

Σημ. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας συγκαταριθμοῦνται καὶ 9 ἐπαρχίαι, ἧτοι Βασσιγκτών, Ἰδαχόη, Μοντάννα, Δακότα, Οὐτάχη (κατοικουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς αἵρέσεως τῶν πρεσβευόντων τὴν πολυγαμίαν Μορμόνων, ὧν κυριώτερα πόλις εἶνε ἡ νῆξ Ἱερουσαλήμ, Βλ. τοῦ Ἀγίου Φραγκῖσκου), Ἀριζόνα, Βυομίγγη, αἱ Γαζαὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Ἀλάσκα.

(1) Αὗται εἶνε· Ὀρεγόνη, Καλιφορνία καὶ Νεβάδα.

Τὸ δὲ ἔτος 1867 ἐπώλησεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὰς Ἀμερικανικὰς αὐτοῦ κτήσεις, ἧγουν σύμπασαν τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς Σίτκας σπουδαίας ἀποικίας τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου, (περίπου 27,000 □ Μ. μετὰ 75 χιλιάδων κατοίκων).

4. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ.

(Ἐλλοτε ἀντιβασιλεία τῆς νέας Ἰσπανίας).

[34,893 □ Μ., 9 ²/₃ ἑκατομμ. Κ. ἄνευ δούλων].

Τὸ Μεξικὸν σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὰς νοτιοδυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· πρὸς νότον δὲ φθάνει μέχρι τοῦ Τεχουαντεπεκείου καὶ Ὀνδουρασείου κόλπου, καὶ περιλαμβάνει τὰς χερσονήσους Ἰουκατάνην καὶ Καλιφορνίαν. — Ἐχουσα δὲ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. Οἱ δὲ Κρεόλοι (ἧγουν ἰθαγενεῖς λευκοί) ἀποτελοῦσι μόνον τὸ ¹/₉ τοῦ πληθυσμοῦ. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Μεξικόν, ἡ ὠραιότατη τῆς Ἀμερικῆς πόλις, μετὰ 230,000 Κ. — *Πουέβλα*, ΝΑ. τοῦ Μεξικου, μετὰ 78,000 Κ., πολυτελεστάτης μητροπόλεως, λίαν ἐκτεταμένου ἐμπορίου, καὶ ἀκμαιοτάτης βαμβακουργίας. — Εὐλίμενοι δὲ πόλεις εἶνε τὸ Ἀκαποῦλκορ, παρὰ τὸν Βίρηνικὸν ὠκεανόν, καὶ ἡ Βερακρούξη, παρὰ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον. — *Κουερετάρορ*, ἐνθα ἐτουφεκίσθη ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς τὸ 1867. — *Γουαραξουάτορ*, μετὰ πλουσίων χρυσορυχείων καὶ ἀργυρορυχείων. — *Οαγιάκα*, μετὰ 25,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὑγίνου (λαμπρᾶς ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τῆς σοκολάτας. — Πλησίον δὲ τῆς *Μερίδης*, ἀξιολογωτάτου τόπου τῆς χερσονήσου Ἰουκατάνης, κεῖνται μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς *Οὐξμάλης*, ἀρχαίας πόλεως.

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.

1. Η ΣΤΕΡΕΑ.

Ἡ στενὴ γέφυρα, ἣ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν συνδέουσα, περιλαμβάνει δύο Ἰνδικὰς ἐπικρατείας, ἐφ' ὧν ἔχουσιν ἀξιώσεις κυριαρχίας οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἄ.) τὴν παραλίαν τοῦ Μοσκούτου, ὅχι μακρὰν τοῦ Παναμᾶ β.) τὴν Ὀρδουράσειον ἢ Βαλιζελίαν ἀποικίαν, πρὸς Ν. τῆς Γουκατάνης (μετὰ κοκκινοξύλου) ἔτι δὲ 5 αὐτοδεδεσπότης πολιτείας, ἧτοι· 1) τὴν δημοκρατίαν Γουατεμάλαν, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πόλεως· 2) τὸν Ἀγ. Σωτήρα (San Salvador)· 3) τὴν Ὀρδουράσην· 4) τὴν Νικαραγουάρ· 5) τὴν Πλουσίαν Ἀκτὴν (Κοσταρίκα). Αἱ πέντε αὗται δημοκρατίαι [8,225 □ M.] ἔχουσι κατοίκους οὐχὶ πλειοτέρους τῶν 2¹/₂ ἑκατομμυρίων.

2. ΤΟ ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΙΝΔΙΚΟΝ ΑΡΧΙΠΕΛΛΑΓΟΣ, ΗΤΟΙ

ΑΙ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν συμπλεγμάτων νήσων, τῶν ὄρεινῶν μεγάλων καὶ μικρῶν Ἀρτιλλῶν καὶ τῶν ὀμαλῶν Βαχαμαίων νήσων. Ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρίσκονται πάντα τὰ καλλιεργούμενα φυτά, πρὸ πάντων δὲ καφές, καπνός καὶ ζαχαροκάλαμον. Οἱ δὲ Νίγηρες εἶνε τετραπλοῖ τῶν λευκῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκαυϊκαὶ νῆσοι).

Αὗται, μετὰξὺ Δομίγου καὶ Φλωρίδος κείμεναι, εἶνε 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν. Διάσημος δὲ μάλιστα εἶνε ὁ Ἀγ. Σωτήρ ἢ Γουαναχάνη, καθότι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἀνεκάλυψε πρῶτον ὁ Κολόμβος, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492.

β'. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλαι.

1) Κούβα (2,158 □ M). Αὕτη εἶνε Ἰσπανικὴ καὶ ἔχει

1 $\frac{2}{3}$ εκατομ. Κ.. ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου δούλοι. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν Ἀβάραγ, πόλιν ὠραίαν, ἀκμάζουσαν ἐμπορικῶς, ὠχυρομένην ὡς φρουρίον μετὰ 8 δευτερευόντων φρουρίων καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 230,000 Κ. Παράγει δὲ τὸν κάλλιστον τῆς γῆς καπνόν. Εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῆς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. Ἔτι δὲ λόγου ἀξίαν πόλιν ἔχει τὸ Σαρτιάγορ μετὰ 96,000 Κ.

2) Ἰαμαϊκὴ (200 □ Μ.) Αὕτη εἶνε Ἀγγλικὴ καὶ ἔχει 500,000 Χ. Καὶ ἡ μὲν δουλεία κατηργήθη τὸ 1834, πόλιν δὲ λόγου ἀξίαν ἔχει τὴν εὐλίμενον Κιτζέτωρα, μετὰ 32,000 Κ.

3) Ἰσπανιόλα, ἢ Ἀγ Δομίγγος ἢ Ἀττη (1,402 □ Μ.), περιέχουσα 800,000 Κ., πάντας Νίγηρτας καὶ Μουλάττους. Σύγκειται δὲ ἀ.) ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς Α. Μουλαττικῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγ. Δομίγγου, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, καὶ β.) ἐκ τῆς μικροτέρας πρὸς Δ. Νιγηρικῆς Δημοκρατίας Ἀττης (434 □ Μ. μετὰ τῆς πρωτεύουσας Αιμέρος τοῦ Πρίγκιπος (Port au prince).

4) Πορτόρικον (Ἰσπανικόν) (169 □ Μ.), μετὰ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου (San Juan).

γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντέλλαι.

1) Ἀγγλικαὶ μὲν ἀξίαι λόγου εἶνε Ἀρτίγονα, Δομινίκα, Ἀγ. Λουκία, Ταβάγορ καὶ Τριιδάτη (Τριάς).

2) Γαλλικαὶ δέ· Γουαδελούπη καὶ Μαρτινίκη.

3) τῶν Κάτω Χωρῶν· Κουρασάον, πρὸς Ν. τῆς Ἀττης, μετὰ πολλῶν πλησίον κειμένων νήσων, ἐγγὺς τοῦ κόλπου τοῦ Μαρακατῆου.

4) Σουϊδικαί· Ἅγιος Βαρβολομαῖος, ΒΔ. τῆς Ἀντιγούας.

5) Δανικαί· Ἅγιος Σταυρός, Ἅγιος Θωμᾶς καὶ Ἅγιος Ἰωάννης.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας Βρασιλίας, τῶν τριῶν Κολομβικῶν δημοκρατιῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν τῆς Περούας, Βολιβίας, Χιλῆς, Παραγουάης, τῆς δημοσπονδίου πολιτείας τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα καὶ τῆς Οὐραγουάης· ἔτι δὲ ἐκ τῆς ἀποικιακῆς χώρας Γουϊάνης καὶ τῆς ἐν μέρει ἀνεξαρτήτου Παταγωνίας.

1. ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΚΟΛΟΜΒΙΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ.

α'. Αἱ ἠνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας.

(Ἄλλοτε ΝΕΑ ΓΡΑΝΑΔΑ).

[15,080 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.].

Εἰς ταύτας, ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους πρὸς Β., καὶ ἀπὸ τοῦ Κασσιχιάρη ποταμοῦ (παραποτάμου τοῦ Ὀρινόκου, χυνομένου εἰς τὸν Ῥιονέγρον) μέχρι τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε·

Βογάτα πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς δημοσπονδίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς (8,000 π.), μετὰ 50,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου.—*Καρθαγένη*, πρὸς Β., μετὰ 8,000 Κ., θαλασσίου ἐμπορίου καὶ ἀλιείας μαργαριτῶν.—*Παραμᾶς*, πρὸς Δ. τῆς Καρθαγένης, μετὰ 18,000 Κ.

β'. Ἡ Δημοκρατία Βενεζουέλα.

[20,700 □ Μ., 1,800,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται εἰς τὰ βορειοανατολικά παράλια κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Ὀρινόκου. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Ἰνδικῶν φύλων τῶν *Καραϊβῶν* καὶ *Ὀττομάκων*. Πόλεις δὲ ἀξίας λόγου ἔχει·

Τὴν *Καρακάσας* πρὸς Β., πρωτεύουσαν μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50,000 Κ.—Τὴν *Κουμάνας*, ἀπέναντι τῆς νήσου *Μαργαρίτας*—καὶ τὰς *Βαρίνας* πρὸς Δ.

γ'. Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ (Ἐκουάτορ).

[11,680 □ Μ., 1,150,000 Κ.].

Αὕτη εἶνε ἡ χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ μετὰ τοῦ ὄροπε-
δίου τοῦ Κουΐτου. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε

Κουΐτορ, μετὰ 80,000 Κ., εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Πι-
χίγγα.—Γουανακίλη, ἐπίνειον τοῦ Κουΐτου.

2. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΟΥΙΑΣ.

[23,677 □ Μ., 2,700,000 Κ.].

Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων
μέχρι τῶν πρὸς Β. τῆς Χιλῆς ὁρέων τῆς Βολιβίας· πόλεις
δὲ ἀξιοσημειώτους ἔχει·

Τὴν Λίμαρ πρὸς Δ., μετὰ 100,000 Κ., 2 ὥρας μα-
κράν τῆς θαλάσσης.—Τὸ Κοῦσχορ, ΝΑ. τῆς Λίμας, μετὰ
40,000 Κ.—καὶ τὸ Κάλλαορ, ΝΔ. τῆς Λίμας, πόλιν
εὐλίμενον καὶ καλῶς ὠχυρωμένην.

3. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΒΟΛΙΒΙΑ (ΑΝΩ ΠΕΡΟΥΙΑ).

[23,560 □ Μ., περὶ τὰ 2,300,000 Κ.].

Αὕτη ἀρχομένη νοτιοανατολικῶς τῆς Περούιας, ἀπὸ
τῶν μέσων τῆς λίμνης Τιτικάκης, φθάνει μέχρι τῆς
Παραγουάης ΝΑ., τῆς Λαμπλάτας καὶ Χιλῆς πρὸς Ν. καὶ
τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ.· πόλεις δ' ἔχει· τὴν Λιπάζην πρὸς
Δ., μετὰ 76,000 Κ.—τὴν Σούκρην ἢ Χουκισάκαρ ΝΑ.
τῆς Λιπάζης, πρωτεύουσαν μετὰ 24,000 Κ.—τὸ Πο-
τόσιορ, πρὸς Ν. τῆς Λιπάζης, μετὰ 23,000 Κ. καὶ περι-
φήμων ἀργυρωρυχείων.

4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΧΙΑΗ.

[5,841 □ Μ., 2,140,000 Κ.].

Αὕτη κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην
Μεγάλου ὠκεανοῦ ἔχει κλίμα εὐκραές καὶ εἶνε χώρα ἐπι-
μήκης καὶ στενῆ. Πρὸς Ν. δε κατοικεῖ ὁ ἀνδρεῖος καὶ

ανεξάρτητος λαός τῶν Ἀραυκάνων· πόλεις δὲ ἀξιολόγους ἔχει·

Τὸ Σαρτιάγον, πρωτεύουσαν, μετὰ 150,000 Κ. καὶ πανεπιστήμιον.—Τὸ Βαλπάραισορ, πρὸς Β., μετὰ 100 χιλ. Κ., τὴν σπουδαιότατην ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Χιλῆς. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ πλήρες νήσων πέλαγος τῆς Χιλόης πρὸς Ν., καὶ σύμπασα ἡ δυτικὴ παραλία τῆς Παταγωνίας, μετὰ τῆς ἀποικίας Μαγαλλάνης.

5. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΟΥΑΝΣ.

[4,360 □ Μ., 300,000 περίπου Κ.].

Αὕτη κεῖται μετὰ τῶν ποταμείων βραχιόνων τοῦ Παράνα καὶ Παραγουάη· πόλιν δὲ ἀξιοσημείωτον ἔχει τὴν Ἀσουνσίωνα, παρὰ τὸν Παραγουάην, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πιλομαίου.

6. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΟΥΡΑΓΟΥΑΝΣ.

[3,280 □ Μ., καὶ περὶ τὰς 440,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Λαπλάτα, καὶ πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ Μορτεβίδεορ, ὀχυρὰν πρωτεύουσαν παρὰ τὸν Λαπλάταν, μετὰ 92,000 Κ. περίπου.

7. Η ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΡΙΟΥ ΔΕΛΛΑΠΛΑΤΑ.

ΗΤΟΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΡΓΕΝΤΙΝΑ.

[37,784 □ Μ., μετὰ 2,400,000 Κ.].

Αὕτη πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ Βουενοσάϊρες, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ (ἐνταῦθα 8 Μ. πλατέος) Λαπλάτα, μετὰ 180,000 Κ.

8. Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ.

[151,400 □ Μ., 11,100,000 Κ.].

Τὰ ἄριστα τῶν ἐνταῦθα προϊόντων εἶνε ὁ καφφές, τὸ σάκχαρ, ὁ βάμβαξ, ἡ ὄρυζα καὶ ξύλον πρὸς βαφήν (ξύλον τῆς Βρασιλίας). Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα ὑπάρχουσι χρυσωρυχεῖα, ἀργυρωρυχεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀδαμάντων, οἶον

ΝΑ. ἐν τῇ *Βίλλια Ρίικα*.— Αὐτοκράτωρ δὲ εἶνε ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν *Πέτρος* ὁ Β. καὶ πόλεις ἀξιόλογοι·

Ρίον Γραρέϊον, ΝΑ. τῆς Βιλλαρίκας, πρωτεύουσα, καθέδρα καὶ πρώτη πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετὰ 275,000 Κ.—*Βαχία* (ἄλλως *Ἀγ. Σωτήρ*), μετὰ 130,000 Κ.—*Περαμבוῦκον* ΒΑ., καὶ πλησίον αὐτοῦ *Ολίνδα* (ὄθεν ἐξάγεται Βρασιλιανὸν ξύλον), μετὰ 118 χιλ. Κ.

9. ΓΟΥΑΓΑΝΑ.

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Βρασιλείας, καὶ εἶνε μὲν πολὺ γόνιμος εἰς τὰ παράλια, ἔχει ὅμως κλίμα νοσῶδες. Καὶ Ἀγγλικαὶ μὲν πρὸς Δ. εἶνε τὸ *Ερσέκιβον* καὶ δύο ἄλλαι πόλεις· Ὀλλανδικὸν δὲ τὸ *Παραμάριβον*, καὶ Γαλλικὴ ἡ μικρὰ *Καϋένρη*.

10. ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὑπὸ ἰθαγενῶν μόνον κατοικουμένης *Παταγωνίας*, τῆς ὁποίας τὰ πρὸς βορρᾶν σύνορα δὲν εἶνε ὠρισμένα, καὶ τοῦ ἀφιλοξένου, μεστοῦ δὲ νήσων πελάγους τῆς *Γῆς τοῦ Πυρός* (Χιονοσκεπῆς κορυφῆ 6,000 π.), κατοικουμένης ὑπὸ τοῦ τραχέος νομαδικοῦ λαοῦ τῶν *Πεσχαϊρέων*. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρός εὐρίσκονται αἱ *Μαλονίραι* ἢ *Φαλκλάρδειοι νῆσοι*. Οἱ Παταγῶνες φημίζονται ὑψηλότατοι τῶν ἀνθρώπων.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

[161,000 □ Μ., μετὰ περίπου $4\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Κ.].

Θέσις καὶ πληθυσμός.

Τοῦτο τὸ μικρότατον ὡς πρὸς τὸ ἐμβαδὸν μέρος τῆς γῆς ἀνεκαλύφθη μὲν κατὰ τὴν 16^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1760 ἔγεινε γνωστότερον. Κεῖται δὲ ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ ΝΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς,

καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἡπείρου καὶ πολυαριθμῶν νήσων, ἀνήκον σχεδὸν ὅλοτελῶς εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Καλοῦσι δὲ *Αὐστραλίαν* οὐ μόνον τὴν ἰδίως Αὐστραλίαν ἢ Νέαν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς τρεῖς μεγαλητέρας νήσους (τὴν πρὸς Β. Νέαν Γουϊνέαν, τὴν ΝΑ. διπλῆν νήσον Νέαν Σηλανδίαν καὶ τὴν πρὸς Ν. Γῆν τοῦ Δειμένου ἢ Τασμανίαν) καὶ τὸ πλησίον σύμπλεγμα τῶν ἡφαιστείων Αὐστραλιακῶν νήσων. Εἰς μεγαλητέραν δὲ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἐξωτέρα τῶν πρὸς Α. νήσων Αὐστραλιακῆ σειρά, ἣτις καλεῖται *Πολυνησία* ἢ *Νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης*. Καθόσον δὲ περιλαμβάνουσι μετὰ τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πάσας τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ νήσους καλοῦσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς *Ὠκεανία*.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς σύγκειται ἐκ *Μαλαιῶν*, κατοικούντων τὰς νήσους τῆς ἐξωτέρας ζώνης καὶ τὴν Νέαν Σηλανδίαν. Ἰθαγενεῖς δὲ κάτοικοι τῆς ἡπείρου (περίπου 50 χιλιάδες) καὶ τῆς ἐσωτέρας τῶν νήσων ζώνης εἶνε οἱ *Νιγηριτόσοι*, οἱ *Αὐστραλοὶ* καὶ οἱ *Παπουάγοι*, ὀκνηροὶ καὶ ὀλίγον ἐπίδεκτοὶ μορφώσεως. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῶν νήσων συμπλέγματα ζῶσι πολλοὶ *Σῦραι* καὶ ὑπὲρ τὸ $1\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. *Εὐρωπαίων*.

Α'. ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ ἢ ΝΕΑ ΟΛΛΑΝΔΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΤΑΣΜΑΝΙΑΣ.

[139,964 □ Μ. Αἰ δὲ Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι μετὰ τῆς Τασμανίας καὶ Νέας Σηλανδίας ἔχουσι 2,100,000 Κ.].

Ἡ Νέα Ὀλλανδία πρὸς Β. μὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νέας Γουϊνέας διὰ τοῦ *Τορρησίου πορθμοῦ* πρὸς Ν. δὲ ἀπὸ τῆς νήσου Τασμανίας (Γῆς τοῦ Δειμένου) διὰ τοῦ *Βασσείου πορθμοῦ*. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον τῆς παραλίας διακόπτεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς *Καρπενταρίας*. Καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω μόλις τώρα ἀρχίζουσι νὰ ἐρευνῶν-

σιν' εἰς δὲ τὰ νοτιοανατολικά κείται ἡ ὄρεινὴ χώρα τῶν *Κυανῶν ὄρεων* [3,000 π.].

Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς κατωφερείας τῶν *Βαραγογγείων ὄρεων* πηγάζει ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς *Μουρράης* (140 Μ. μακρός), δεχόμενος δεξιόθεν τὸν *Δαρλίγγην*. Τὰ δ' ἐντεῦθεν, παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν, ἐκτεινόμενα συνεχῆ ὄρη καλοῦνται *Αὐστραλικαὶ Ἄλπεις*.

Ἰδιόρρυθμον δὲ καὶ ὁμοιόμορφον εἶνε τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν, ἃν καὶ τὰ δάση εἶνε σπάνια. Καὶ θηλάζοντα μὲν ζῷα ἰδιάζουσιν εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Αὐστραλικὸς κύων καὶ τὸ *Καιγγουρούχ'* πτηνὰ δὲ λευκοὶ ἀετοὶ καὶ μέλανες κύκνοι. Ἐκ δὲ τῶν ὄρυκτῶν εὐρίσκονται πολὺ πλούσια στρώματα γαιανθράκων, ἄλατος καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων μετάλλων· εἰς δὲ τὰς Αὐστραλικὰς Ἄλπεις καὶ μεγάλα χρυσοῦ στρώματα.

1. Ἀνατολικὴ παραλία.

α.) Ἡ ἀποικία τῆς *Νέας Νοτίου Οὐαλλίας*, ἥτοι ἡ Νοτιοανατολικὴ παραλία. Αὕτη θεμελιωθεῖσα τὸ 1788, εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀριθμεῖ 660,000 Κ. Τὸ δὲ *Σιδνέιον*, μετὰ τοῦ Ἰαξονεῖου λιμένος καὶ 190,000 Κ., εἶνε δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Αὐστραλίας.

β.) Ἡ ἀποικία *Κουητσλάδη* [31,432 □ Μ.], ἥτοι ἡ βορειοανατολικὴ παραλία ἔχουσα μόνον 200,000 Κ.

2. Νότιος παραλία.

α.) Ἡ ἀποικία *Βικτωρία*, ἡ καθ' αὐτὸν χώρα τοῦ χρυσοῦ. Ταύτης οἱ μὲν λευκοὶ κάτοικοι φθάνουσι τὰς 860 χιλ. ψυχῶν, πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Μελβούρνη*, μετὰ τοῦ Φιλιππέου λιμένος (port Philippe), 250,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἄλλη πόλις ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Βαλ-λαράτη*, μετὰ 35,000 Κ.

β.) Ἡ ἀποικία τῆς *Νοτίου Αὐστραλίας*, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Μουρράη*, μετὰ 237,000 Κ. Αὕτη πόλιν ἀ-

σημειώτον ἔχει τὴν *Ἀδελαΐδην*, πρὸς Δ. τοῦ Μουρράη, μετὰ 32,000 κατοίκων.

3. Δυτικὴ παραλία.

Αὕτη εἶνε λίαν ὀλιγάνθρωπος, καθότι κατοικεῖται μόνον ὑπὸ 27 χιλ. Κ. [45,900 □ Μ.] Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Πέρθηρ*.

4. Βόρειος παραλία.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ *Βόρειαι Γαῖαι*, εἰς τὰς ὁποίας πόλιν ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Βικτωρία*.

Ἐμπροσθεν δὲ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βασσείου πορθμοῦ, κεῖται ἡ μεγάλη *Τασμανία* νῆσος [1,233 □ Μ.], μετὰ 107,000 Κ. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν *Ὁβαρτώνα*, μετὰ 20,000 κατοίκων.

Β'. ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΑΥΣΤΡΑΛΩΝ ΝΙΓΡΗΤΩΝ ἢ ΠΑΠΟΥΑΝΩΝ.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς πλησιεστέρας ζώνης, ἐκτὸς τῆς Νέας Σηλανδίας, ἧτοι·

1) Ἡ *Νέα Γουϊνέα* [13,000 □ Μ.]. Καὶ τὰ μὲν ἐνδότερα ταύτης εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα· εἰς δὲ τὰ ΒΔ. εἶνε Ὀλλανδικαὶ ἀποικίαι.

2) Ἡ *Νέα Βρετανία*, σύμπλεγμα νήσων πολυαριθμῶν, πρὸς Δ. τῆς Νέας Γουϊνέας.

3) Αἱ *Νῆσοι τοῦ Σολομῶντος*, ἧτοι ἡ *Νέα Γεωργία*.

4) Αἱ νῆσοι τῆς *Βασιλείσεως Καρλόττας* ἢ αἱ νῆσοι τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ (Σαντακρούζης).

5) Αἱ *Νεαὶ Ἑβρίδες*.

6) Ἡ *Νέα Καληδορία*, Γαλλικὴ.

Γ'. ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΜΑΛΛΙΩΝ.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἀπωτέρας ζώνης καὶ ἡ διπλῆ νῆσος *Νέα Σηλανδία*. Καὶ πλεῖσται

μὲν εἶνε διαμορφωμένοι ὡς τὰ κοράλλια, τινὲς ὁμῶς εἶνε καὶ ἠφαίστειοι.

1) *Νέα Σηλαρδία* [4,950 □ Μ.], Ἀγγλική. Αὕτη ἡ πανταχοῦ ὄρεινὴ νῆσος εἶνε διπλῆ (τὸ ὄρος *Κῶκον* ἔχει 300 π.) καὶ διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Κωκείου πορθμοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἰθαγενεὶς κάτοικοι *Μαόροι* ἐκλείπουσιν καὶ ἐδῶ κατ' ἔτος πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Αουκκλάνδη*.

2) Αἱ *Μαριάναι* ἢ *Λαδρόναι* (Ἰσπανικαί), ΝΑ. τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀσίας, Φορμύζας, ἠφαίστειοι, ἤδη κατὰ τὸ 1521 ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου.

3) Αἱ *Καρολίται* (Ἰσπανικαί), πρὸς Β. τῆς Νέας Γουϊνέας.

4) Αἱ *Μουλγράβιοι νῆσοι*, ΝΑ. τῶν Καρολινῶν.

5) Αἱ *Φίδοσχειαι* ἢ *Οἰττειοι νῆσοι*, πρὸς Α. τῆς νήσου τοῦ Ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς Αὐστραλίας.

6) Αἱ *Νῆσοι τῆς Φιλίας*, πρὸς Α. τῶν Ἑβρίδων, ὧν ἀξιολογωτέρα ἡ *Τογγαταβουά* (Τόγγα).

7) Αἱ *Σαμόαι νῆσοι*. ΒΑ. τῶν προηγουμένων.

8) Τὸ *πλῆρες νήσων πέλαγος τοῦ Κῶκου*, ΝΑ.

9) Αἱ *νῆσοι τῆς Ἑταιρίας*, πρὸς Α. τὴν ἀξιολογωτέραν τούτων *Ταίτην* [20 □ Μ.] μετὰ 4 ἄλλων κρατοῦσι κατελιημένην οἱ Γάλλοι.

10) Αἱ *Παμοτοδαί*, ΒΑ. τῶν νήσων τῆς Ἑταιρίας ἢ *Πεδιναί νῆσοι*.

11) Αἱ Γαλλικαὶ *Μαρκεζάσειοι νῆσοι*, ΒΑ.

12) Αἱ ἀποτελοῦσαι βασιλεῖον συνταγματικὸν 12 *Σαρδβίχειοι νῆσοι* ΒΔ, ὧν μεγίστη εἶνε ἡ *Ὀβαίχη* [229 □ Μ.] μετὰ τῶν ὑψηλῶν ἐκ λάβας κορυφῶν *Μαούνα Κέα* καὶ *Μαούνα Ρόα* [13,000 π.]. Καὶ οἱ μὲν (χριστιανοὶ) κάτοικοι ἐλαττοῦνται ἀδιαλείπτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν *Ὀρολουλούην* ἐπὶ τῆς *Ὀαχούης*.

Τ Ε Λ Ο Σ.

